

Luonnon tila Keski-Uudellamaalla 2014

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
2014

Toimittanut: Mia Vaittinen

Valokuvat: Mia Vaittinen

Julkaisija: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2014

Etusivun kuva: Tuusulan Sarvikallio

Takakannen kuva: Mäntsälän Vähäjärvenkalliot

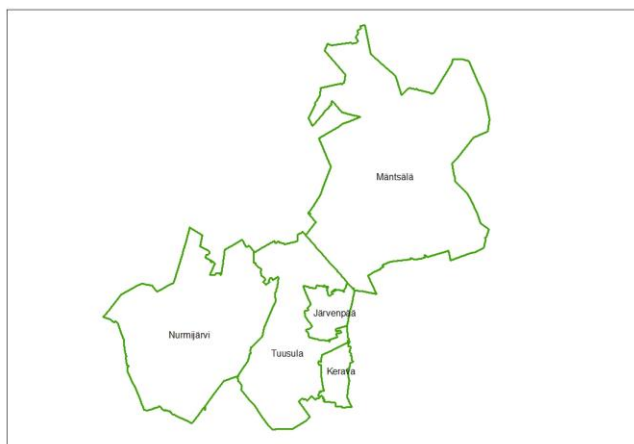
Sisällysluettelo

Johdanto	3
Järvenpään luonnonsuojelualueet	4
Järvenpään Natura-alueet	5
Tuusulan luonnonsuojelualueet	7
Tuusulan Natura-alueet	8
Mäntsälän luonnonsuojelualueet	12
Mäntsälän Natura-alueet	14
Nurmijärven luonnonsuojelualueet	24
Nurmijärven Natura-alueet	26
Luonnonmuistomerkit	31
Muut valtakunnallisesti arvokkaat alueet	34
Maakunnallisesti arvokkaat luontoalueet	46
Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyyppikohteet	52
Kuntien omistamat arvokkaat luontokohteet	54
Lähteet	63

Johdanto

Tämän raportin tarkoituksena on ollut koota yhteen Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueen keskeisimmät arvokkaat luontoalueet. Raportissa on keskitytty luonnonsuojelulla suojeltuihin kohteisiin, Natura-alueisiin sekä muihin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin luonnonympäristöihin. Näiden kohteiden lisäksi toiminta-alueella on lukuisia muita arvokkaita luontokohteita ja huomionarvoisten lajien esiintymiä, joita ei tässä raportissa asian laajuuden vuoksi voitu ottaa mukaan tarkasteluun.

Suojeltujen alueiden ulkopuolelta on nostettu kuitenkin esiin joitakin kohteita, joilla on todettu olevan luonnonsuojelullisia arvoja, mutta joita ei ole suojeltu. Myös kuntien omistamista kohteista on pyritty nostamaan esiin tärkeimmät kohteet. Näistä mainittakoon Keravan Haukkavuori, jonka suojelu toisi kaupungille ensimmäisen luonnonsuojelulla rauhoitetun luontokohteen. Tuusulasta kohteita nousee esille muita kuntia enemmän johtuen kunnan metsiin tehdyn METSO-kartoituksen tuloksista. Kohteiden lukumäärä liittyy tiiviisti myös kunnan omistamaan metsäpinta-alaan - Tuusulassa se on muita kuntia suurempi.

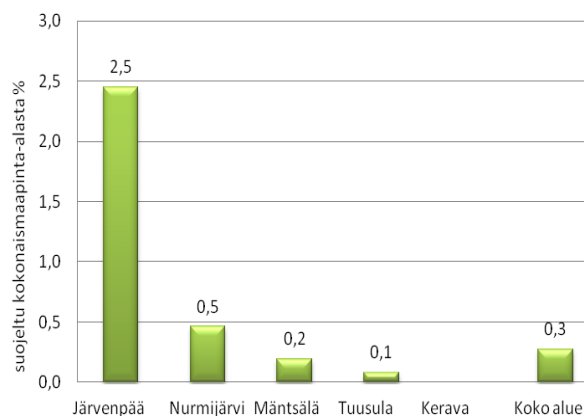
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alue (Lähde: Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Luonnonsuojelu- ja Natura-alueet

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella (Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula) on luonnonsuojelulla rauhoitettuja luonnonsuojelualueita yhteensä 47 kappaletta (taulukko). Näihin alueisiin sisältyy yksityiset ja valtion luonnon-

suojelualueet, suojellut luontotyytit ja erityisesti suojeltaville lajeille rajatut suojelualueet. Näiden alueiden lisäksi Keski-Uudenmaan kuntiin sijoittuu yhteensä 20 Natura-aluetta. Osa Natura-alueista sijaitsee usean kunnan alueelle. Esimerkiksi Mäntsälän Koivumäki-Luutasuon ja Kilpisuon Natura-alueet sijoittuvat lähes kokonaan Kärkölän ja Hausjärven kuntiin. Kerava on kunnista ainoa, jolla ei ole yhtään luonnonsuojelualuetta tai Natura-alueita.

Luonnonsuojelulla suojeltujen alueiden yhteenlaskettu pinta-ala suhteessa kuntien kokonaismapa-pinta-alaan oli huhtikuussa 2014 Keski-Uudellamaalla noin 0,3 %. Natura-alueista tässä on huomioitu vain luonnonsuojelulla suojellut osat. Järvenpään kaupungissa suojeltujen alueiden osuus kaupungin kokonaispinta-alasta on selvästi suurin (2,3 %) ja Tuusulassa alhaisin (0,1 %). Vertailun vuoksi todettakoon, että esimerkiksi Vantaalla on luonnonsuojelulla nojalla rauhoitettuja luonnonsuojelualueita yhteensä noin 1030 hehtaaria eli 4,3 prosenttia Vantaan kokonaispinta-alasta.

Luonnonsuojelualueiden osuus (%) kuntien pinta-aloista vuonna 2014 (Lähde: Uudenmaan Ely-keskus).

Järvenpään kaupungin omistuksessa on valtaosa Lemmenlaakson suojelualueesta sekä erityisesti suojeltavan ketosukkulakoin suojelualue Pietilässä. Tuusulan kunta omistaa kaksi luonnonsuojelualuetta; Lonkerinkorven lehtokorven ja Halosenniemen. Nurmijärvellä kunnan omistuksessa on Isokalliolla sijaitsevan vesitorninmäen luonnonsuojelualue ja Nukarin lehtokorven suojelualue. Mäntsälän kunta omistaa Rauhalan suojelualueen. Keravan kaupungin mailla ei ole luonnonsuojelualueita.

KESKI-UUDENMAAN
PINTA-ALASTA ON
SUOJELTU VAIN 0,3 %

Luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden ja Natura-alueiden jakautuminen Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueelle lokakuussa 2014. Natura-alueiden pinta-aloissa on huomioitu vain kyseisen kunnan alueelle sijoittuva osuus. Natura-alueiden pinta-alaan ei sisälly Vantaanjokea (Nurmijärvi, Tuusula), sillä Natura-alue kattaa vain jokiosuuden (Lähde: Uudenmaan Ely-keskus).

	Valtion suojelualue (kpl)	Yksityinen suojelualue (kpl)	Suojeltu luontotyyppi (kpl)	Erityisesti suojelu laji	Yhteensä (kpl)	Yhteensä (ha)	Natura (kpl)	Natura (ha)
Järvenpää	0	3	0	1	4	92	2	151
Kerava	0	0	0	0	0	0	0	0
Mäntsälä	2	11	2	1	16	111	10	934
Nurmijärvi	4	9	1	0	14	104	5	591
Tuusula	1	10	2	0	13	30	3	196
Koko alue	7	33	5	2	47	337	20	1872

JÄRVENPÄÄ

Järvenpäässä on kolme yksityistä luonnonsuojeluetta ja yksi erityisesti suojeltavan lajin rauhoitusalue. Natura-alueita kaupungin alueella on kaksi. Kohteiden sijoittuminen on esitetty sivun 11 kartalla.

Yksityiset suojelut

1. Lemmenlaakson luonnonsuojelualue (85 ha, 3,5 ha, 2,7 ha) (10.4.1991, 13.11.1992, 14.2.1992)

Yhteensä noin 91 hehtaarin luonnonsuojelualue koostuu kolmesta yksityismaalle perustetusta luonnonsuojelualueesta, joista suurin on Järvenpään kaupungin omistuksessa. Kohde sijoittuu Järvenpään itäosaan ja ulottuu Sipoon kunnan rajaan. Alue on luonnoltaan monipuolinen erityyppisten lehtojen ja hiljalleen luonnontilaistuvien kangasmetsien ja niihin liittyvien peltojen ja niittyjen kokonaisuus. Alueella esiintyy vaateliasta lehtokasvillisuutta, kuten imikkä, kalliokieli, lehtosinijuuri, keltavuokko ja kotkansiipi. Etenkin alueen länsiosasta löytyy myös aarnioituvaa sekametsää, jonka kääpälajisto runsas. Luonnonsuojelualueella on laavu ja nuotiopaikka. Alue kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojelu- ja Natura-ohjelmaan.

Erityisesti suojeltavan lajin suojelualue

2. Ketosukkulakoin suojelualue (0,7 ha) (18.12.2008)

Erityisesti suojeltavan ja erittäin uhanalaisen (EN) ketosukkulakoin esiintymisalue sijaitsee Järvenpään Pietilässä osittain umpeenkasvaneella pellolla. Alueella on lajille välttämättömiä matalakasvuisia ja paahteisia ketolaikkuja, joita on pyritty lisäämään ja ylläpitämään alueelle tehdyillä hoitotoimilla vuodesta 2011 alkaen. Samanaikaisesti on myös tehty lajin seuranta. Hoitotoimilla on ollut selvä positiivinen vaikutus alueen kasvillisuuteen ja lajiesiintymiseen.

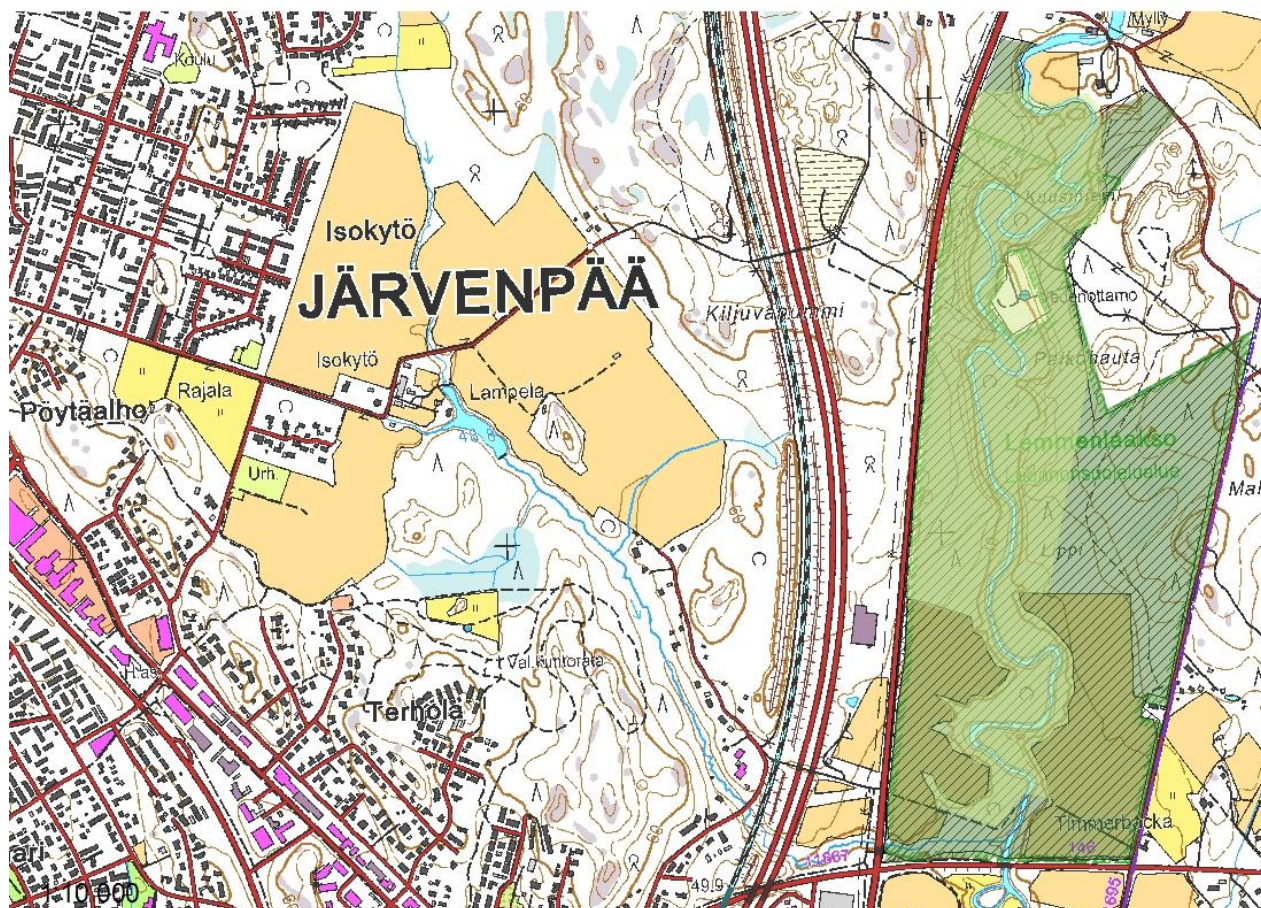
LEMMENLAAKSO ON KESKIUUDENMAAN SUURIN LUONNONSUOJELUALUE - 91 HEHTAARIA.

Natura-alueet

A. Lemmenlaakson lehto (94 ha)

Kokonaisuudessaan alue on hyvin edustava Keravanjoen molemmille puolille sijoittuva kohde, jonka rinnelehdot ovat valtakunnallisesti arvokkaita. Vallitseva luontodirektiivin luontotyyppi on boreaalinen lehto. Jokirantojen kasvillisuus on tulvaniittyä ja rehevää lehtoa. Alueen monimuotoisuutta lisää melko luonnontilaisessa uomassa virtaava Keravanjoki. Alue kasvaa useita vaateliaita ja harvinaisia kasvilajeja, kuten lehtokielo, lehtosinijuuri, keltavuokko ja kotkansipi. Paikoitellen löytyy myös kulttuuriperäistä niittyä, jota on hoidettu laiduntamalla. Kohteella on myös monipuolinen hyönteis- ja lintulajisto. Lintudirektiivin lajeista alueella on tavattu mm. pyy, palokärki, pikkusieppo ja kuningaskalastaja. Alueen jokivarsimetsissä elää

myös uhanalainen (VU) liito-orava. Lemmenlaakson länsiosia kuuluu valtakunnalliseen lehtojen suojeluohjelmaan. Naturasta valtaosa on suojeltu luonnonsuojelulailla.

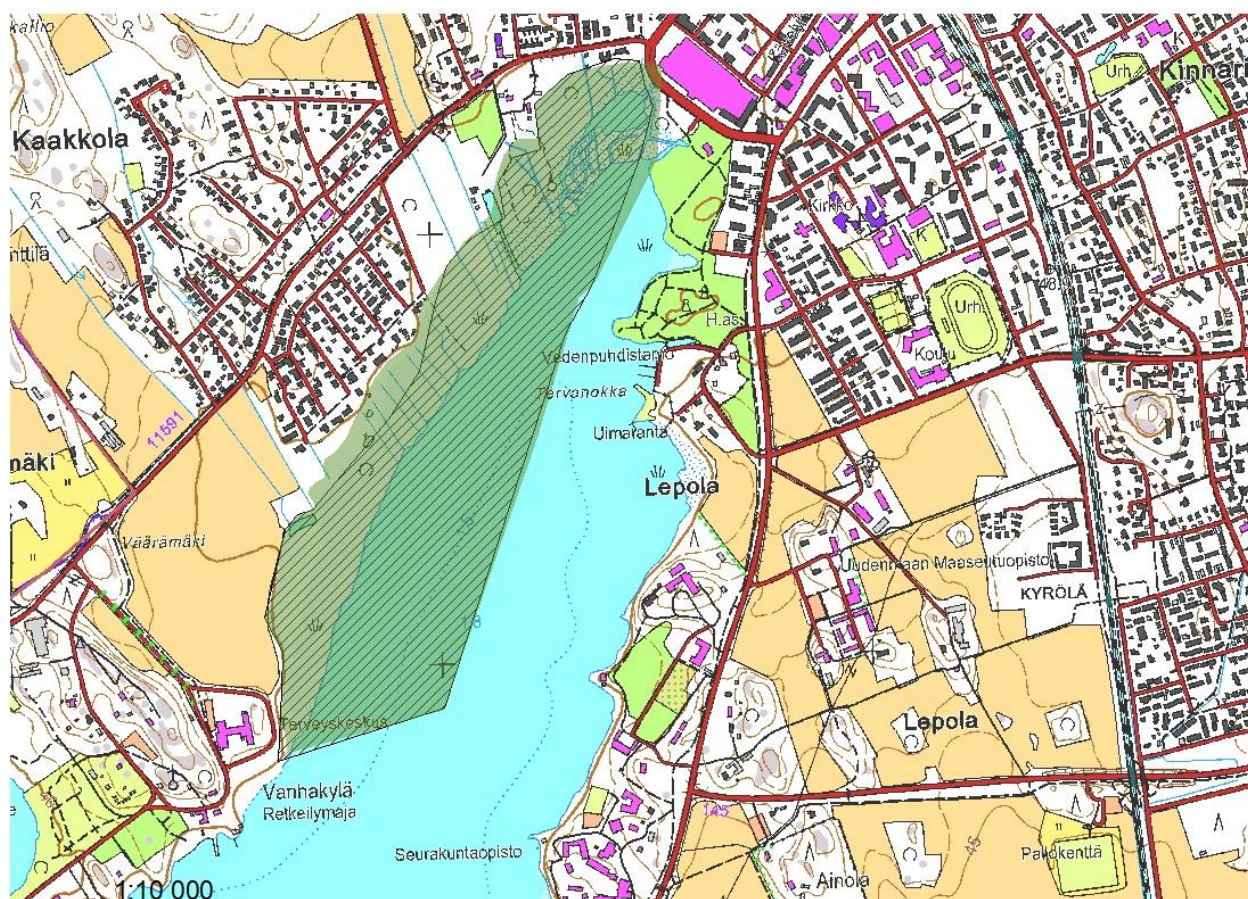

Järvenpään Lemmenlaakson lehdon Natura-alue (vino viivoitus). Luonnonsuojelulla suojelu osuus käsittää lähes koko Natura-alueen pois lukien pohjoisosan jokiuoman. Kohteen länsilaita sisältyy myös lehtojensuojeluohjelmaan (vaalean vihreällä). Vedenotatamon alue kohteen pohjoisosassa ei sisälly Naturaan eikä luonnonsuojelualueeseen (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

B. Tuusulanjärven lintuvesi (yhteensä 200 ha, josta Järvenpään puolella noin 57 ha)

Natura-alue koostuu kolmesta erillisestä vesi- ja ranta-kosteikkoalueesta, joista pohjoisin, noin 57 hehtaarin alue sijoittuu Järvenpään Tuusulanjärven pohjoisosaan. Kohteen luontodirektiivin luontotyyppinä ovat kosteat suurruohokasvillisuudet sekä vaihtumis- ja rantasuot. Kohde on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi, jossa pesii tai levähtää useita lintudirektiivin lajeja, kuten kalatiira, kuikka, laulujoutsen, liro ja mustakurku-uikku. Järven pohjoispäässä pesii huomattavan suuri naurulokkiyhdyksunta. Tuusulanjärven rantametsissä ja kulttuurimaisemassa on tavattu mm. pikikutikka, uhanalainen valkoselkätikka (EN), ruisrääkkä sekä nuolihaukka. Järven rannalle on rakennettu lintutorni, johon johtaa taidetalolta pitkospuureitti ”Joukon

polku”. Natura-alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.

Tuusulanjärven Natura-alueen (vino viivoitus) pohjoisin osa sijoittuu Järvenpään. Lintuvesien suojeluohjelman alue on Natura-alueen laajempi ja se näkyy vihreällä (Lähde: SYEn OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

KERAVA

Keravalla ei ole luonnonsuojelualueita tai Natura-alueita.

TUUSULA

Tuusulassa on kymmenen yksityistä luonnonsuojelu-
aluetta, yksi valtion luonnonsuojelualue ja kaksi suojel-
tua luontotyyppikohdetta. Natura-alueita Tuusulassa
on kolme. Kohteiden sijoittuminen on esitetty sivun 11
kartalla.

Yksityiset luonnonsuojelualueet

1. Suvelanluhta (0,27 ha) (7.7.2010)

Tuusulanjärven eteläpähän sijoittuva hyvin pieni
kohde, joka on osa järven eteläosan kosteikkoa. Alu-
een rantametsissä pesii mm. pikkutikka. Kohde kuuluu
valtakunnallisesti arvokkaaseen lintuvesien suojeluoh-
jelmaan ja Natura-2000 verkostoon. Alueella on merki-
tystä vesilintujen levähdys- ja ruokailualueena.

2. Näsiärinne (0,11 ha) (29.1.2009)

Tuusulan pohjoisosaan, Keravanjoen länsilaidalle si-
joittuva pieni kohde, joka on osa Keravanjokikanjonin
lehdon Natura-aluetta. Kasvillisuus ja linnusto edusta-
vaa, alueella merkitystä myös maiseman ja virkistys-
käytön kannalta.

3. Takahuikon luonnonsuojelualue (4,6 ha)

(25.3.2008)

Pohjois-Tuusulaan sijoittuva kohde, joka on pääosin
tuoretta kangasmetsää, jonka pääpuulajina kasvaa
kuusi. Osa alueesta on entistä hakamaata, jossa kasvaa
harmaaleppää ja koivua. Alueella on monipuolinen
linnusto.

4. Charlotten lehto (0,81 ha) (15.3.2005)

Pieni kohde, joka sijoittuu Tuusulan pohjoisosaan Ke-
ravanjokikanjoni laaksoon joen itäpuolelle. Alue on osa
Keravanjokikanjonin lehdon Natura-aluetta.

5. Keravanjokikanjonin luonnonsuojelualue (0,55 ha)

(31.5.2001)

Pohjois-Tuusulaan Keravanjoen länsipuolelle sijoittuva
kohde, joka on osa Keravanjokikanjonin Natura-
aluetta. Laakson maaperä on pääasiassa eroosiolle
altista hietaa. Joen rannassa kasvillisuus on suur-
ruohoniittyä, joka ylempänä muuttuu lehdoksi ja ylä-
tasanteella lehtomaiseksi kangasmetsäksi.

6. Keravanjoen lehdot (4,1 ha) (11.3.1992)

Tuusulan pohjoisosaan Keravanjoen itäpuolelle rajau-
tuva kohde, jonka erityispiirteinä on monipuolinen
geomorfologia ja rehevä lehtomainen kasvillisuus, joka
vaihettuu tuoreeksi kangasmetsäksi ja paikoin lehto-
korpimaiseksi kasvustoksi. Alue sijoittuu Keravanjoki-
kanjonin Natura-alueelle.

7. Lonkerinkorven lehtokorven luonnonsuojelualue

(6,5 ha) (1.9.1988)

Nuppulinnan alueelle sijoittuva Tuusulan kunnan
omistama rehevä lehtokorpi, jossa kasvaa monipuolis-
ta lehtokasvillisuutta, mm. imikkä, mustakonna-marja,
näsiä ja lehtopalsami. Alueella on huomattava määrä
lahopuuta ja kaatuneita puiden runkoja. Kohteella on
vanha luontopolku, joka kaipaa kunnostusta.

8. Saksan puistoalueen luonnonsuojelualue (0,1 ha)

(11.3.1987)

Tuusulantien eteläpuolelle sijoittuva hyvin pieni jaloja
lehtipuita kasvava suojelualue. Kohteen puustoon
kuuluu mm. tammi, lehmus, pähkinäpensas, saarni ja
raita. Alue rajautuu maalaistalon pihapiiriin ja maan-
tiehen.

9. Lepänojan puronotkon lehdon luonnonsuojelualue

(1,1 ha) (4.1.1984)

Tuusulan pohjoisosaan Lepänojan puronotkoon

sijoittuva kapea rantakaistale, jonka varrella huomattavan runsas kevätlinnunsilmäkasvusto. Lehtolajeista alueella kasvaa mm. imikkä.

10. Halosenniemi (1,3 ha) (1.10.1966)

Tuusulanjärven itärantaan sijoittuva maisemallisesti merkittävä kallioniemi, jolla sijaitsee taidemaalari Pekka Halosen entinen taiteilijakoti. Kasvillisuudeltaan monipuolista lehtolajistoa, kuten valkolehdokki, mustakonnanmarja, syyläjuuri ja kalliokielo. Kohteen lehtorinteessä on melko paljon lahoppua. Eteläosaa sijoittuu puutarha. Alueen vanhojen lehtipuiden koloissa pesii mm. kottaraisia.

Valtion suojelualueet

11. Mustojan lehtojensuojelualue (9,6 ha) (27.5.1992)

Tuusulan länsiosaan Mustojan varteen sijoittuva lehtoalue, jossa kasvaa mm. pähkinäpensasta ja kookosta harmaaleppää. Alueen kasvillisuuteen kuuluu useita vaateliaita lehtolajeja, kuten lehto-orvokki, lehtosinijuuri, lehtopalsami, lehtoleinikki, mustakonnanmarja ja keltavuokko. Kohde kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

Suojellut luontotyypit

12. Gungkärrin pähkinäpensaslehto (0,66) (21.7.2005)

Tuusulan eteläosaan sijoittuva pähkinäpensaslehto, jonka kasvillisuus on rehevää ja luonnontilaista. Kohteella havaittiin vuonna 2005 noin 60 kpl yli kaksimetristä pähkinäpensasta. Lehdon valtalajina on kuusi, kohteella kasvaa myös harmaaleppää ja puron reunoilla tervaleppää. Alueella esiintyy vaateliaita lehtolajeja, kuten mustakonnanmarja ja lehtopalsami. Luonnonsuojelualueen arvoa heikentää alueen itäpuoliset

hakuuta ja kohdetta ympäröivä maa-ainesten otto-toiminta.

13. Leppäaron pähkinäpensaslehto (0,57)(27.10.2000)

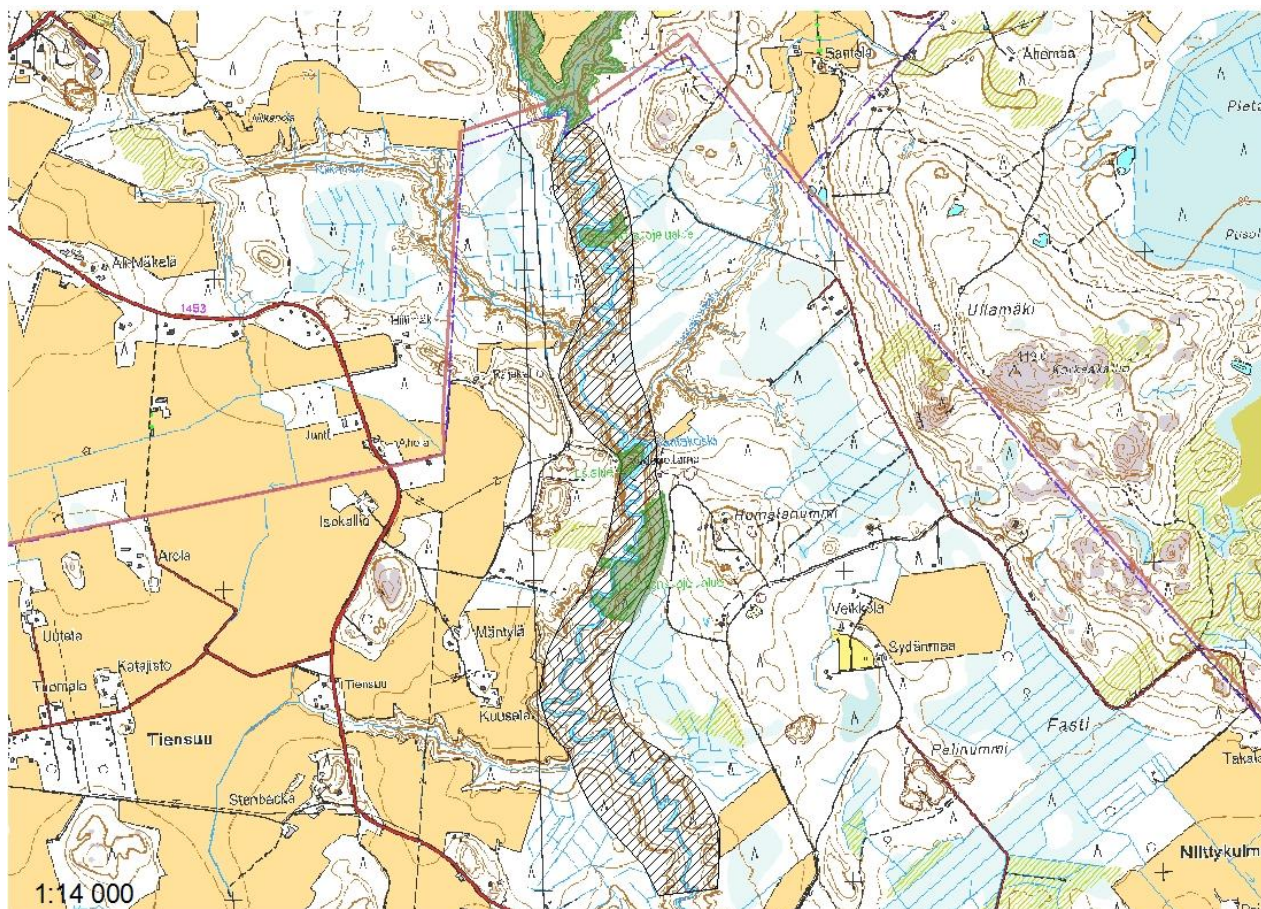
Pieni kohde, joka sijoittuu Mustojan eteläpuolelle Tuusulan länsiosaan. Pähkinäpensaslehdossa kasvaa noin 60 kappaletta yli kaksi metristä pähkinäpensasta. Lehdon valtalajina on rauduskoivu, siellä esiintyy myös kuusta, pihlajaa ja raitaa. Lehtolajeista kohteella kasvaa lehtosinijuuri, imikkä ja lehtopähkämö.

NATURA-ALUEET

A. Keravanjokikanjonin lehto (54 ha)

Tuusulan pohjoispäähän sijoittuva 2,5 km pitkä Keravanjokilaakso, jonka kasvillisuus on pääasiassa lehtoa ja kostea rantaniittyä. Luontodirektiivin luontotyypeistä alueella vallitsee boreaalinen lehto. Monin paikoin esiintyy vanhan metsän piirteitä ja lahoa lehtipuuta. Keravanjoki virtaa alueen halki luonnontilaisessa uomassa, joka on hyvin meandroiva. Laakson maaperä on alueen pohjoisosasta hiekkaa, eteläosassa hiesua ja savea. Pohjoisosan rinteet ovat paikoitellen korkeat ja hyvin jyrkät. Alueella esiintyy useita luontodirektiivin luontotyyppisiä ja lintudirektiivin lajeja, kuten harmaapäätikka, pikkusieppo, pohjantikka ja viiru- ja helmipöllö. Kohteella voi tavata myös idänuunilinnun. Vaateliaista lehtokasveista alueella esiintyy imikkä, velholehti, mäkilehtoluste ja kotkansiipi. Alueella elää myös uhanalainen (VU) liito-orava. Tärkeä virkistyskalastuskohde. Alueelle on perustettu neljä pienialaista yksityistä luonnonsuojelualueita.

Tuusulan Keravanjokikanjonin Natura-alue (vino viivoitus). Kohteella on neljä yksityistä luonnonsuojelualuetta (vihreällä) (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastietokanta 01/2014).

B. Tuusulajärven lintuvesi (200 ha, josta 142 ha Tuusulan puolella)

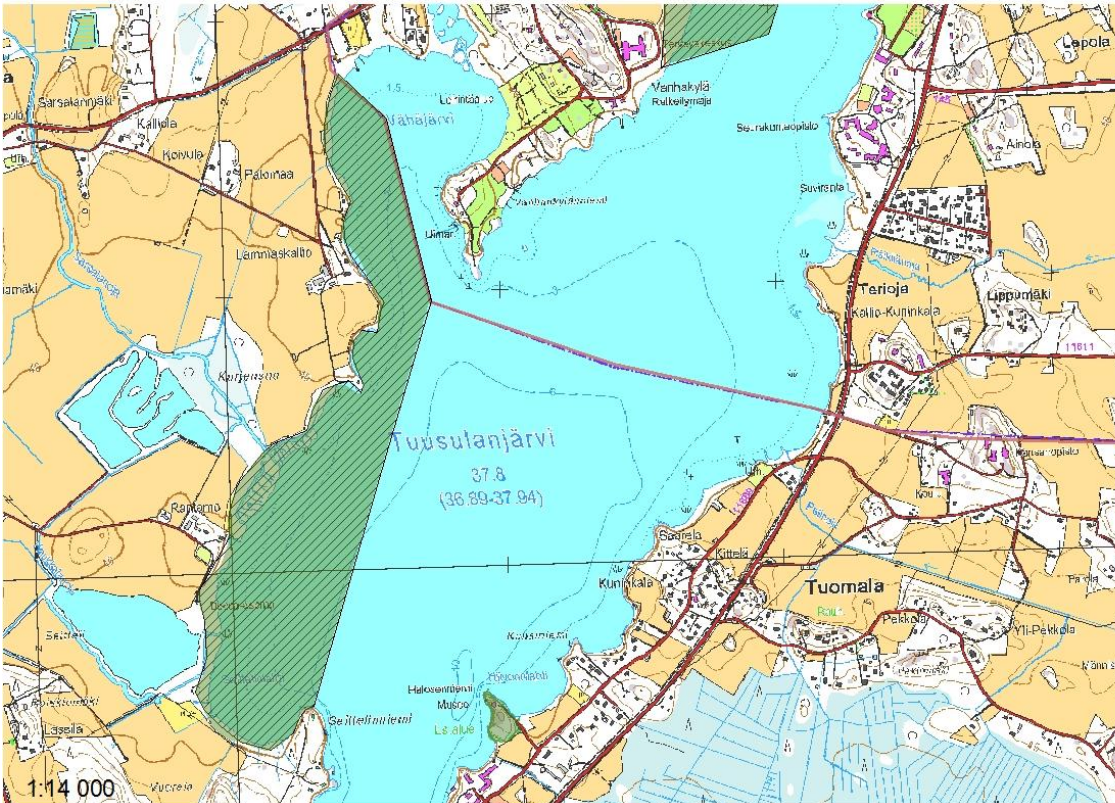
Natura-alue koostuu kolmesta erillisestä vesi- ja ranta-kosteikkoalueesta, joista kaksi hehtaaria sijoittuu Tuusulan kunnan puolelle. Kohteella esiintyy seuraavia luontodirektiivin luontotyyppisiä: kosteaa suurruohokasvillisuutta sekä vaihettumis- ja rantasoiita. Kohde on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi, jossa pesii useita lintulajeja. Lintudirektiivin lajeista alueella on tavattu mm. kalatiira, laulujoutsen, luhtahuitti ja rus-

kosuohaukka. Alue on tärkeä vesilintujen ja kahlaajien muutonaikainen levähdys- ja ruokailupaikka. Järven eteläpäähän on rakennettu lintutorni. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesisuojaohjelmaan.

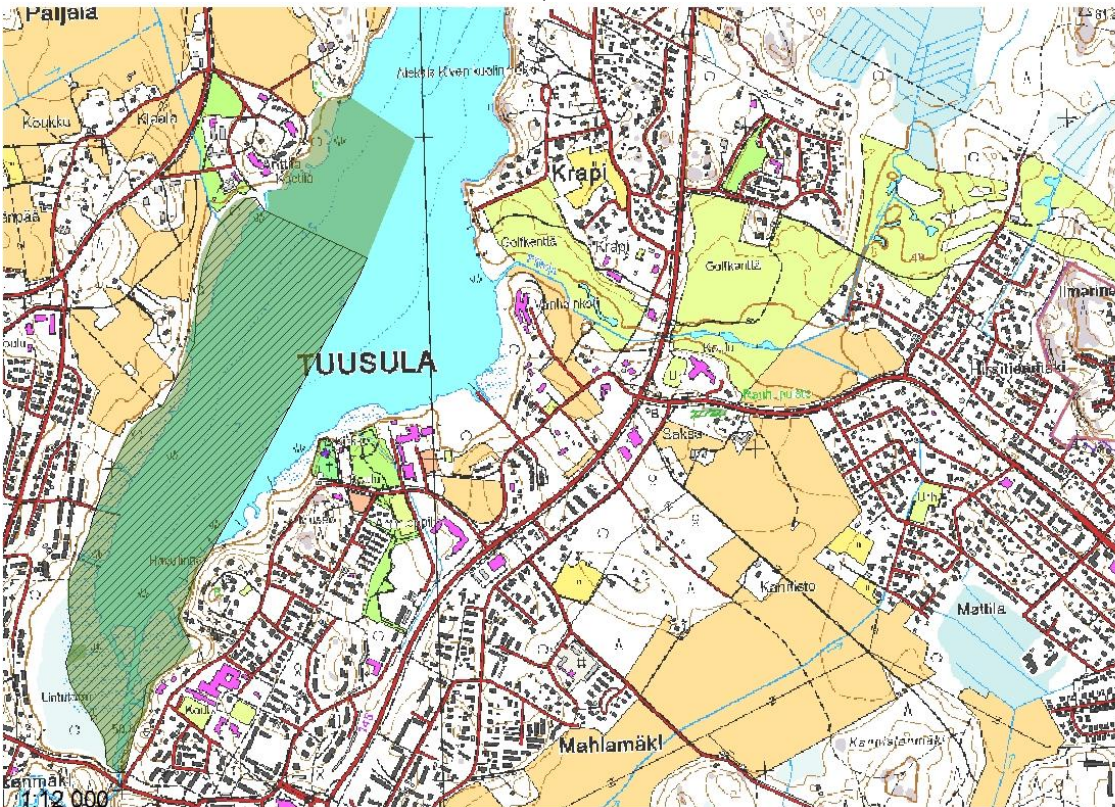
C. Vantaanjoen Natura-alue (59 km, Helsinki, Vantaa, Tuusula, Nurmijärvi)

Vantaanjoen Natura-alueeseen sisältyy Vantaanjoen pääuoma Helsingin Vanhankaupunginlahdelta Nurmijärven Nukarinkoskelle saakka. Tuusulassa Natura-alueen oma kulkee vain lyhyen matkaa, noin 2,5 km kunnan länsirajalla. Alueen suojeluperusteena on mm. uhanalainen, luontodirektiivin II liitteeseen kuuluva vuollejokisimpukka, jota esiintyy jokseenkin yhtenäisesti koko jokiosuudella. Myös luontodirektiivin kuuluva saukko esiintyy säännöllisesti Vantaanjoen pääuomassa.

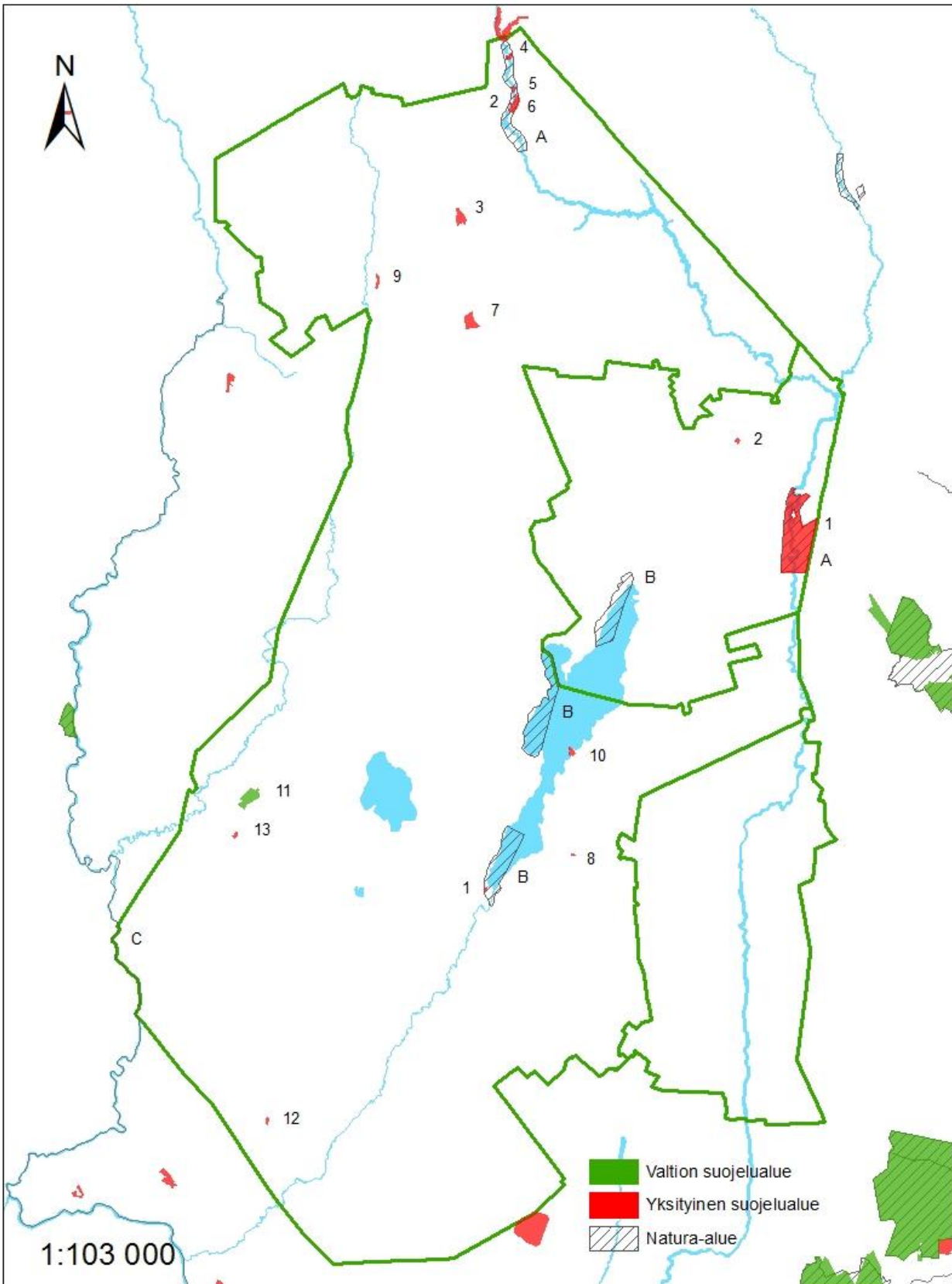
TUUSULANJÄRVEN NATURA-ALUE
SIIJOITTUU SEKÄ TUUSULAAN
ETTÄ JÄRVENPÄÄHÄN

Tuusulanjärven Natura-alueen (vino viivoitus) keskiosa. Alue kuuluu lintuvesisuojeluohjelmaan (vihreällä) (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusulanjärven Natura-alueen (vino viivoitus) eteläosa. Lintuvesisuojeluohjelmaan kuuluva alue (vihreällä) on Natura-aluetta laajempi alueen pohjoisosasta. Länsilaidalla on yksityinen luonnonsuojelualue (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Järvenpään ja Tuusulan luonnonsuojelu- ja Natura-alueet (Lähde: Syken OIVA-aineistot 2012, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

MÄNTSÄLÄ

Yksityiset luonnonsuojelualueet

Mäntsälässä on 11 yksityistä luonnonsuojelualuetta, kaksi valtion luonnonsuojelualuetta, kaksi suojeltua luontotyyppikohdetta ja yksi erityisesti suojeltavan lajin rauhoitusalue. Kohteiden sijainnit on esitetty sivun 23 kartalla.

1. Rauhamäen luonnonsuojelualue (1,0 ha) (14.11.2013)

Mäntsälän keskustan läheisyyteen sijoittuva pieni sekametsää kasvava luonnonsuojelualue. Kohteella esiintyy runsaasti järeää haapaa ja se on uhanalaisen (VU) liito-oravan elinaluetta. Alue täyttää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSU) valintaperusteet. Kohteen sijainti kartalla on suuntaa antava.

2. Susikorven luonnonsuojelualue (1,6 ha) (21.3.2012)

Mäntsälän pohjoisosaan sijoittuva kohde, joka on pääosin vanhaa kuusivaltaista kangasmetsää. Seassa kasvaa myös järeää haapaa. Alueella elää uhanalainen (VU) liito-orava. Kohde täyttää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman METSU luonnontieteelliset valintaperusteet.

3. Pitkästenjärvensuo (1,6 ha) (20.1.2009)

Mäntsälän länsilaidalle sijoittuva alue koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta. Kohteella on luonnontilainen, edustava rämeakasvillisuus. Alue sijoittuu Kivilamminsuo-Pitkästenjärvi Natura-alueelle ja kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Kohteen suojelulla turvataan Pitkästenjärvien suoalueen vesitalouden säilyminen luontaisena.

4. Pikkumäen luonnonsuojelualue (1,2 ha) (15.8.2008, määräaikainen)

Mäntsälän koillisosaan sijoittuva kohde, joka on kuusivaltaista tuoretta kangasta. Kohteella kasvaa runsaasti erikokoista haapaa. Alueen pohjoisosaan esiintyy lähes yksinomaan kuusta. Kohteen suojelu perustuu uhanalaisen (VU) liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan rauhoittamiseen vuoteen 2018 saakka.

5. Hilikka ja Antti Seppälän aarnimetsä (3,2 ha) (4.10.2006)

Kunnan koillisosaan sijaitseva kohde on lehtomaista, tuoretta kangasmetsää, jossa pääpuulajina kasvaa kuusi. Alueella esiintyy myös haapaa, mäntyä, hies- ja rauduskoivua. Eri-ikäistä puustoa ja runsaasti lahoppua sekä pysty- että maapuuna.

6. Rauhalan luonnonsuojelualue (2,0 ha) (1.1.2005, määräaikainen)

Kohde on pääosin kuusivaltaista, tuoretta lehtomaista kangasta. Runsaasti erikokoista haapaa, joissa esiintyy koloja. Sekapuuna kasvaa koivuja ja yksittäisiä mäntyjä. Suojelu perustuu uhanalaisen (VU) liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan rauhoittamiseen. Kohde siirtyi Mäntsälän kunnan omistukseen vuonna 2009. Määräaikainen suojelusopimus on voimassa 30.11.2015 saakka.

7. Heinäsuon haapalehdon luonnonsuojelualue (2,3 ha) (2.9.2005)

Kunnan länsiosaan sijoittuva kohde on haapavaltaista lehtomaista metsää, jossa on satoja järeitä haapoja. Alue on uhanalaisen (VU) liito-oravan elinympäristöä. Kohteelta löytyy myös järeää kuusta ja koivua Lehtopensaista alueella esiintyy näsiä ja koiranheisi.

8. Huovilan Natura (7,3 ha) (11.2.2005)

Kohde koostuu kahdesta erillisestä osa-alueesta, jotka sijoittuvat Luutasuon lounaislaidalle aivan Mäntsälän pohjoisosaan. Vallitsevana suotyyppinä on keidasräme, jonka puustona kitukasvuisia mäntyjä. Alue on osa Koivumäki-Luutasuo Natura-aluetta ja se kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohtelmaan.

9. Palssinmäen luonnonsuojelualue (5,0 ha) (1.2.2005, määräaikainen)

Kohde on pääosin lähes satavuotiasta tuoretta kangasmetsää, joka sijoittuu Palssinmäen eteläpuolelle Sulkavan kylään. Valtapuulajina on kuusi, kohteella esiintyy myös mäntyä, raudus- ja hieskoivua, haapaa sekä tervaleppää. Jonkin verran lahoppuuta. Rauhoitus on voimassa vuoteen 2025 saakka. Kohteen sijainti sivun 23 kartalla on suuntaa antava.

10. Takalan metsä (3,4 ha) (19.7.2001)

Mäntsälän keskiosaan sijoittuva kohde, jolla kasvaa vanhaa kuusivaltaista sekametsää. Kohteella esiintyy runsaasti järeää haapaa ja kolopuuta. Alueella esiintyy edustavaa lajistoa, mm. liito-orava, erityisesti suojeltavaksi luokiteltu haapariippusammal sekä harvinainen raidankeuhkojäkäliä.

11. Hautjärven kartanon luonnonsuojelualue (5,5 ha) (17.12.1997)

Hautjärven (Sahajärven) rantaan rajautuva luonnonsuojelualue, jonka puusto on jyrkää vanhaa kuusikkoa. Sekapuuna kohteella kasvaa vanhoja mäntyjä, koivuja, haapaa ja metsälehmäksiä. Runsaasti lahoppuuta sekä maa- että pystypuuna. Aluskasvillisuudessa kasvaa mm. päihinäpensasta ja runsaasti mustakonnanmarjaa.

Valtion suojelualueet

12. Mustametsän suojelualue (28,7 ha) (3.12.1993)

Hyvin edustava Hyvinkääntien varteen sijoittuva vanha kuusivaltainen metsä, jossa on paljon kuollutta maa- ja pystypuuta. Sekapuuna kasvaa vanhoja haapoja ja koivuja. Alueelta on löydetty poikkeuksellisen rikas lahoppuusta riippuvainen hyönteislajisto, kuten äärimmäisen uhanalainen (CR) punahärö ja vaarantunut

(VU) haavanjalosoukko. Kohteella esiintyy myös uhanalaista (VU) poimukääpää ja useita muita huomionarvoisia kääpälajeja. Alueella elää vanhojen metsien lintulajeja, kuten viirupöllö, myös uhanalainen (VU) liito-orava. Kohde kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan ja Natura-ohjelmaan.

13. Vähjärvenkallioiden luonnonsuojelualue (44 ha) (9.5.2001)

Mäntsälän itäosaan sijoittuva vanhan metsän alue, jossa vallitsee suuret korkeuserot. Alueen metsät ovat kuusivaltaisia. Kallion laelta löytyy soistuneita painanteita ja lähes koskematonta harvapuustoista männikköä. Runsaasti lahoppuustoa, myös kilpikaarnaisia aihkimäntyjä. Kohteelta on tavattu useita lintudirektiivin lajeja, kuten metso ja pohjantikka. Alueella elää myös uhanalainen (VU) liito-orava. Alueen kautta kulkee Haukankierros niminen luontopolku. Kohde kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan ja Natura-ohjelmaan.

Suojellut luontotyypit

14. Isoholman lehmuslehto (1,3 ha) (24.2.2004)

Luontaisesti syntynyt, merkittävältä osin jaloista lehti-puista koostuva lehto Sulkavanjärven pohjoispuolella. Kohde sijoittuu rinteessä olevien jyrkänteiden alle, jossa todettu vuonna 2004 yli 100 kappaletta runkomaisia lehmäksiä. Puuston valtalajina kasvaa kuusi, kohteella esiintyy myös haapaa, pihlajaa ja rauduskoivua. Alueelta löytyy edustavaa lehtokasvillisuutta, mm. mustakonnanmarja, lehto-orvokki ja imikkä.

15. Honninpellon lehmusmetsikkö (2,0 ha)
(15.11.2002)

Mäntsälän itäosaan Metsäkulman Natura-alueen läheisyyteen sijoittuva kohde, jossa on todettu vuonna 2002 kasvavan noin 75 kappaletta runkomaisia lehmuksia. Puuston valtalajina on kuusi, kohteelta löytyy myös haapaa, rauduskoivua ja harmaaleppää. Vaateli-aita lehtolajeja, kuten mustakonnanmarja, mäkilehtomöluste, imikkä ja lehtopähkämö.

Erityisesti suojeltavan lajin suojelualue

16. Kuljunojan luhtaorvokki (0,76 ha) (21.6.2004)

Erittäin uhanalaisen (EN), erityisesti suojeltavan luhtaorvokin kasvupaikka Mustijokeen laskevan Kuljunojan varrella. Alue on rehevää, kosteaa purovarsilehtoa, jonka puustona kasvaa harmaaleppää, tuomea ja kuusta. Luhtaorvokki löydettiin alueelta vuonna 1946, viimeksi laji havaittiin kesällä 2013. Kohteen lähiympäristössä on tehty voimakkaita metsänhakkuita.

Natura-alueet

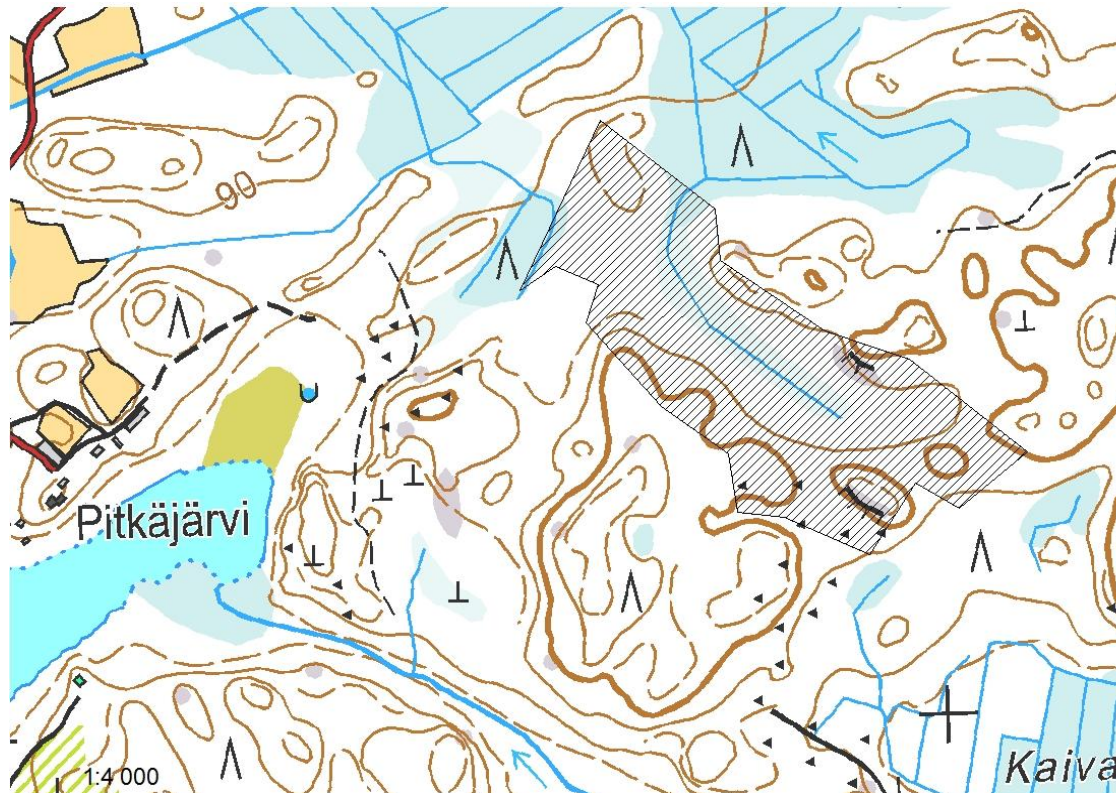
A. Kairassuon vanha metsä (9 ha)

Varsin pienialainen, mutta puustorakenteeltaan eteläsuomalaisittain poikkeuksellisen luonnontilainen vanhan metsän alue Pitkäjärven koillispuolella. Valtalajina on kuusi, sekapuuna kasvaa vanhoja koivuja, haapoja ja mäntyjä. Kohteella esiintyy monipuolista järeää lahoppuuta. Luonnonmetsän alueen lisäksi alueelta löytyy ojitettua korpea. Alueelta on löydetty vanhan metsän indikaattorilajeja, kuten riukukääpä ja pikireunakääpä.

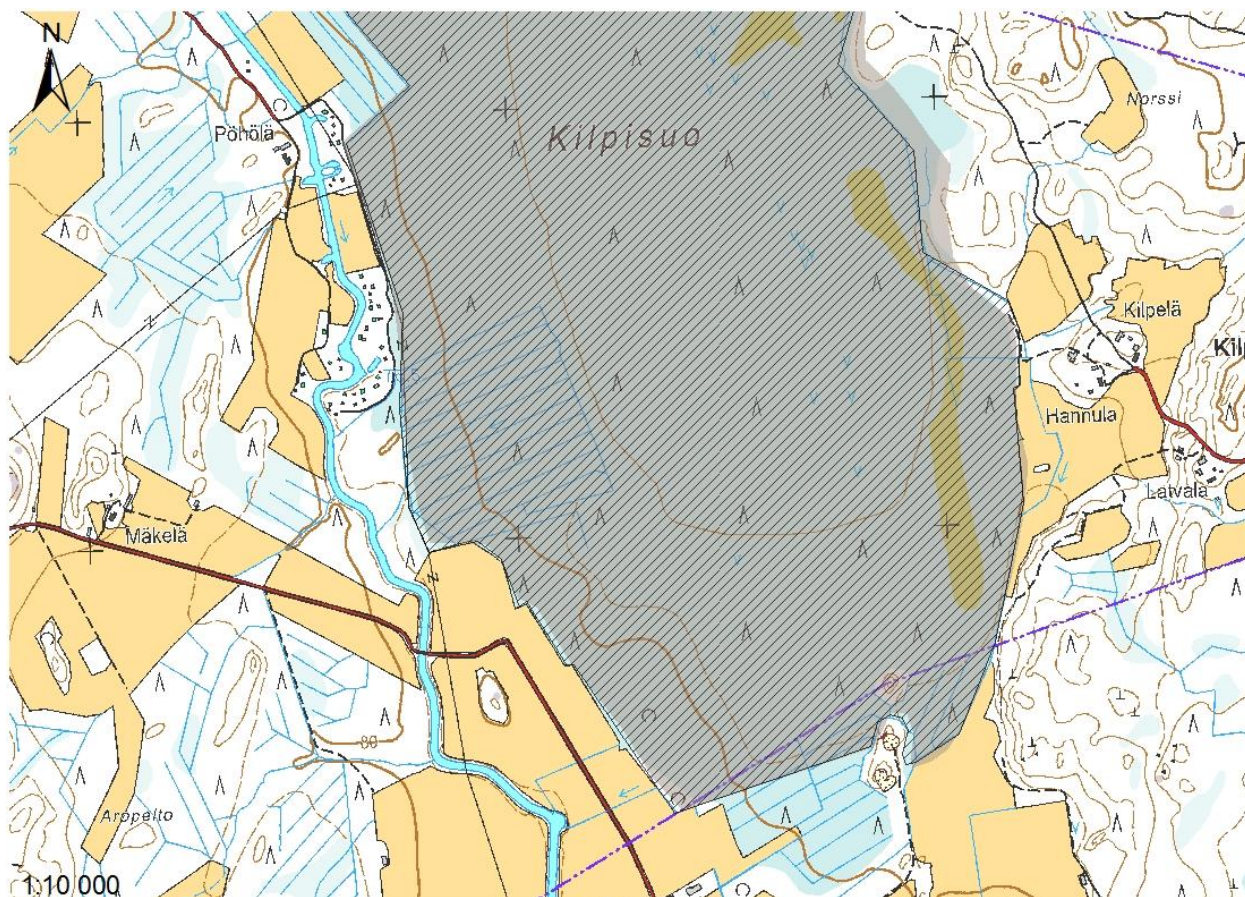

B. Kilpisuo (333 ha, josta Mäntsälän puolella noin 6 ha)

Keidassuo, josta valtaosa sijoittuu Hausjärvelle Mäntsälän pohjoisosaan. Kohteella esiintyy laajoja kuljualueita. Alueelta on havaittu useita lintudirektiivin lajeja, kuten kapustarinta, liro, kurki, viirupöllö ja pohjantikka. Kilpisuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan.

Mäntsälän Kairassuon vanha metsä (vino viivoitus) Pitkäjärven koillispuolella on Natura-alueeksi varsin pieni, vain 9 hehtaaria (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

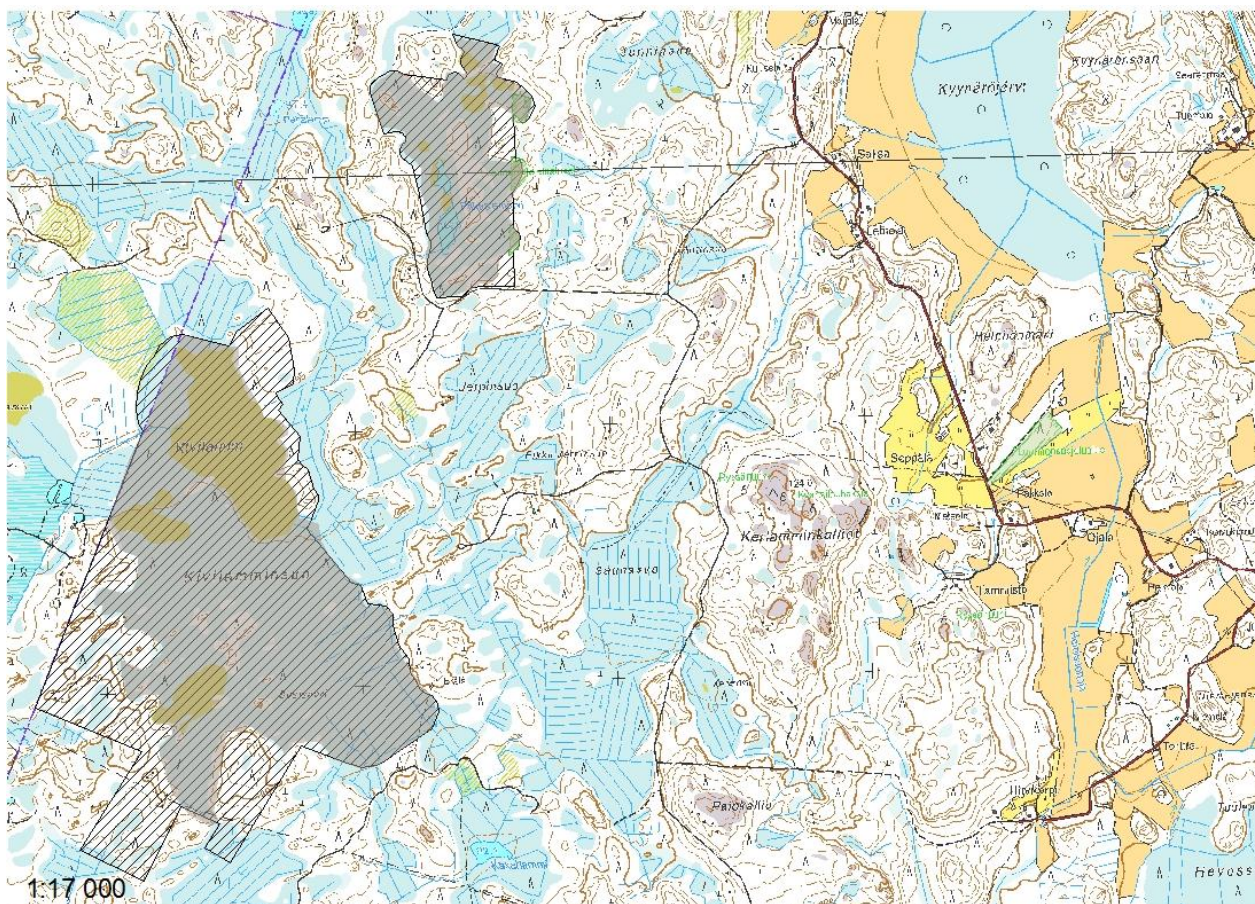
Kilpisuon Natura-alueesta (vino viivoitus) vain pieni eteläosan kaistale sijoittuu Mäntsälän puolelle. Alue kuuluu soidensuojeluohjelmaan (harmaalla) (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

C. Kivilamminsuo–Pitkästenjärvet (220 ha, josta valtaosa Mäntsälän puolella)

Mäntsälän länsilaidan Natura-alue muodostuu kahdesta erillisestä osasta. Valtaosa kohteesta, 218 hehtaaria sijoittuu Mäntsälän puolelle, 2 hehtaaria Hyvinkäälle. Kohteella esiintyy viisi luontodirektiivin luontotyyppiä. Kivilamminsuon pohjoisosaan sijoittuu umpeenkasvanut lampi Kivilampi, alueen eteläosaan keidassuo. Pohjoisosa on lähinnä suursaranevaa, varsinaisella keidassuolla vaihtelevat mm. rakkaiset rämeet ja nevat. Suot ovat huomattavan luonnontilaisia.

Pitkästenjärvien alue muodostuu lähinnä suolampien reunarämeistä ja kangasmetsäsaarekkeesta rämeen keskellä, jonka puusto on varsin luonnontilainen. Lintudirektiivin lajeista alueella pesii metso, kehrääjä ja harmaapäätikka, todennäköisesti myös ampuhaukka. Alueella esiintyy myös palokärki, viiru- ja varpuspöllö sekä kurki. Kohde kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan, lukuun ottamatta alueen reunametsiä.

Mäntsälän Kivilamminsuo-Pitkästenjärven kaksiosainen Natura-alue (vino viivoitus). Natura-alueen reunametsiköt eivät sisälly soidensuojeluohjelman rajaukseen, joka on esitetty harmaalla (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

D. Koivumäki-Luutasuo (287 ha, josta 11 ha Mäntsälän puolella)

Pääosin Kärkölään sijoittuva kaksiosainen kohde, josta Mäntsälän pohjoisrajalle sijoittuu vain pieni kaistale. Kohteen vallitsevana luontodirektiivin luontotyyppinä on keidassuo, joka on suhteellisen luonnontilainen. Kohteella kasvaa myös edustavaa kuusivaltaista aarniometsää. Alueella esiintyy useita lintudirektiivin lajeja, kuten suokukko, pikkusieppo, pohjantikka, kurki, liro ja metso. Luutasuo kuuluu soidensuojeluohjelmaan ja Koivumäki vanhojen metsien suojeluohjelmaan.

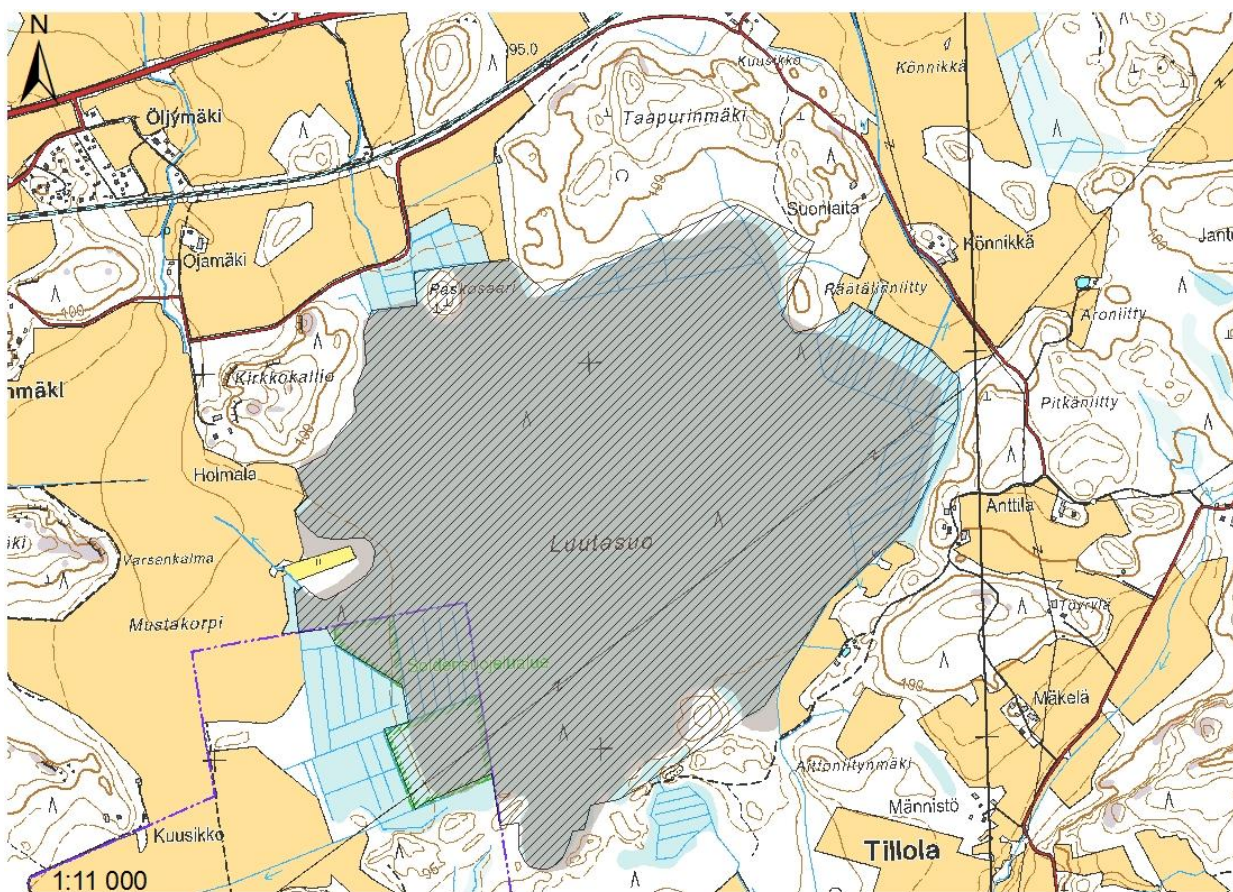

E. Kotojärvi-Isosuo (365 ha)

Lasketusta järvestä ja keidassuosta koostuva kohde, jolla esiintyy kolme luontodirektiivin luontotyyppiä, näistä vallitsevina vaihettumis- ja rantasuot sekä keidassuot. Isosuo on kasvillisuudeltaan monipuolinen keidassuo, joka on aikoinaan ojitettu. Suolle on tehty Metsähallituksen toimesta ennallistamistoimenpiteitä

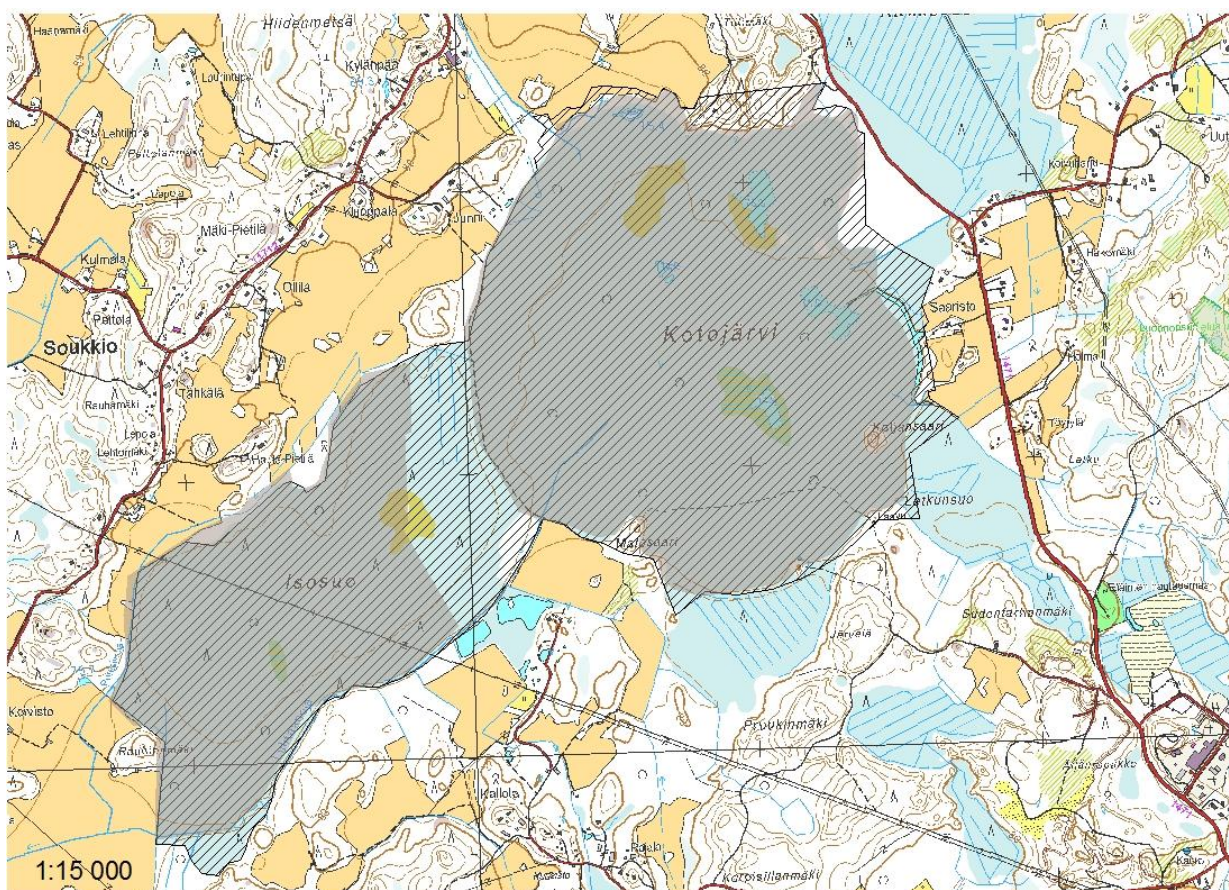
vuosien 2005-2008 aikana. Toimenpiteisiin on kuulunut ojien täyttämistä ja puiden poistoa. Kohteelta on tavattu useita lintudirektiivin lajeja, kuten ruskosuhaukka, mustakurkku-uikku, viiru- ja helmipöllö, ruisräikkä ja luhtahuitti. Kotojärven linnustollinen arvo lienee heikentynyt järven umpeenkasvun sekä pensoittumisen myötä. Kotojärvellä on useita lähteitä, jotka muodostuvat järven pohjoispuoliselta harjulta

virtaavasta pohjavedestä. Alueen kaakkoisosan Koljansaarelta on tavattu harvinaista hyönteislajistoa, kuten uhanalainen (VU) haavanjalosoukko. Kotojärven reunametsistä on tehty havaintoja myös uhanalaisesta (VU) liito-oravasta. Kohteella on Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistyksen ylläpitämä laavu ja nuotiopaikka. Isosuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan ja Kotojärvi lintuvesien suojeluohjelmaan.

Koivumäki-Luutasuo Natura-alueesta vain pieni osa sijoittuu Mäntsälän pohjoispäähän ja valtaosa Kärkölään. Harmaalla näkyy soidensuojeluohjelmaan sisältyvä alue, joka on Natura hieman suppeampi. Natura-alue on kaksiosainen, toinen osa sijoittuu Luutasuosta koilliseen (ei näy kartalla). Vihreällä Huovilan Naturan kaksiosainen yksityinen luonnonsuojelualue (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

NATURA 2000 -VERKOSTON TAVOITTEENA ON YLLÄPITÄÄ LUONNONMONIMUOTOISUUTTA EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA. VERKOSTOLLA TURVATAAN LUONTODIREKTIIVISSÄ MAINITTUJEN LUONTOTYYPPIEN JA LAJIEN ELINYMPÄRISTÖJEN SEKÄ LINTUDIREKTIIVIN MUKAISTEN ERITYISTEN SUOJELUALUIDEN SÄILYMINEN.

Mäntsälän Kotojärvi-Isosuo Natura-alue. Natura-alueen raja on laajempi kuin Isosuon soidensuojeluohjelman raja ja Kotojärven lintuvesisuojeluohjelman raja, jotka näkyvät harmaalla (Lähde: SYKEN OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

F. Metsäkulma (151 ha)

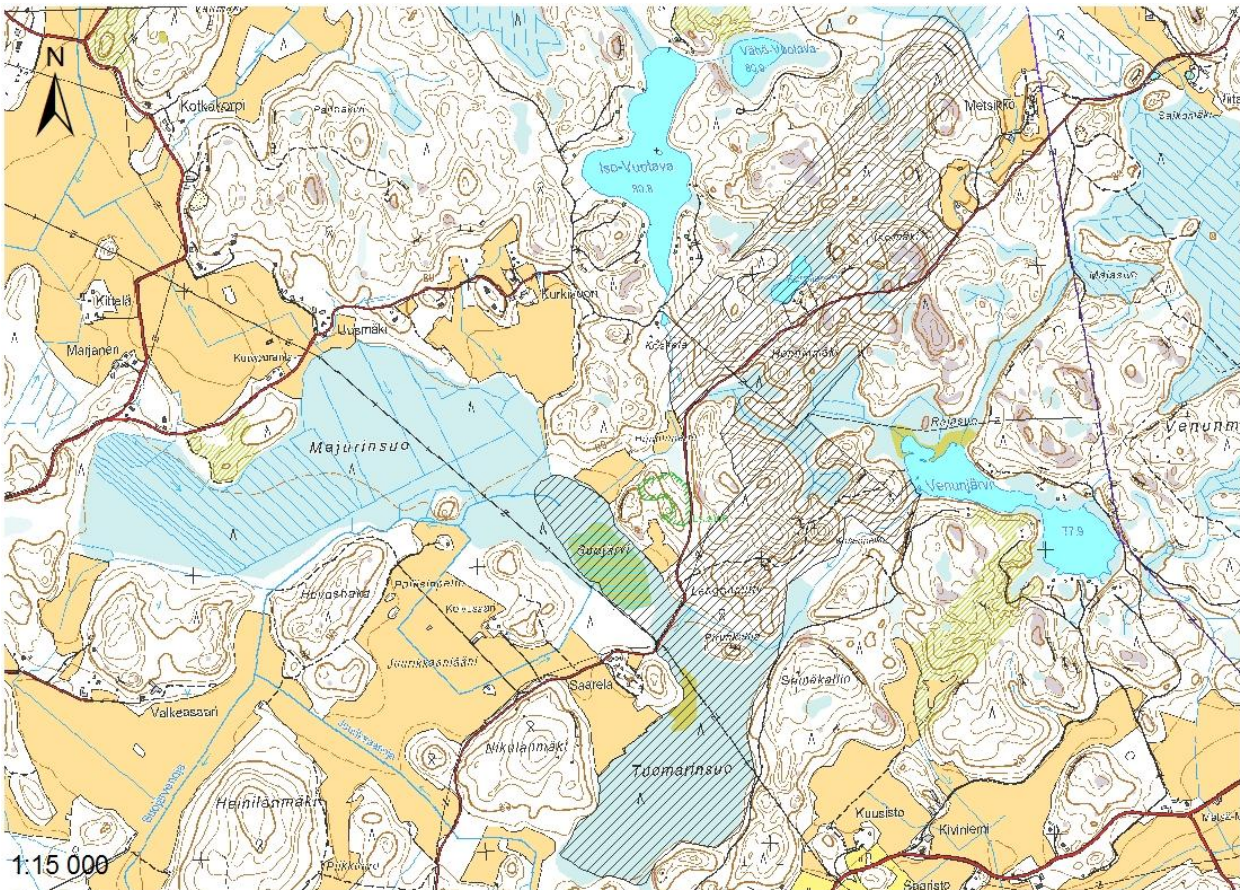
Monimuotoinen metsä- ja suokokonaisuus Mäntsälän itäosassa lähellä Pukkilan rajaa. Kohteella esiintyy 7 luontodirektiivin luontotyyppiä, joista vallitsevina on borealiset luonnonmetsät ja keidassuot. Alueen vanhat metsät ovat sekä rakenteeltaan että lajistoltaan uusmaalaisittain poikkeuksellisen edustavia. Alueella kasvaa pääasiassa vanhaa kuusivaltaista metsää, jossa sekapuuna esiintyy järeää haapaa. Maapuuta ja kuollutta pystypuuta esiintyy erityisen runsaasti alueen eteläosassa Lengonniityn alueella. Kohteelta löytyy myös kallioalueita ja puustoisia soita. Alueen eteläosassa on laaja luonnontilainen keidassuo, Tuomarin-suo ja umpeenkasvanut Suojärvi. Alueen pohjoisosaan sijoittuu humuspitoinen metsälampi, Korpilampi. Rannan eteläpuoleinen puusto, joka ei sisälly Naturaan, hakattiin 2013. Alueella esiintyy uhanalainen (VU) liito-orava ja harvinaista sammal-, jäkälä- ja sienilajistoa, kuten uhanalainen (VU) haapariippusammal. Kohteella

on tavattu myös useita lintudirektiivin lajeja, kuten pikkutikka, metso, pyy, palokärki ja mehiläishaukka.

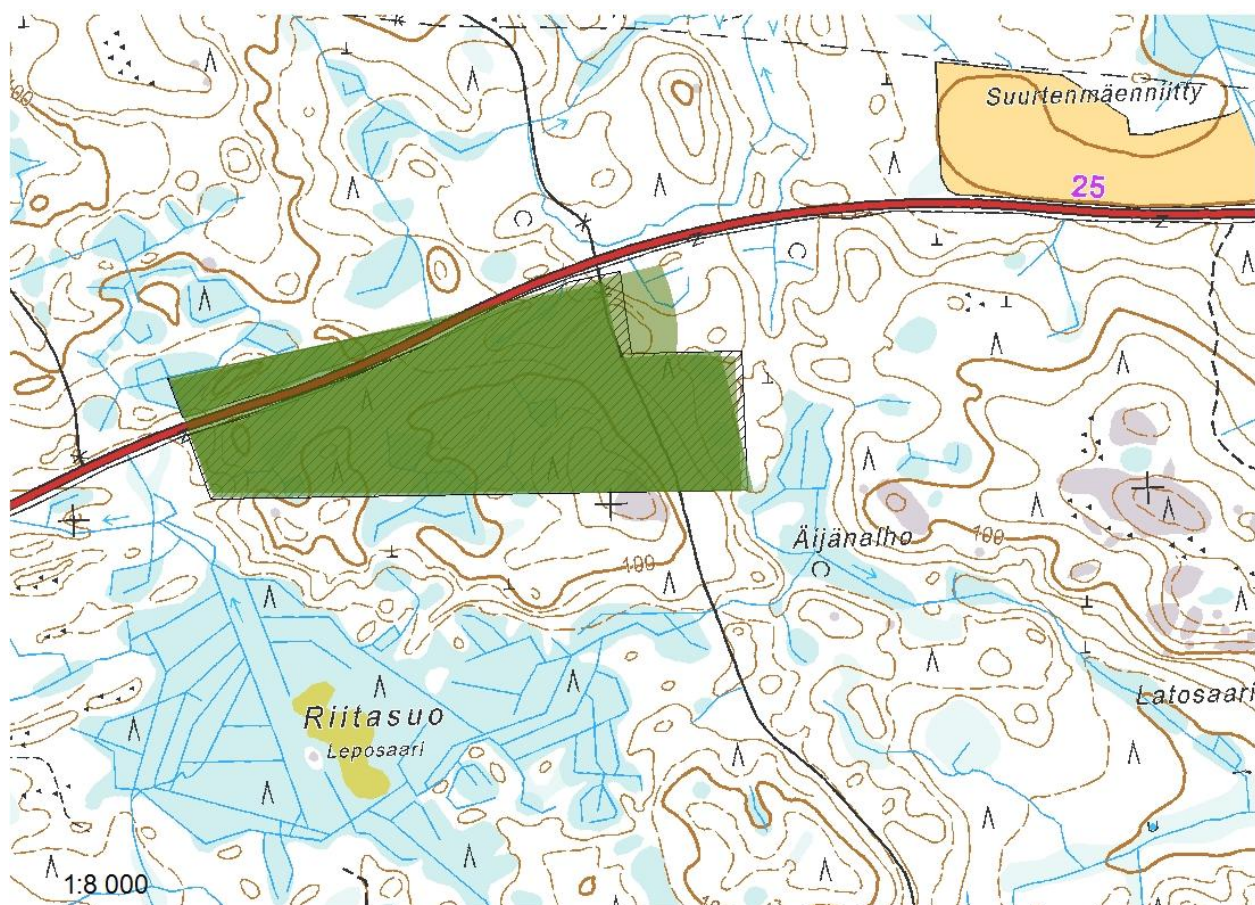

G. Mustametsä (30 ha)

Hyvin edustava Hyvinkääntien varteen sijoittuva vanha kuusivaltainen metsä, jossa on paljon kuollutta maa- ja pystypuuta. Sekapuuna kasvaa vanhoja haapoja ja koivuja. Alueella on poikkeuksellisen rikas lahupuusta riippuvainen hyönteislajisto. Kohteella on tavattu mm. äärimmäisen uhanalainen (CR) punahäro ja vaarantunut (VU) haavanjalosoukko. Alueelta on tehty myös havaintoja uhanalaisesta (VU) poimukäävästä ja useista muista huomionarvoisista kääpälajeista. Mustametsässä esiintyy vanhojen metsien lintulajeja, kuten viirupöllö. Lintudirektiivin lajeista alueella on tavattu palokärki, pikkusieppo, helmipöllö, pohjantikka ja pyy. Kohteella esiintyy vanhaa haavikkoa ja siellä elää myös uhanalainen (VU) liito-orava. Alue kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Lähes koko Natura-alue on valtion luonnonsuojelualue.

Metsäkulman Natura-alue (vino viivitus) sijoittuu Mäntsälän itäosaan lähelle Pukkilan rajaa. Kohde on hyvin monimuotoinen suo- ja metsäkokonaisuus (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

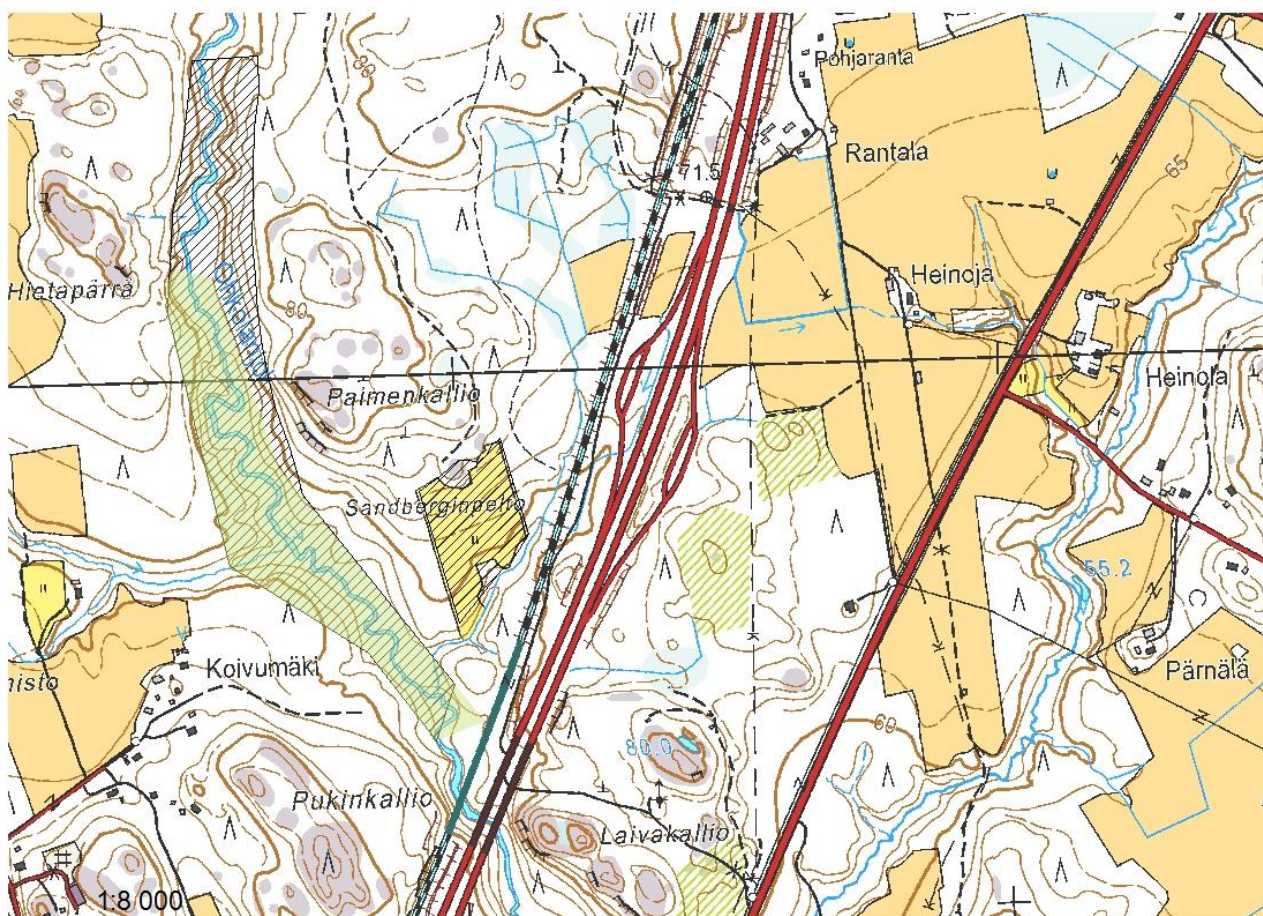
Mäntsälän Mustametsän Natura-alue. Vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva alue (vaalean vihreällä) on Natura-aluetta (vino viivoitus) hieman laajempi. Luonnonsuojelulla suojeltu osuus, joka on tummanvihreällä, on sitä vastoin Natura-aluetta hieman suppeampi kohteen itäreunasta (Lähde: SYK:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

H. Ohkolanjokilaakso (22 ha)

Mäntsälän eteläosan Natura-alue koostuu kahdesta osasta, jokilaaksosta ja joen itäpuolelle sijoittuvasta 3,5 hehtaarin suuruisesta edustavasta perinnebiotoopista, Sandberginpellosta. Alueella esiintyy viisi luontodirektiivin luontotyyppiä. Jokivarsi luonnontilaisine puustoineen muodostaa arvokkaan kokonaisuuden, jossa esiintyy vaateliasta lehtokasvillisuutta, kuten keltavuokko, kotkansiipi, imikkä, mustakonnanmarja, lehto-orvokki ja lehtoarho. Valtapuulajina esiintyy kuusi, jonka seassa kasvaa myös melko runsaasti koi-vua, haapaa ja harmaaleppää. Jokilaaksossa elää direktiivilajeista uhanalainen (VU) liito-orava ja silmälläpidettävä (NT) saukko. Alueelta on tavattu myös harvinaisia perhoslajeja. Sandbergin pelto on luokiteltu kasvillisuudeltaan maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi ja sitä on hoidettu Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistyksen toimesta. Niityltä on löydetty mm. erittäin uhanalainen (EN) saunionoidanlukko ja siellä kasvaa vaarantunutta (VU) hirvenkelloa. Suurin osa

Natura-alueesta kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

Mäntsälän Ohkolanjokilaakson Natura-alue (vino viivoitus). Lehtojensuojeluohjelman alue (vihreällä) on Natura-auppeampi. Naturaan sisältyy jokilaakson itäpuolelle sijoittuva Sandberginpelto (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

I. Peltolan vanha metsä (48 ha)

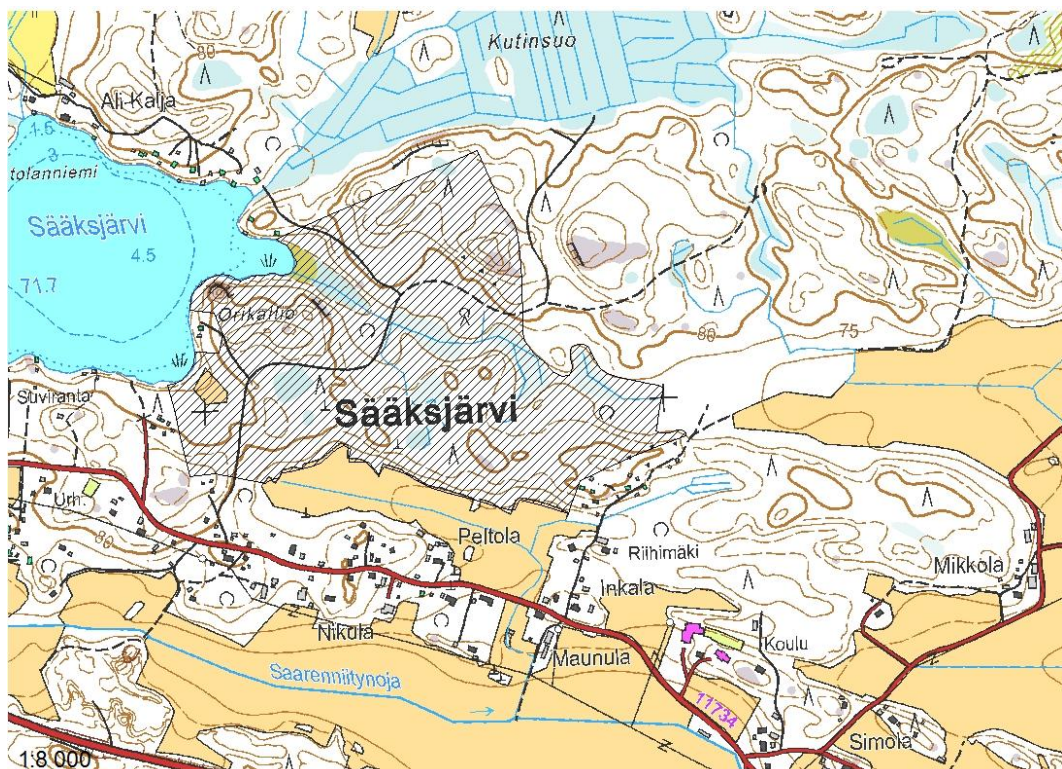
Sääksjärven itäpuolelle sijoittuva metsäalue, jolla esiintyy neljä luontodirektiivin luontotyyppiä. Metsän halki kiemurtelee rehevä korpinen suojuotti. Alueella on myös pieni räme ja rantaluhtaa. Metsät ovat vartuneita erirakenteisia kuusikoita, joiden seassa kasvaa pääasiassa haapaa, mutta myös mäntyä, koivua, leppää ja raitaa. Sääksjärven rannalla esiintyy myös tervaleppää ja lehmusta. Alueen metsät ovat olleet metsätaloustaloudessa, mikä näkyy taimikkona ja paikoitellen vanhoina poimintahakkuina. Alueella elää uhanalainen (VU) liito-orava. Lintudirektiivin lajeista kohteella on tavattu mm. metso, palokärki ja pyy.

J. Vähjärvenkallioiden vanha metsä (74 ha)

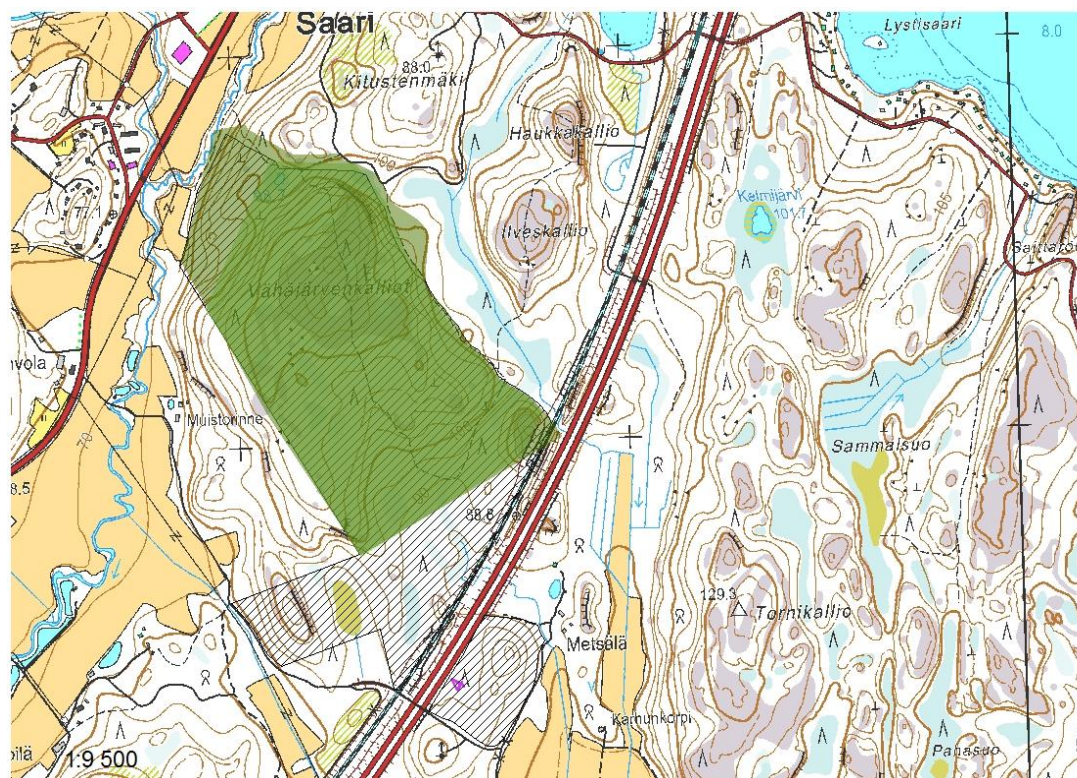
Vanhan metsän alue Mäntsälän koillisosassa. Luontodirektiivin luontotyyppinä on borealiset luonnonmetsät. Kallion laelta löytyy soistuneita painanteita ja lähes koskemattomia harvapuustoista männikköä. Run-

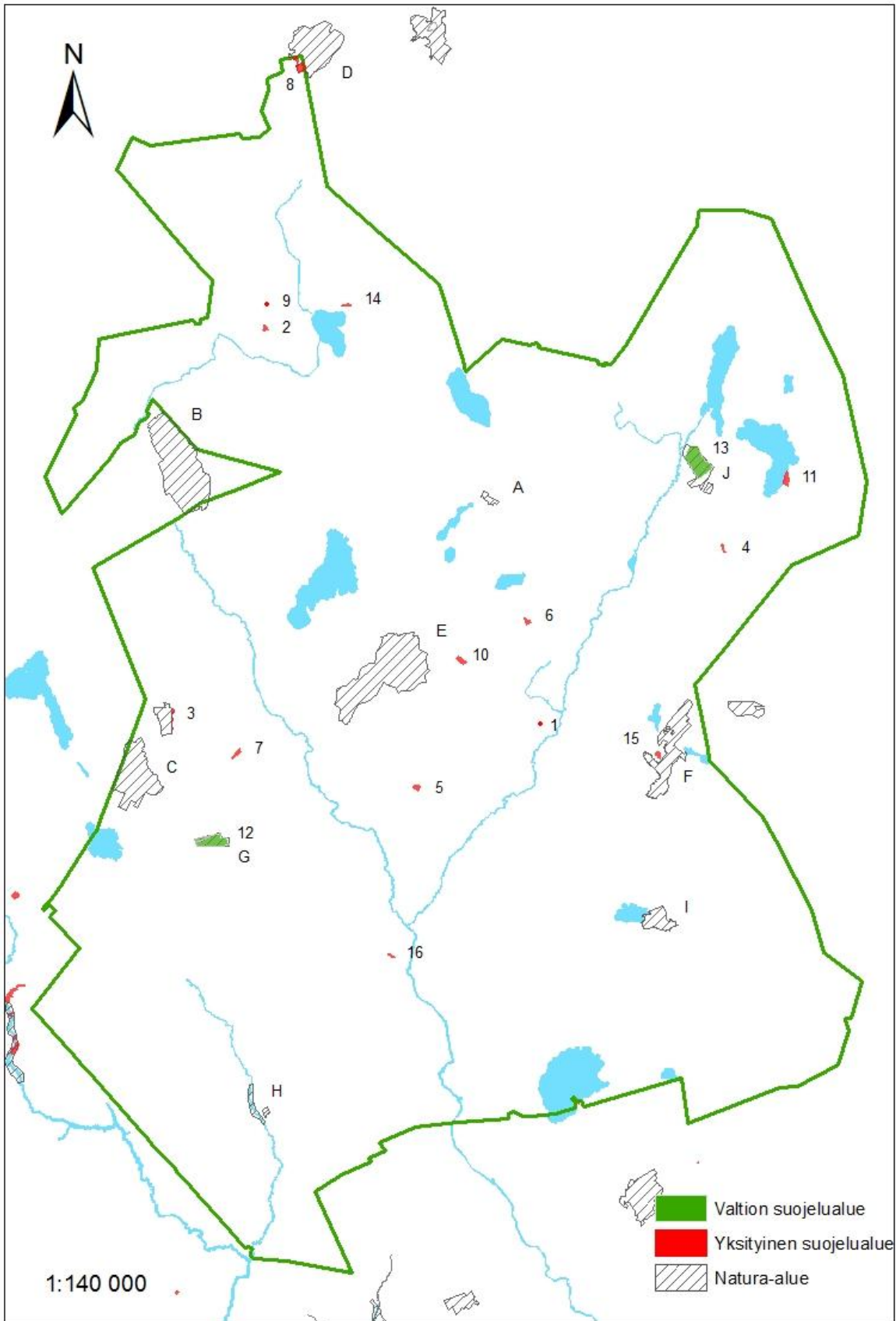
saasti lahoppuustoa, myös kilpikaarnaisia mäntyjä. Lintudirektiivin lajeista alueella on tavattu pyy, palokärki, metso ja pohjantikka. Alueella esiintyy myös uhanalainen (VU) liito-orava ja ilves. Suurin osa alueesta kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. 44 hehtaaria on valtion luonnonsuojelualueena.

Mäntsälän Peltolan vanhan metsän Natura-alue (vino viivoitus) (Lähde: SYKEN OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Mäntsälän Vähäjärvenkallioiden Natura-alueesta (vino viivoitus) pieni kaistale sijoittuu moottoritien itäpuolelle. Valtaosa alueesta kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan (vihreällä). Kirkkaammalla vihreällä on luonnon-suojelulla suojeltu osuus, joka on sekä suojeluohjelmaa että Natura-a suppeampi (Lähde: SYKEN OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Mäntsälän luonnonsuojelu- ja Natura-alueet (Lähde: Syken OIVA-aineistot 2012, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

NURMIJÄRVI

Nurmijärvellä on yhdeksän yksityistä luonnonsuojelualuetta, neljä valtion luonnonsuojelualuetta ja yksi suojeltu luontotyyppikohde. Natura-alueita kunnassa on viisi. Kohteiden sijainnit näkyvät sivun 30 kartalla.

Yksityiset luonnonsuojelualueet

1. Kivelän luonnonsuojelualue (14,7 ha) (22.12.2009)

Pääasiassa runsalahopuustoista kangasmetsää sisältävä kohde, joka sijoittuu kunnan etelärajalle. Kohteella on runsaasti kallioita ja vallitsee suuret korkeuserot. Alueelta löytyy myös reheviä lehtolaikkuja. Kohde on hyväksytty METSO-ohjelmaan.

2. Nukarin lehtokorven luonnonsuojelualue (1,4 ha) (23.9.2009)

Nurmijärven koillisosaan puron varten sijoittuva kohde, jonka länsiosassa on rehevää lähteistä lehtokorpea. Lehtokorven valtalajina kasvaa hieskoivu, myös hamaaleppää ja kuusta. Kohteella on melko paljon lahpuuta. Pensaskerrossessa kasvaa mm. runsaasti näsiää ja kohteelta on tavattu vaateliasta soikkokaksikko. Kohde kuuluu Nukarin lehtokorven valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

3. Palomäen pähkinästäön luonnonsuojelualue (1,4 ha) (23.9.2009)

Vantaan rajan läheisyyteen sijoittuva pienialainen puronvarsilehto, jonka valtalajina kasvaa kuusi. Myös rauduskoivua, haapaa ja pihlajaa. Jonkin verran lahpuuta. Alueella esiintyy vaateliaita lehtopensaita, kuten pähkinäpensas, taikinamarja, lehtokuusama ja näsiä. Huomionarvoisista kasvilajeista on havaittu mustakonganmarja, jänönsalaatti, velholehti sekä lehtoleinikki ja -tähtimö. Kohde kuuluu Palomäen pähkinästäön valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

4. Kiljavan lähteikköjen luonnonsuojelualue (1,0 ha) (4.9.2009)

Sääksjärven eteläpuolelle sijoittuvalla kohteella esiintyy lähteikköjen lisäksi erityyppisiä lehtoja ja kangasmetsäkasvillisuutta. Alueelta on löytynyt useita Uudellamaalla harvinaisia kasveja kuten korpisorsimo, pesäjuuri ja tuoksumatara. Alueelta on tavattu myös vaarantunutta (VU) harsosammalta. Kohde kuuluu Kiljavan lähteikköjen valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan ja Kalkkilammi-Sääksjärvi - Natura-alueeseen.

5. Nokkalan leton luonnonsuojelualue (2,5 ha) (30.7.2008)

Kohde sijoittuu Sääksjärven länsipuolelle lähelle Hyvinkään rajaan. Länsiosan puusto on varttunutta kuusija hieskoivuvaltaista sekametsää. Eteläosan reunalle sijoittuu pienialaisesti rämelettoa. Alueen itäosassa on lähde. Kohteella esiintyy edustavaa kasvillisuutta kuten letohavirusammal, harsosammal, pallopäärahkasammal ja herttakaksikko. Kohteella on tavattu myös uhanalainen (VU) liito-orava ja se kuuluu Nokkalan leton valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan.

6. Kaunissyrrjä (7,5 ha) (22.10.2007)

Nurmijärven pohjoisosaan, Petkelsuon eteläpuolelle sijoittuva kohde, joka kuuluu osittain Petkelsuon Natura-alueeseen ja soidensuojeluohjelmaan. Kohteen pohjoisreunalla on lähteitä. Alueelta löytyy myös paikotellen muuttunutta korpea, jonka luonnontila on kärsinyt ojituksesta.

7. Veikkolan lehtokorpi (2 ha) (22.9.1993)

Suojelualue sijoittuu Nukarin lehtokorven luonnonsuojelualan eteläpuolelle Mäntsälän koillisosaan. Kohde kuuluu Nukarin lehtokorven valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

8. Rajamäen vesitorinmäen lehtorinne (3,5 ha)
(26.11.1986)

Rinnemäinen lehtoalue asutusalueen läheisyydessä, jossa kasvaa mm. metsälehmusta, vaahteraa, vuorijalavaa ja saarnea. Kohteella esiintyy edustavaa kalliokasvillisuutta, kuten kalliokioloa, mäkitervakkoa ja tummaraanioista. Kohteella on myös tavattu erittäin uhanalainen (EN) kalliorikko. Suojelualue on Nurmijärven kunnan omistuksessa. Kohteella on huonossa kunnossa oleva luontopolku.

9. Hirmunoja (2,3 ha) (2.7.2014)

Kirkonkylään Lounamäentien eteläpuolelle Hirmunojan puron varteen sijoittuva kuusi- ja haapavaltaisen metsäkohde. Puron uoma on säilynyt luonnontilaisen kaltaisena. Kohteella elää uhanalainen (VU) liito-orava. Kohde täyttää Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) valintaperusteet. Kohteen sijainti kartalla on suuntaa antava.

Valtion luonnonsuojelualueet

9. Kaanaan luonnonsuojelualue (16,8 ha) (16.5.2001)

Nurmijärven itäosaan Vantaanjoen Natura-alueeseen rajautuva vanhan metsän alue, jossa esiintyy kuusivaltaista varttunutta kangasmetsää ja lehtoa. Sekapuuna kasvaa paljon haapaa ja koivua. Kohteen halki kulkee kaksi puroa. Alueella esiintyy vaateliasta lehtolajistoa, kuten lehtosinijuuri, imikkä, kevätlinnunherne, mustakonnanmarja, lehtokuusama ja koiranheisi. Myös uhanalaista (VU) haapariippusammalta ja vanhojen metsien kovakuoriaislajeja. Purojen varsilla esiintyy hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa. Vanhan metsän linnustosta alueella pesii mm. pikkusieppo ja pohjantikka. Kohde kuuluu myös vanhojen metsien suoje- luohjelmaan ja Kaanaan vanhan metsän Natura- ohjelmaan.

10. Kiljavan lähteikköjen luonnonsuojelualue (7,1 ha)
(16.5.2001)

Suojelualue on perustettu Kiljavan lähteikkökorven soidensuojelualueen eteläpuolelle täydentämään kohdetta. Kohde on osa Kalkkilammi-Sääksjärvi Natura- aluetta.

11. Koivuniemen luonnonsuojelualue (32,3 ha)
(9.5.2001)

Kohde sijoittuu Sääksjärven länsirannalle Koivuniemen. Suojelualueeseen sisältyy harjumetsää, järven

rantaa sekä saaret Säippäsaari ja Mustasaari. Alueen eteläpuolelle sijoittuu Röykän sairaala, josta johtaa polkureitistö luonnonsuojelualueelle. Kohde kuuluu Kalkkilammi-Sääksjärvi Natura-alueeseen.

12. Kiljavan lähteikkökorven soidensuojelualue (9,5 ha)
(1.11.1985)

Alueen kasvillisuus on rikas ja monipuolinen sisältäen uhanalaisia ja harvinaisia kosteikko- ja lehtolajeja. Vuosien 1994–1995 kasvillisuuskartoituksessa alueella havaittiin 119 putkilokasvi- ja 51 sammallajia. Kohde on lähteikköalue, joka saa vetensä ensimmäisen Salpausselän Sääksjärven alueen reunamuodostumasta. Lähteikköjen lisäksi alueella esiintyy erityyppisiä lehtoja sekä kangasmetsäkasvillisuutta. Puuston ikä on hyvin vaihtelevaa. Alueella kasvaa vaateliasta kasvilajistoa, kuten tuoksumatara (NT), letohavirusammal, harsosammal (VU), korpisorsimo, pesäjuuri ja soikkokakkikko. Myös lehtojen lajeja, kuten mustakonnanmarja, imikkä, lehtopalsami ja lehtokuusama. Kohde kuuluu Kiljavan soidensuojelualueeseen ja Kalkkilammi-Sääksjärvi Natura-alueeseen.

Suojellut luontotyypit

13. Vaaksinjärven saarnikorpi (2,6 ha) (24.3.2005)

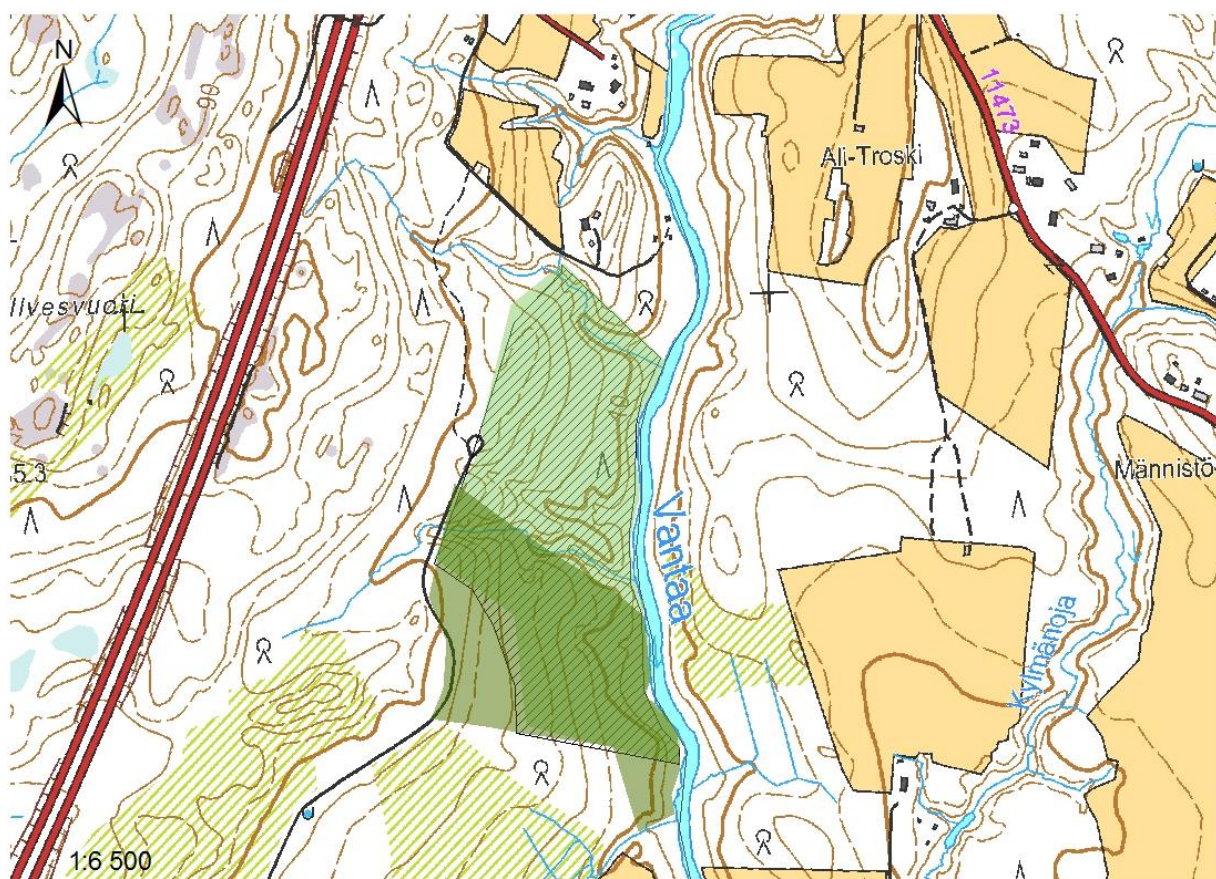
Vaaksinjärven pohjoisrannalle sijoittuva jaloista lehti- puista koostuva metsikkö, jonka länsiosassa virtaa puro. Alue on pääosin lehtokorpea. Puuston valtalajina kasvaa kuusi ja hieskoivu, seassa on myös jonkin ver- ran tervaleppää. Alueella todettiin vuonna 2004 yli 60 kappaletta runkomaisia monenikäisiä saania. Kohteella kasvaa myös vaateliaita lehtopensaita kuten koiran- heisi, näsiä ja lehtokuusama sekä lehtokasveista lehto- leinikki, hetesara ja pesäjuuri. Alueen pohjoisosassa

on mustikkatyyppin kangasmetsää. Kohde sisältyy valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

Natura-alueet

A. Kaanaan vanha metsä (17 ha)

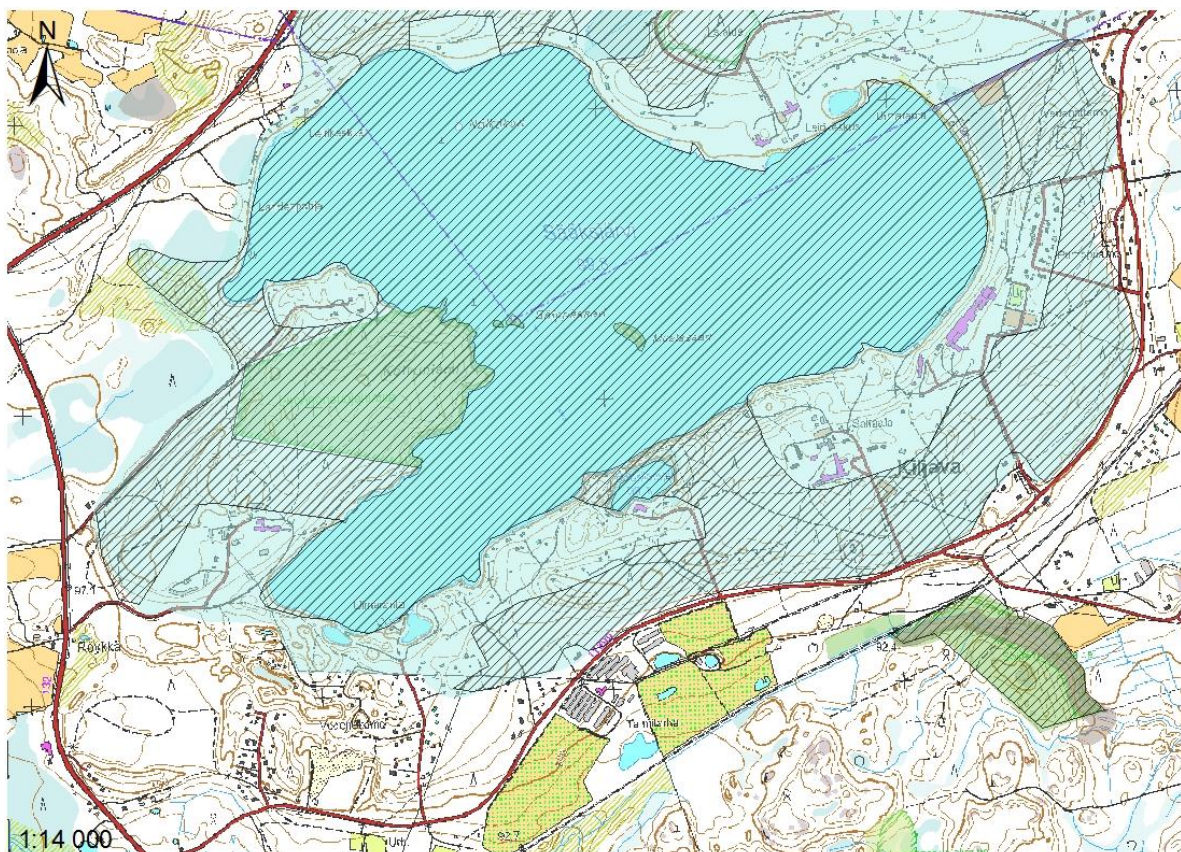
Vantaanjoen Natura-alueeseen rajautuva vanhan metsän alue, joka luontodirektiivin luontotyyppinä on boreaalinen luonnonmetsä. Kohteella esiintyy kuusivaltaista varttunutta kangasmetsää ja lehtoa. Sekapuuna paljon haapaa ja koivua. Kohteen halki kulkee kaksi puroa. Vaateliasta lehtolajistoa, kuten lehtosinijuuri, imikkä, kevätlinnunherne, mustakonnanmarja, lehtokuusama ja koiranheisi. Purojen varsilla esiintyy hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa. Myös uhanalaista (VU) haapariippusammalta ja vanhojen metsien kovakuoriaislajeja. Vanhan metsän linnustosta alueella pesii mm. pikkusieppo ja pohjantikka. Kohde kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan ja sille on myös perustettu valtion luonnonsuojelualue.

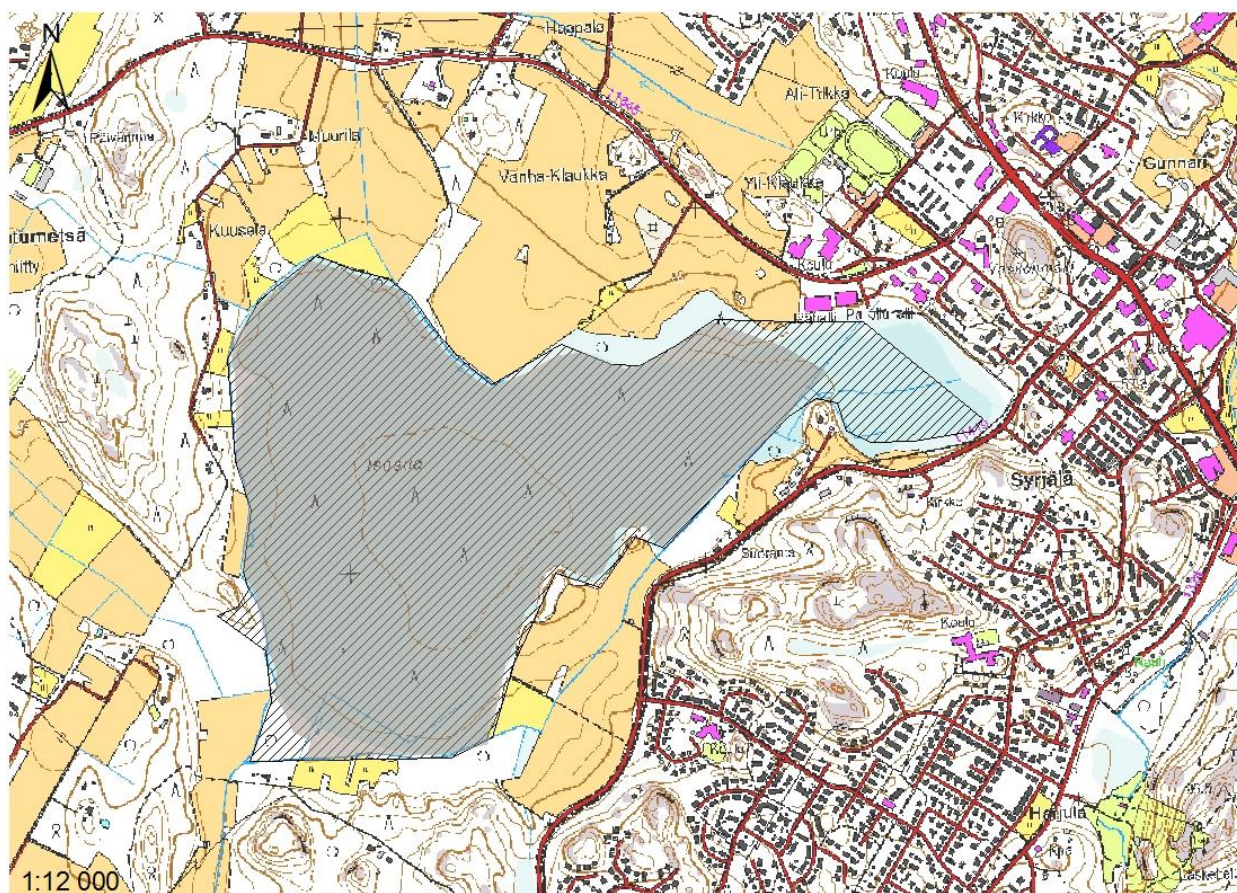
Nurmijärven Kaanaan metsän Natura-alue (vino viivoitus), joka on myös valtion luonnonsuojelualue. Kohteen eteläosa kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan (tumma vihreä), joka on Natura-alue laajempi (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

B. Kalkkilammi-Sääksjärvi (976 ha, josta vajaa puolet Nurmijärven puolella)

Nurmijärvelle ja valtaosaltaan Hyvinkäälle sijoittuva monipuolinen kokonaisuus, jonka luotodirektiivin valitsevina luontotyyppinä esiintyvät hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet, harju- ja muodostumien metsäiset luontotyypit ja keidassuot. Nurmijärvelle sijoittuu kohteen eteläosasta noin 393 hehtaarin alue. Alueella esiintyy useita Uudellamaalla uhanalaisia letto-, lähteikkö-, harju- ja vesikasvilajeja. Laskujoettoman pohjavesijärven Sääksjärven rannoilla esiintyy mm. edustavia luonnonhiekkarantoja. Nurmijärven puolella Natura-alueeseen sisältyy myös Sääksjärven eteläpuolinen, Uudellamaalla hyvin harvinainen luonnontilaisena säilynyt Kiljavan lähteikköjen alue, joka on valtion luonnonsuojelualue. Alue kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan

Nurmijärven Kalkkilammi-Sääksjärven Natura-alue (vino viivoitus). Naturaan sisältyy kaksi valtion luonnonsuojelualueita (vihreällä). Harjujen suojeluohjelman alue (vaalean sinisellä) on Natura huomattavasti laajempi. Natura-alue jatkuu Hyvinkään puolelle. (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

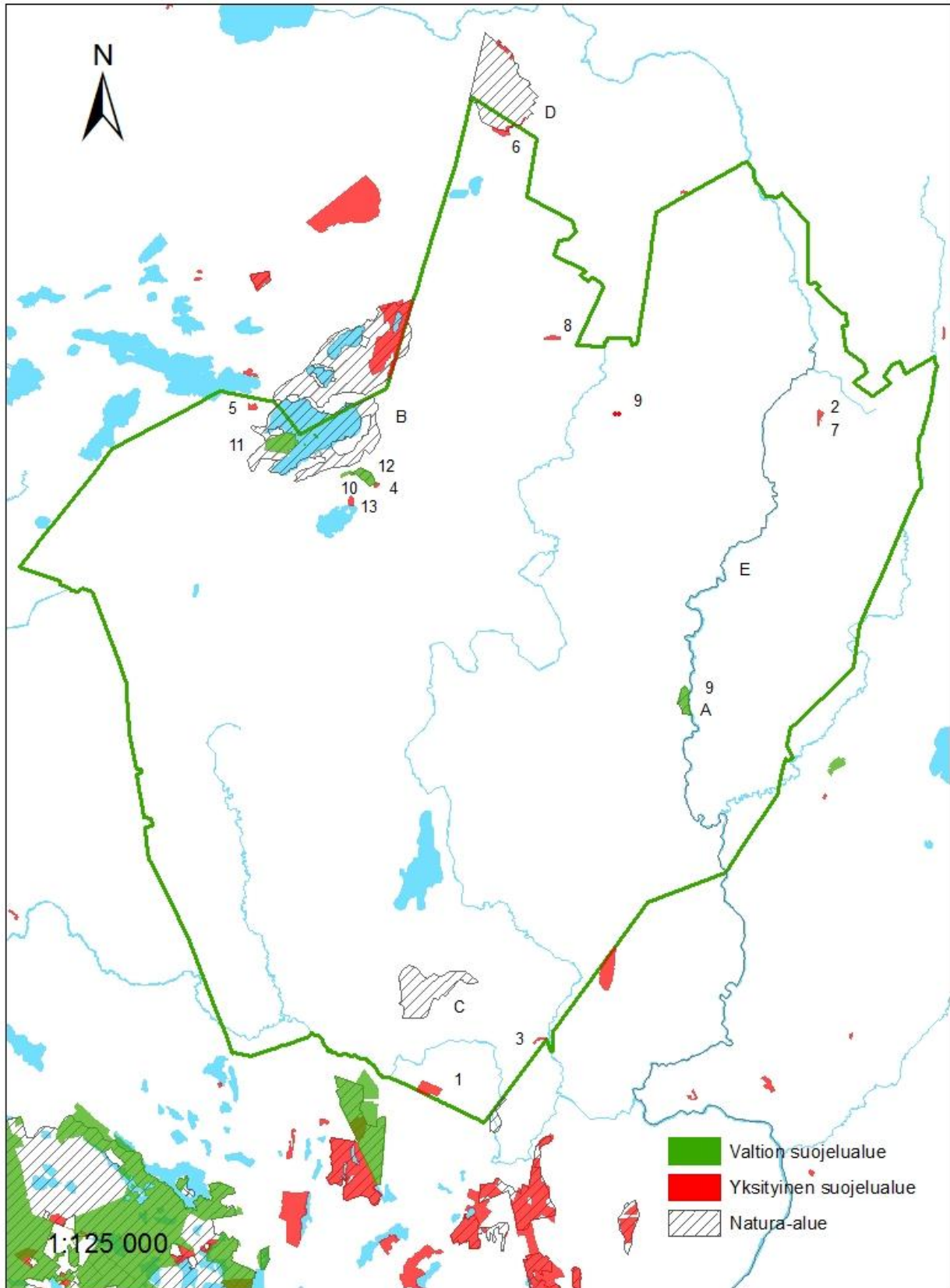

Nurmijärven Klaukkalan Isosuo Natura-alue (vino viivoitus). Soidensuojeluohjelmaan kuuluva alue (harmaa) on Natura-alueen hieman suppeampi. (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

C. Klaukkalan Isosuo (148 ha)

Isosuo sijoittuu Nurmijärven eteläosaan Klaukkalan taajaman läheisyyteen. Natura-alueen luontodirektiivin vallitsevana luototyyppinä on keidassuo. Pääosin suo on tiheydeltään vaihtelevaa rämemännikköä, jonka pohjoisreunassa on sekametsäkorpea. Suon reunaosilla on nevaa. Suotyyppinä esiintyy rahkarämettä, isovarpurämettä, tupasvillarämettä, lyhytkorsinevaa, saranevaa, nevakorpea ja lehtokorpea. Isosuolta on paikoin nostettu turvetta 1980-luvun alkuun saakka, muutoin suo on varsin luonnontilainen. Suota on ennallistettu Metsähallituksen toimesta. Ennallistamistoimenpiteisiin on kuulunut mm. suo-ojien patoamista ja täyttämistä. Suo ei ole linnustollisesti kovin merkittävä, sillä allikot puuttuvat. Kurki on ainakin joskus pesinyt alueella. Suon reunametsistä on tehty havaintoja liito-oravasta. Osa alueesta kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan.

Nurmijärven luonnonsuojelu- ja Natura-alueet (Lähde: Syken OIVA-aineistot 2012, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Luonnonmuistomerkit

Luonnonsuojelulla suojeltuihin kohteisiin sisältyy luonnonsuojelualueiden lisäksi luonnonmuistomerkit. Luonnonmuistomerkki on luonnonsuojelulain määritelmän mukaan puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella. Valtaosa vanhemmista luonnonmuistomerkeistä on rauhoitettu lääninhallituksen päätöksellä. Nykyisin kunta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksesta luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta yksityisen maalla.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on yhteensä 29 luonnonmuistomerkkiä. Luonnonmuistomerkit ovat pääasiassa puita, mutta joukossa on myös viisi siirtolohkareta. Selvästi eniten luonnonmuistomerkkejä löytyy Nurmijärveltä (12 kpl).

Luonnonmuistomerkkien jakautuminen Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueelle (Lähde: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2014).

	Koivu	Kuusi	Mänty	Pihlaja	Tammi	Siirtolohkare	Yhteensä
Järvenpää	0	1	1	0	0	1	3
Kerava	1	2	1	0	1	1	6
Mäntsälä	0	1	2	0	0	0	3
Nurmijärvi	1	3	5	1	0	2	12
Tuusula	0	0	1	0	3	1	5
Koko alue	2	7	10	1	4	5	29

KESKI-UUDENMAAN VANHIN
LUONNONMUISTOMERKKI RAU-
HOITETTIIN VUONNA 1956.

Järvenpää

1. **Mänty** (Opetushallitus 31.5.1993)
2. **Pihakuusi** (Lääninhallitus 3.6.1991)
3. **Siirtolohkare** (Lääninhallitus 28.3.1985)

Kerava

1. **Tammi ja mänty** (Lääninhallitus 22.3.1976)
2. **Siirtolohkare** (Lääninhallitus 11.6.1973)
3. **Valorannan Koivu** (Lääninhallitus 26.4.1965)
4. **Kuusi** (Lääninhallitus 9.10.1963)
5. **Käärmeukuusi Ahjossa** (Lääninhallitus 12230/1957)

Tuusula

1. **Kaksi tammea** (Ympäristö- ja rakennuslautakunta 7.5.2002)
2. **Tapion kivi** (Metsäntutkimuslaitos 4.10.1990)
3. **Tammi** (Lääninhallitus 6.4.1962)
4. **Mänty** (Lääninhallitus 3.3.1961)

Nurmijärvi

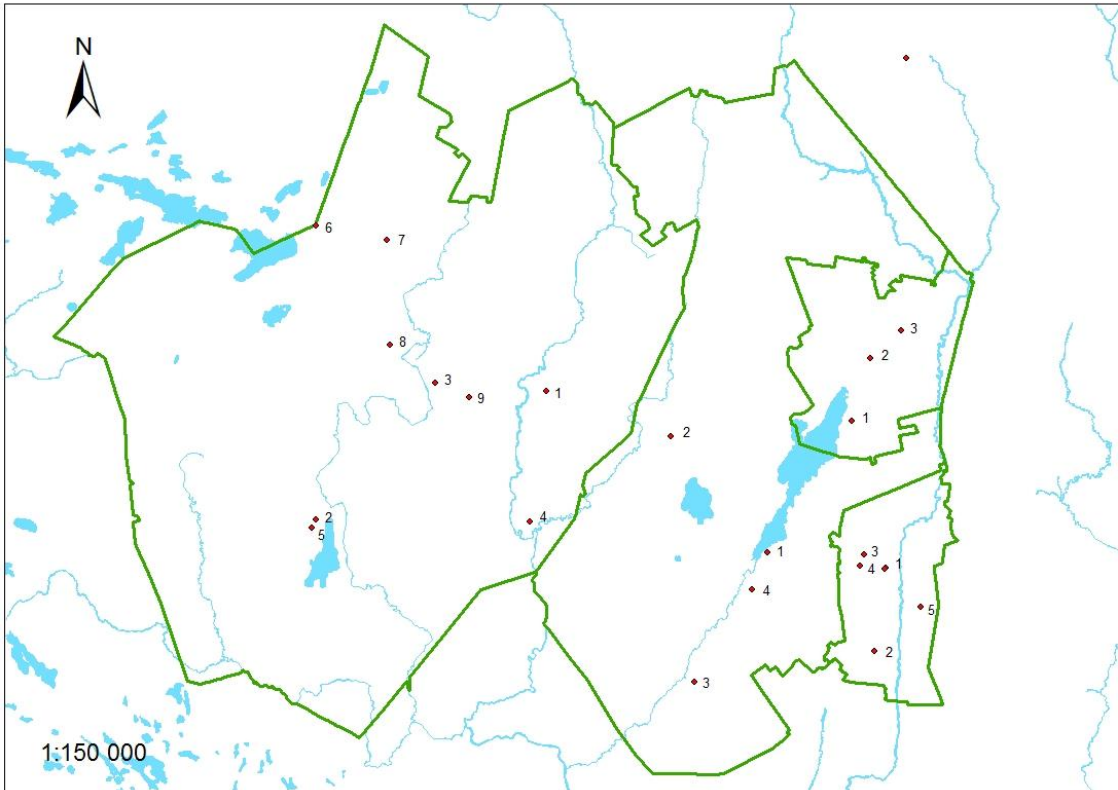
1. **Mänty** (Ympäristölautakunta 23.1.2007)
2. **Kuusi** (Ympäristölautakunta 18.11.2003)
3. **Visakoivu** (Ympäristölautakunta 21.8.2001)
4. **Pihlaja** (Ympäristölautakunta 17.8.1999)
5. **Kuusi** (Ympäristölautakunta 16.2.1999)
6. **Kiljavaha kivi** (Tie- ja vesirakennushallitus 9.7.1986)
7. **Kukkulan kuusi** (Lääninhallitus 19.9.1974)
8. **Siirtolohkare** (Lääninhallitus 10.3.1971)
9. **Neljä mäntyä** (Lääninhallitus 9.1.1965)

Mäntsälä

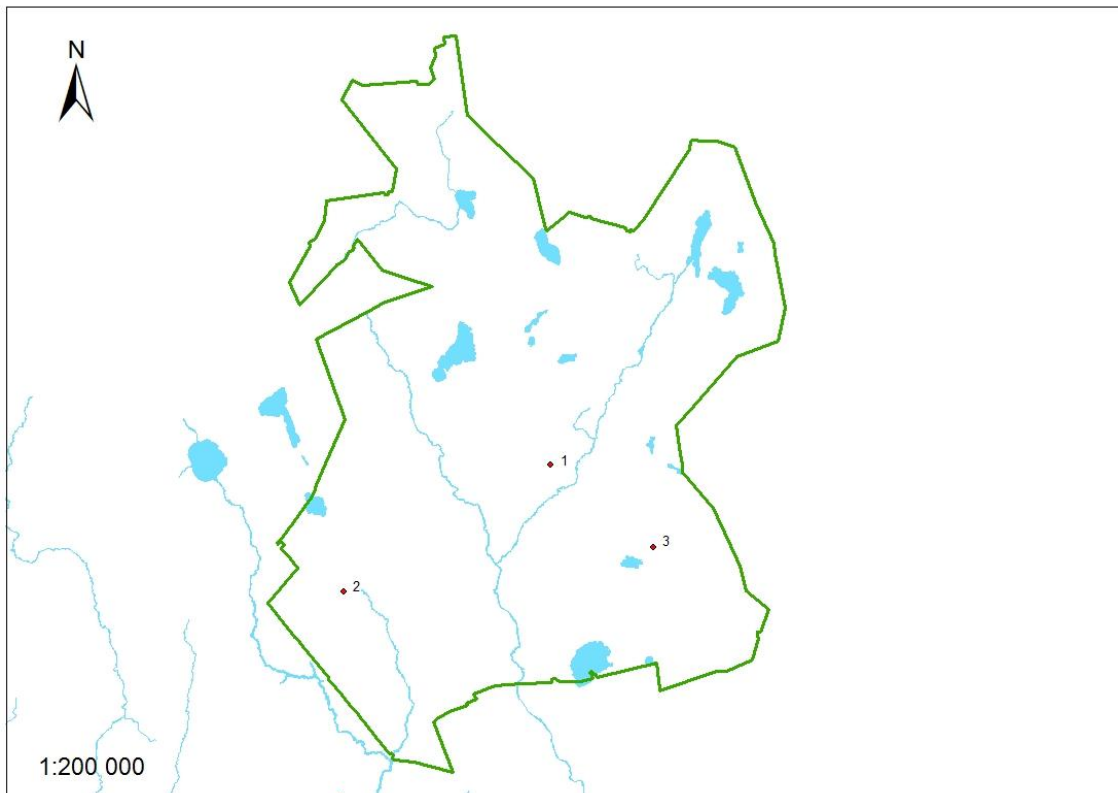
1. **Sembrämänty** Mäntsälän kylässä (Mäntsälän kunnanhallitus 3.3.2007)
2. **Mänty** (Lääninhallitus 5.10.1992)
3. **Pylväskuusi** (Lääninhallitus 3.7.1956)

LUONNONSUOJELULAILLA SUOJELTU LUONNONMUISTOMERKKI ON SUOJELTU KOHTEEN KAUNEUDEN, HARVINAISUUDEN, MAISEMALLISEN MERKITYKSEN, TIETEELLISEN ARVON TAI MUUN VASTAAVAN SYYN VUOKSI

Järvenpään, Keravan, Nurmijärven ja Tuusulan luonnonmuistomerkit (Lähde: Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2014.)

Mäntsälän luonnonmuistomerkit (Lähde: Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2014.)

Muut valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Muita valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuja kohteita löytyy Keski-Uudenmaan alueelta yhteensä 20 kappaletta. Näitä ovat maisema-alueet (1 kpl), luon-

non- ja maisemasuojellisesti arvokkaat kallioalueet (3 kpl), harjualueet (11 kpl) ja moreenimuodostumat (5kpl). Kohteita on eniten Mäntsälässä (7 kpl). Keravalta ei ole yhtään valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltua kohdetta.

Valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden jakautuminen Keski-Uudellemaalle (Lähde: Uudenmaan liitto 2011, SYKE 2008–2012).

	Maisema-alueet	Kallioalueet	Harjualueet	Moreenimuodostumat	Yhteensä
Järvenpää	0	0	1	0	1
Kerava	0	0	0	0	0
Mäntsälä	0	0	3	4	7
Nurmijärvi	0	2	4	0	6
Tuusula	1	1	3	1	6
Koko alue	1	3	11	5	20

Maisema-alueet

Tuusula

MA Vantaanjokilaakso

Pinta-alaltaan 4 100 hehtaarin Vantaanjokilaakso ulottuu koillisosastaan Tuusulan kunnan puolelle. Pääosa alueesta sijoittuu Vantaalle ja Helsinkiin. Arvokkaalle maisema-alueelle on tyypillistä laajat, tasaiset jo varhain peltoviljelyyn otetut savikkoalueet. Kulttuurimaisemalle antaa leimansa maatalouden pitkän harjoittamisen lisäksi useat kartanot. Vantaanjoki mutkittelee peltoalueiden keskellä kapeassa jyrkkärinteisessä uomassa. Alueen koskipaikkoihin liittyy vanhaa teollisuutta. Tuusulan puolelta alueeseen sisältyy Riipilän kylän peltoalueet, jossa kylän maatilat sijoittuvat metsäisille kumpareille ja peltojen reunamille. Kumpareella, peltojen keskellä on Yli-Kiskolan vanha tila, jonka päärakennus on 1800-luvun alkupuolelta.

Kallioalueet

Nurmijärvi

K1 Isokallio

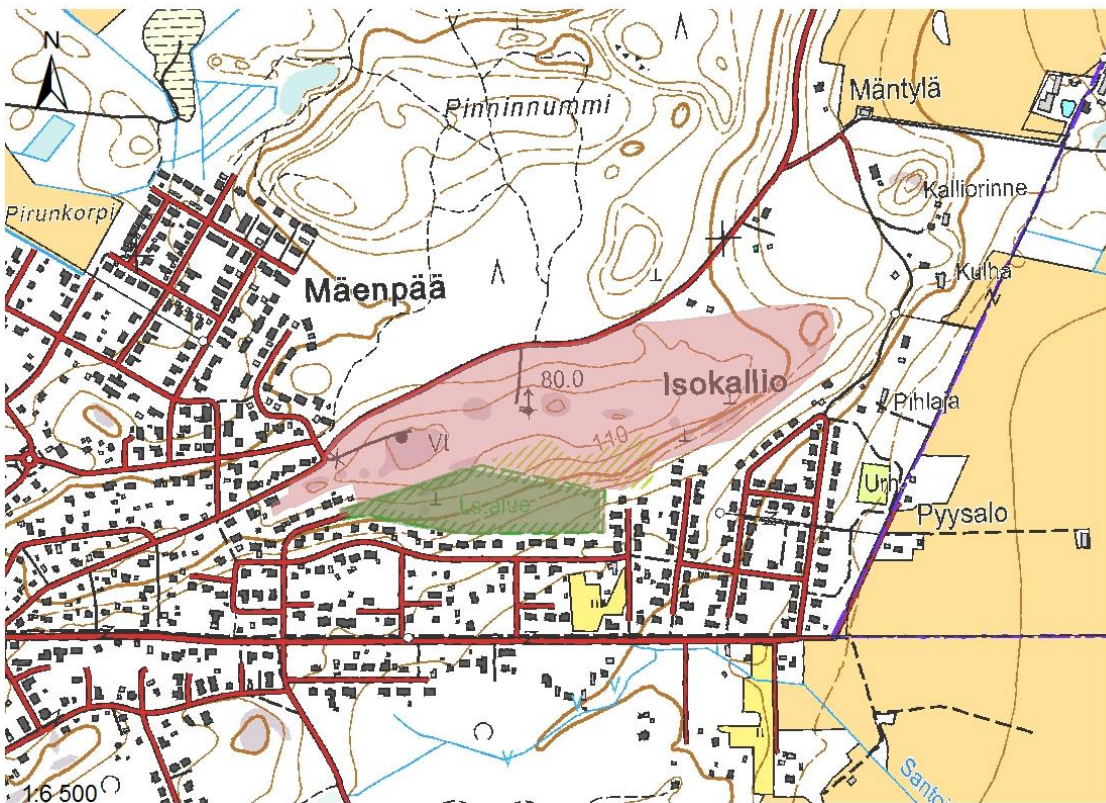
Isokallio sijoittuu Nurmijärven pohjoisosaan Rajamäen itäpuolelle. Arvokkaan kallioalueen pinta-ala on 20 hehtaaria ja sen suhteellinen korkeus on 35 metriä. Asutukseen rajautuva Isomäki on biologisesti arvokas,

mutta maisemallisesti vaatimaton. Sen eteläreunalle sijoittuu Nurmijärven kunnan omistama pieni vesitorinmäen lehtorinteen luonnonsuojelualue. Isokallion mäen laella kasvillisuus on tavanomaista kanervan, metsälauhan ja poronjäkälikön laikkukasvillisuutta. Alueella on aikoinaan tehty havaintoja harvinaisista lehtolajeista, kuten lehtoneidonvaipasta, soikkokaksikosta, keltalehdokista ja lehtokielosta. Kasvien nykytila ei ole selvillä.

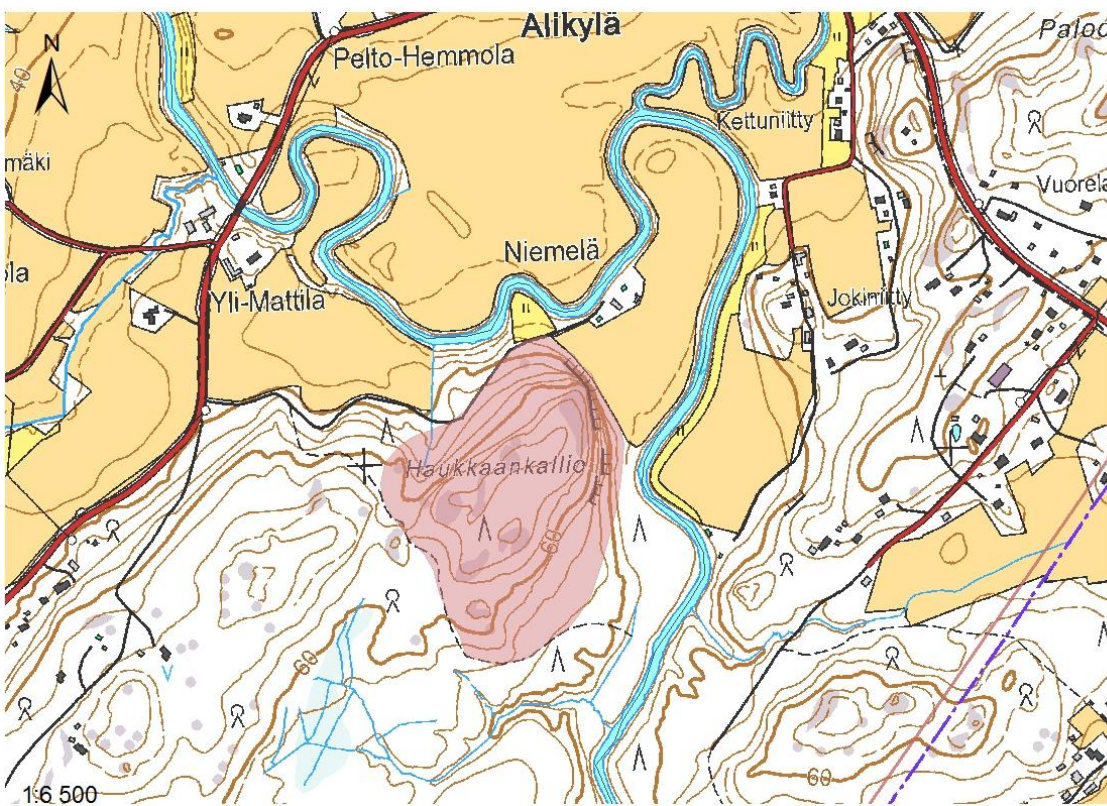
Haukkaankallio, Nurmijärvi

Pinta-alaltaan 15 hehtaarin Haukkaankallio sijoittuu Nurmijärven kaakkoisosaan Palojoen kylän eteläpuolelle. Kallion suhteellinen korkeus on 40 metriä. Aleksis Kiven mukaan jyrkänteeltä avautuu ”kotomaan koko kuva”. Tällä tarkoitettiin avaraa näköalaa idästä pohjoiseen avautuvaan peltomaisemaan. Laakson keskellä Palojoki yhtyy mutkittelevaan Vantaanjokeen. Kallion itäjyrkänteellä on parhaimmillaan 20 metriä korkeita pystyseiniä.

Kallion kasvillisuus koostuu pääasiassa erityyppisistä jäkälistä ja sammalista. Jyrkänteeltä on löydetty huomionarvoista tummaraunioista. Itäjyrkänteen tyvellä on kuusivaltaista varttunutta lehtoa, jossa kasvaa mm. lehmusta, lehtokuusamaa, taikinamarjaa ja näsiä. Vaateliaista lehtokasveista on tavattu keltavuokko, velholehti, imikkä ja mustakonna-marja.

Nurmijärven Isokallion arvokas kallioalue (ruskealla) sijaitsee Rajamäellä. Vihreällä kunnan luonnonsuojelualue. (Lähde: SYKEN OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

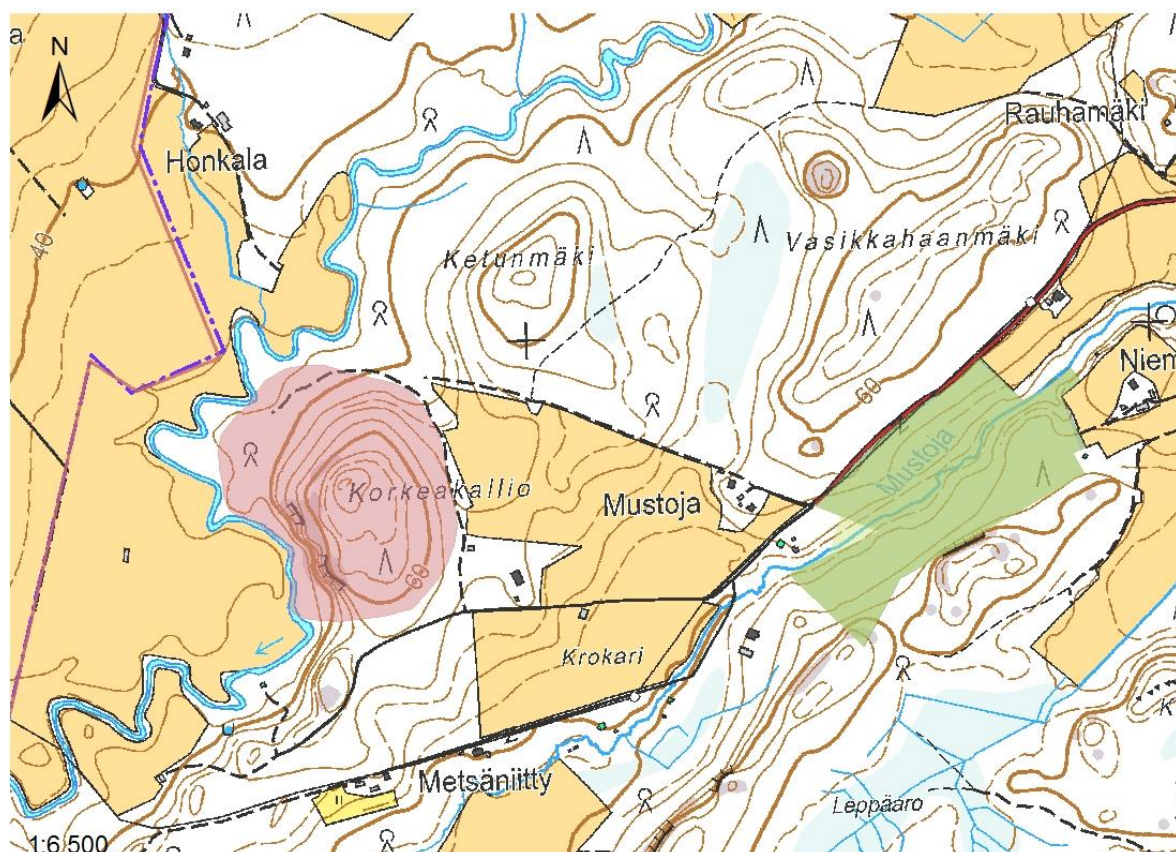

Nurmijärven Haukaankallion arvokas kallioalue Palojoen varrella (Lähde: SYKEN OIVA-aineisto 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusula

K1 Korkeakallio

Korkeakallio sijoittuu Tuusulan länsilaidalle Siipoon kylän läheisyyteen. Arvokkaan kallioalueen pinta-ala on 12 hehtaaria ja sen suhteellinen korkeus on 37 metriä. Jyrkimmät jyrkänteet sijoittuvat kallion lounaisreunaan ja niiden kokonaiskorkeus on parhaimmillaan 20 metriä. Palojoki sijoittuu lähelle kalliota, sen länsipuolelle. Lounaisjyrkänteen valtalajina on kallio-palmikkosammal, kosteammilla paikoilla on tavattu myös maksasammalta. Kallion laelta kasvaa sammaleiden ja poronjäkälien lisäksi mm. mäkitervakkoa. Kallion puusto on aikoinaan palanut ja varttunutta puustoa on enää jyrkänrinteessä ja kallion otsalla. Jyrkänteen tyvellä on rehevä kuusivaltainen lehto, jossa esiintyy mm. taikinamarja ja lehtokuusama, haisukurjenpolvi, mustakonnanmarja, imikkä ja kevätlehtoleinikki. Joen läheisyydessä tulvavehdoissa kasvaa mm. mukulaleinikkiä.

Tuusulan Korkeakallio. Vihreällä valtios Mustojan luonnonsuojelualue (Lähde: SYKE:n OIVA-aineistot 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Harjualueet

Nurmijärvi

H1 Sääksjärven alue ja Salpausselkä

Nurmijärven pohjoisosaan Sääksjärven ja Rajamäen alueelle sijoittuva harjualue kuuluu Salpausselän ensimmäiseen reunamuodostumaan. Alue käsittää Salpausselän distaalivyöhykkeeseen kuuluvan suurehkon rantatasanteen, reunaseläniteitä ja proksimaalivyöhykkeeseen sisältyvän reunaharjumaisen selänteiden. Alueelta löytyy edustavia muinaisrantoja, Sääksjärven pitkiä hiekkarantoja, sekä harjukuoppia ja -hautoja. Kohteella esiintyy myös reunakumpuja ja -harjanteita ja niiden välisiä painanteita. Alue sijoittuu pohjavesialueelle.

H2 Korkeanummi-Nukari-Kuperkeikkämäki-Salmelanmäki

Nurmijärven koillisosaan Nukariin sijoittuva kaksiosainen harjualue, joka muodostuu kumpumaisista, jyrkkärinteisistä selänneistä. Alueen eteläosan halki kulkee Vantaanjoki, joka on kaivautunut harjujakson poikki muodostaen siihen syvän jokilaakson. Alue on ympäristöään korkeammalla ja se hallitsee ja rajaa avointa maisemaa.

H3 Koulunkulma

Nurmijärven kaakkoisosaan Palojoen pohjoispuolelle sijoittuva harjumuodostuma, jonka ydinosana on luoteissuuntainen selänne. Harju on ympäristöään korkeammalla ja se rajaa avointa maisematilaa. Harju on osa Palojoen kulttuurihistoriallisesti merkittävää kylä- ja peltomaisemaa.

H4 Nummenpää

Nurmijärven länsiosaan sijoittuva harjualue, josta osa sijoittuu Vihdin puolelle. Alue sisältyy ensimmäisen Salpausselän lounaiseen jaksoon sisältäen matalahkon, laajentumatyyppisen reunatasanteen, osan reunaseläniteistä ja osat kahdesta proksimaaliharjusta. Harjumuodostuman lakinäkymä on maisemallisesti merkittävä ja alue rajautuu kulttuurihistoriallisesti merkittävään Nummenpään taajama- ja viljelyalueeseen. Kohde sijoittuu pohjavesialueelle.

Mäntsälä

H1 Vasaraisenummi

H2 Hirviniemi & Heponiemi, Mäntsälä

Kohde muodostuu kahdesta erillisestä Mäntsälän koillisosaan Hunttijärven rannalle sijoittuvasta alueesta. Kohteella esiintyy kolme noin 100 m x 100 m harjukumpareita. Kohteen pinta-ala noin 5 ha. Maisemallisesti ja virkistykseellisesti merkittävä alue.

H3 Lukonmäki

Kilpijärven itäpuolelle sijoittuva harjualue on keskenkasvuinen delta. Kohteella on kaksi tasaista harjannetta, joiden etelärinteellä on rantakivikkoja. Kohteella esiintyy myös pienempiä harjumäkiä ja suppia.

Tuusula

H1 Veikkola-Hiilimäki

Kohde sijoittuu Tuusulan pohjoisosaan ja osittain Hyvinkään puolelle. Noin 85 hehtaarin suuruinen harjualue on pitkittäisharjulaakson pieni deltamainen laajentuma. Alueeseen sisältyy Keravanjoen jyrkkärinteinen jokilaakso, joka on osa Keravanjokikanjonin Natura-alueita. Kohde sijoittuu Santakosken pohjavesialueelle.

H2 Ämmähaudanmäki-Halkomäki

Rusutjärven itälaitaan sijoittuva 50 hehtaarin alue sisältää kaksi erillistä kumpumaista selännettä, matalahkojen harjukumpujen jonon sekä osan pienestä harjulaajentumasta. Kohde sijoittuu Rusutjärven pohjavesialueelle.

H3 Mätäkivenmäki-Mätäkivennummi

Mätäkivenmäen-Mätäkivennummen noin 190 hehtaarin arvokas harjualue sijoittuu Tuusulan eteläosaan. Alueen poikki pohjois-eteläsuunnassa kulkee Tuusulantie ja itä-länsisuunnassa Korsontie. Geologisesti alue on merkittävä delta, jonka länsi- ja etelärinteillä on hyvin kehittynyt muinaisranta, johon sisältyy kullustörmä ja tasanne sekä alempana rantavalleja. Rantavalleja löytyy myös alueen itäosasta ja läheltä muodostuman lakea. Kohde sijoittuu Mätäkiven pohjavesialueelle.

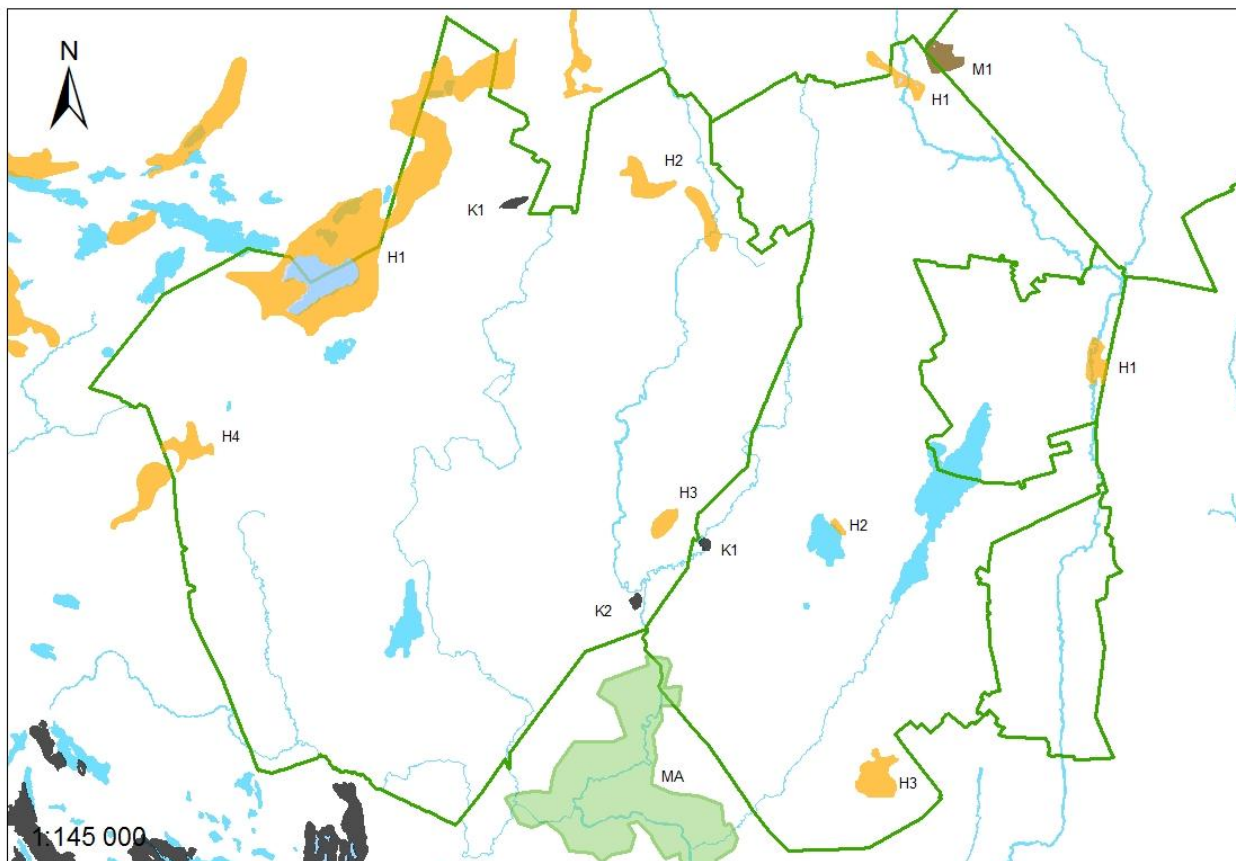
Järvenpää

H1 Pelkohauta-Kuusiniemi

Järvenpään itäosaan sijoittuva arvokas harjualue on laajuudeltaan noin 55 hehtaaria. Epäyhtenäiseen harjujaksoon kuuluva alue käsittää keskeisen osan suu-

rehkosta, osaksi kallioperämurroslaaksoon kerrostuneesta harjulaajentumasta. Keravanjoki virtaa alueen halki pohjois-eteläsuunnassa ja se on muodostanut alueelle syvään uurtuneen polveilevan jokilaakson,

jossa on jyrkkiä kulutustörmiiä. Alueelle on perustettu Lemmenlaakson luonnonsuojelualue ja Natura-alue. Kohde sijoittuu Myllylän pohjavesialueelle.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-, kallio- ja harjulaajentumat sekä moreenimuodostumat Järvenpään, Keravan, Nurmijärven ja Tuusulan alueilla (Lähde: Uudenmaan liitto 2011, SYKE 2008–2012, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Moreenimuodostumat

Tuusula, Mäntsälä

M1 Ullamäki

Ullamäen noin 105 hehtaarin arvokas moreenimuodostuma sijoittuu Tuusulaan, Mäntsälään ja Hyvinkäälle Valtaosa muodostumasta sijoittuu Mäntsälän lounaisosaan. Muodostuma on tyypiltään vastasivun drumliini ja se on harvinainen ja seudullisesti ainutlaatuinen muodostumatyyppi. Selänteen itäreunalla on ryhmä reunamoreenivalleja, jotka ovat syntyneet jäätikön reunassa sen peräännyksen ja sulaamisen viimeisessä vaiheessa. Ullamäki hahmottuu kohteestaan heikosti, rajautuen itäosasta puustoiseen suohon. Ullamäen suhteellinen korkeus on 42 metriä.

Mäntsälä

M2 Kivilamminsuon muodostuma

Mäntsälän länsiosaan sijoittuva Kivilamminsuon arvokas moreenimuodostuma on pinta-alaltaan noin 80 hehtaaria ja se on muodostumatyyppiltään reunamoreenivalliparvi. Reunamoreenivallien ryhmä on osa Ridasjärven-Kivilammin-Ohkolan kenttää, erästä Suomen isointa ja kehittyneintä reunamoreenivallien aluetta. Vallien etäisyys on kesimäärin noin 100 metriä, leveys vaihtelee viidestä kymmeneen metriin. Vallien suhteellinen korkeus on yhdestä kolmeen metriin. Reunamoreenivallit ovat todennäköisesti syntyneet jäätikön reunassa matalan noin 20-35 metrin veden oloissa. Moreeniharjanteet erottuvat selvästi maastosta. Selänteiden lisäksi kohteella on soistuneita painan-

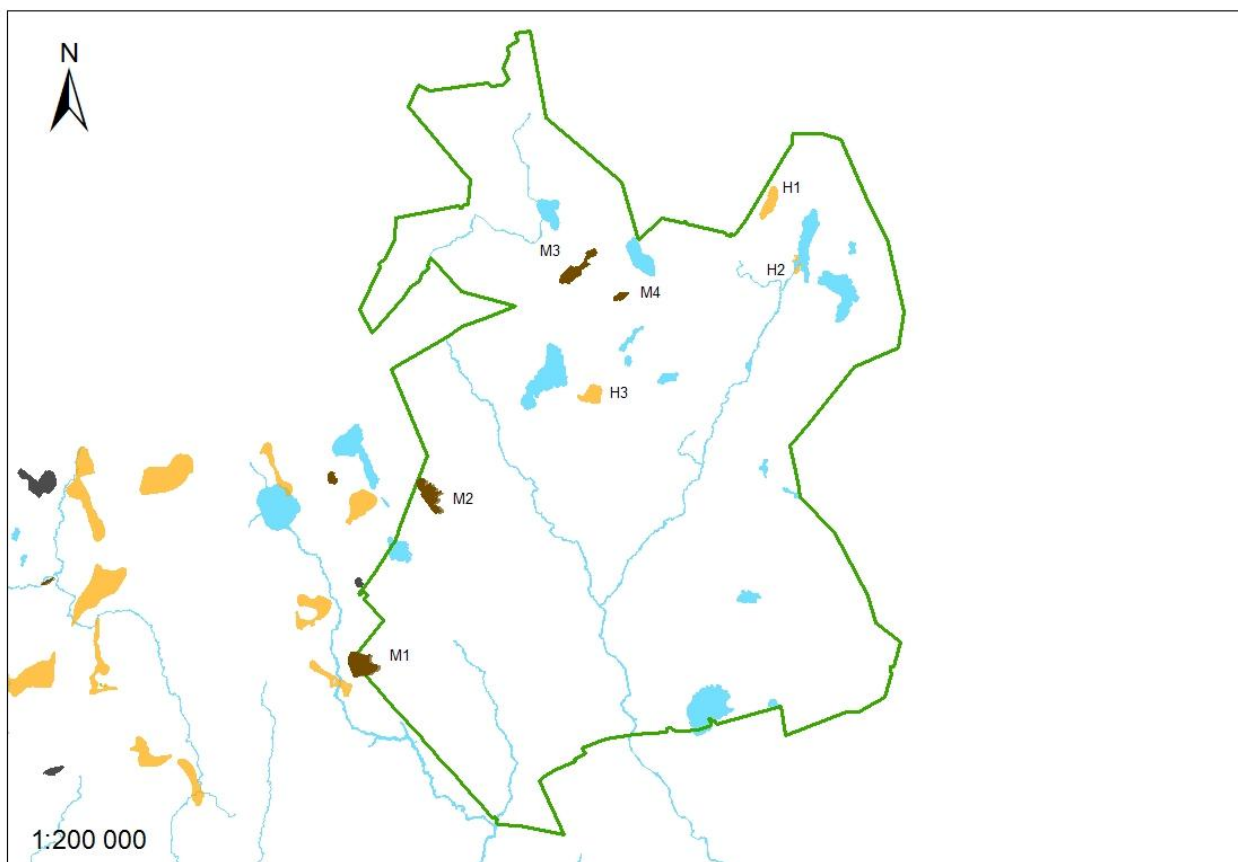
teita. Kohde rajautuu länsiosastaan Kivilamminsuon Natura-alueeseen.

M3 Siperia

Siperia on pinta-alaltaan noin 78 hehtaarin reunamoreenivalli Mäntsälän pohjoisosassa ja se kuuluu Hyvinkään-Mäntsälän reunamoreenikenttään. Alueella on ryhmä erityisen hyvin kehittyneitä valleja kallioalueen proksimaalirinteessä ja laella. Selänneet ovat myös poikkeuksellisen kehittyneitä. Vallien leveys on 20-40 metriä ja korkeus enintään 5 metriä. Selänneet ovat ilmeisesti syntyneet noin 25-10 metriä syvään veteen. Selänneet eivät hahmotu kauempaa.

M4 Kivilammen muodostuma

Kivilammen moreenimuodostuma on pinta-alaltaan 16 hehtaarin reunamoreenivalli ja se sijoittuu Mäntsälän pohjoisosaan Kivilammen pohjoispuolelle. Kohde käsittää reunamoreenivalleja kalliomaen päällä, jonka länsiosassa on kallipaljastumia. Selänneet muodostuvat useasta osasta. Vallien muodon suhteellinen korkeus on 5 metriä. Reunamoreenivallit ovat ilmeisesti syntyneet noin 25-15 metriä syvään veteen. Selänneet eivät erotu ulospäin eikä kohteelta avaudu maisemaa.

Valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet ja moreenimuodostumat Mäntsälässä (Lähde: Uudenmaan liitto 2011, SYKE 2008–2012, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Uudenmaan maakuntakaavan uudistamistyön yhteydessä Uudenmaan liitossa tehtiin vuonna 2007 selvitys maakunnan ekologisesta verkostosta ja laajoista yhteisistä metsäalueista. Mäntsälässä laajoja yhtenäisiä metsäalueita esiintyy kolme, Nurmijärvellä yksi kappale.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa laati koosteen Uudenmaan tärkeistä lintualueista vuonna 2011. Maakunnallisesti arvokkaista lintualueista Mäntsälän kuntaan sijoittuu neljä, Nurmijärvellä yksi ja Järvenpään ja Tuusulan alueille yksi kohde. Näiden kohteiden lisäksi on huomioitu joitakin potentiaalisia lintukohteita, joiden arvo on hyvin lähellä maakunnallista arvoa. Näiden kohteiden tunnetut arvot ovat riittävästi kohteiden kohottamiseksi maakunnallisesti

arvokkaiden joukkoon tai arvot ovat puutteellisesti tunnetut. Keski-Uudenmaan alueella tällaisia kohteita on kolme, Nurmijärven Sääksjärvi, Mäntsälän isojärvi ja Tuusulan Kolsan lammikot. Huomioitavaa on se, että nämä kohteet ovat kohteita, jotka ovat yksittäisten lajien tärkeimpiä levähdys- ja pesimäalueita Uudellamaalla.

Suomen ympäristökeskus selvitti vuonna 2000 Uudenmaan perinnemaisemia. Keski-Uudenmaan alueelta maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia löytyy Nurmijärveltä ja Mäntsälästä, molemmista kaksi kappaletta.

Maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden sijoittuminen on esitetty sivun 44 kartoilla.

Laajat yhtenäiset metsäalueet

Mäntsälä

M1 Sulkava–Isosuo

Mäntsälän pohjoisosaan sijoittuva metsien ja soiden muodostama 4 800 hehtaarin alue, joka luonnoneläinten kannalta merkittävä.

M2 Ridasjärvi–Hirvihaara

Mäntsälän lounaisosaan sijoittuva kohde, joka jatkuu maakunnallisena Hyvinkään puolelle. Laajalla 8600 hehtaarin suo- ja metsäalueella on runsaasti soistunutta metsää, kosteikkoja ja rantasoiita. Hyvinkään puoleinen Ridasjärvi ja Järvisuo muodostaa arvokkaan lintujärven ja keidassuon yhdistymän, jossa monipuolinen lajisto. Mäntsälän kunnan alueelle sijoittuu Kivilamminsuo-Pitkästenjärven Natura-alue.

M3 Pornainen–Mäntsälä

Mäntsälän itäosaan sijoittuva 7600 hehtaarin alue, joka jatkuu Pornaisten puolelle. Alue on kaksiosainen sijoittuen Porvoontien molemmin puolin. Peltoalueiden keskellä olevat yhtenäiset suo- ja metsäselänteet jatkavat metsäketjua rannikon suuntaan. Luononeläimille merkittävä alue. Mäntsälään sijoittuu kaksi Natura-alueita Peltolan vanha metsä ja Metsäkulma.

Nurmijärvi

M1 Vihtijärven ympäristö

Salpausselkävyöhykkeeseen kuuluva laaja 11900 hehtaarin metsäalue neljän kunnan alueella. Kohteesta vain pieni osa, kohteen itäisin osa kohteesta sijoittuu Nurmijärven pohjoisosaan Rajamäelle, muuta osat sijoittuvat Hyvinkäälle, Karkkilaan ja Vihtiin. Alueen kasvillisuus on karua harjukangasta, paikoin on reheviä lehtoja ja lähteikköjä ja luonnonomaisia soita. Merkittävä kasvillisuus. Luonnoneläinten kannalta tärkeä elinalue ja talvilaidunalue.

Tärkeät lintualueet

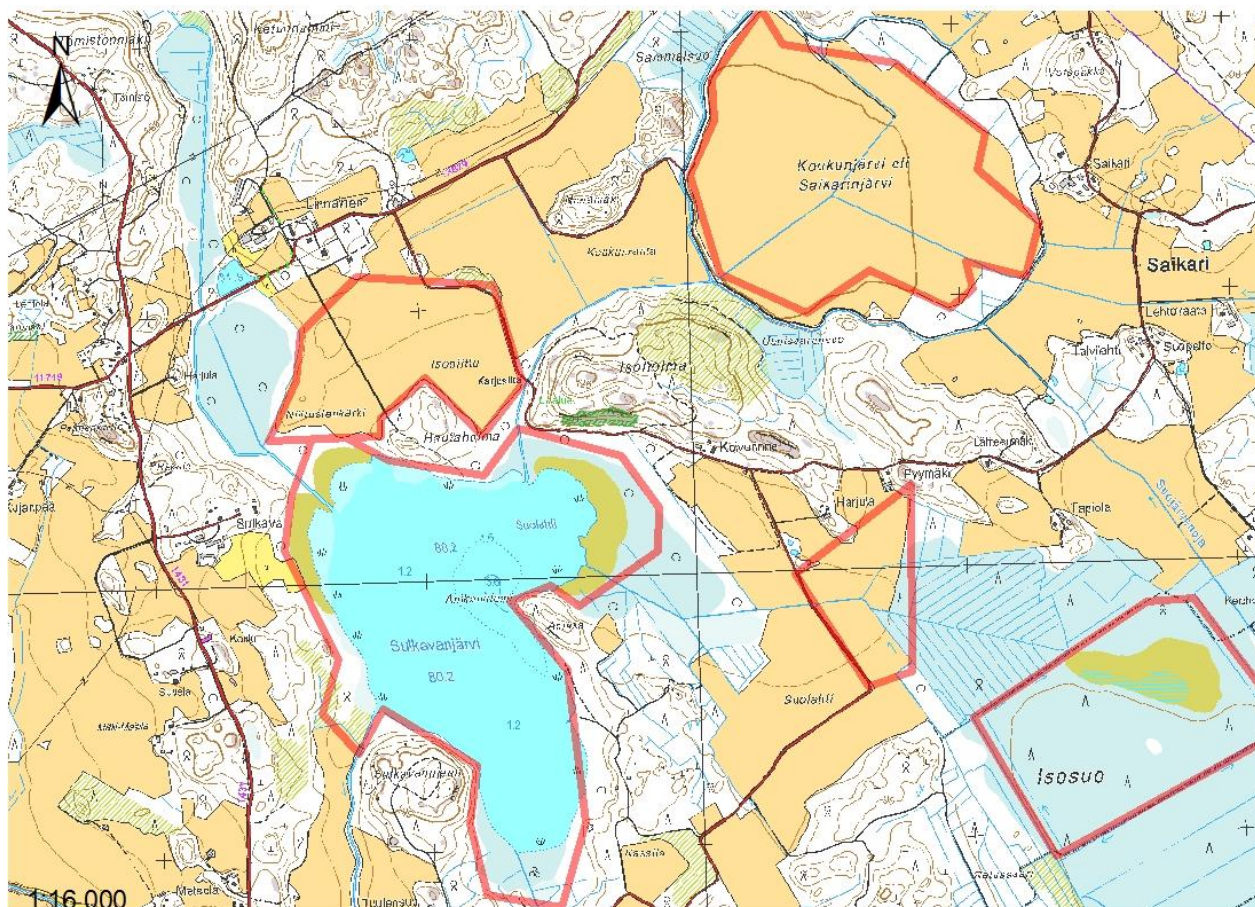
Mäntsälä

L1 Sulkavanjärven seutu

Yhteensä 283 hehtaarin kohde koostuu neljästä erillisestä osa-alueesta, joka sisältää matalan Sulkavanjärven ja sitä ympäröivät luhta- ja peltoalueet. Uudenmaan ainoita kurjen vakiintuneita syyslevähdyspaikkoja. Järven luhdat ovat melko avoimia ja edustavia. Alueella on pesinyt mm silmälläpidettävä (NT) luhtahuitti ja uhanalainen (VU) jouhisorsa.

L2 Suojärven suot

Suojärven ympärillä on 175 hehtaarin suokeskittymä, joista linnustollisesti arvokkaimpia ovat kolme osaluuetta: Isosuon luoteis- ja pohjoisosa, Palomäensuo Suojärven itäosassa, Suojärvensuo Suojärven eteläpuolella. Vuosina 2007-2009 Isosuolla on pesinyt mm pikkulokki. Kohteella on pesinyt myös uhanalainen (VU) keltävästäräkki, liro ja kapustarinta.

Mäntsälän Sulkavanjärven seudun maakunnallisesti arvokkaat lintualueet. Alueeseen sisältyy neljä erillistä kokonaisuutta: Sulkavanjärvi ja kolme ympäröivää peltoaluetta. Kohteet eivät sisälly Naturaan eikä suojeluohjelmiin (Lähde: Tringa 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

L3 Kotojärvi–Isosuo

Yhteensä 361 hehtaarin alue kattaa Kotojärven, joka on Etelä-Suomen oloissa poikkeuksellisen suuri luhtasuo. Isosuo on kohtalaisen luonnontilainen keidasuo. Suon yli kulkee sähkölinja. Kotojärven luhtaisuuden vuoksi kohteella tavataan Uudenmaan parhaita taivaanvuohen ja kurjen keskittymiä. Alueella on tavattu myös jänkäkurppa ja liro. Linnustoarvot ovat pudonneet 1990-luvulta. Kotojärvi vaatii ennallistamista umpeenkasvun takia. Kohde on Kotojärvi-Isosuo Natura-aluetta.

L4 Kivilamminsuu–Pitkästenjärvet

Kahdesta osasta koostuva yhteensä 220 hehtaarin arvokas lintualue, joka sijoittuu osittain Hyvinkään puolelle. Kivilamminsuu on avointa, märkää saranevaa ja eteläosa lyhytkorsinevaa ja sitä reunustavaa reunärämettä. Pitkästenjärvi on lähinnä rämettä. Alueella on monipuolinen suolinnusto: valkoviklo, liro, ja uhanalainen (VU) pohjansirkku. Teerikanta (NT) on vahva.

Kohde on Kivilamminsuu-Pitkästenjärven Natura-alueita.

L5 Isojärvi

Mäntsälään ja osittain Pornaisiin sijoittuva 311 hehtaarin alue, joka on luokiteltu potentiaalisesti kohteeksi. Alueella tavataan syksyisin säännöllisesti uiveloita, yli 40 yksilöä.

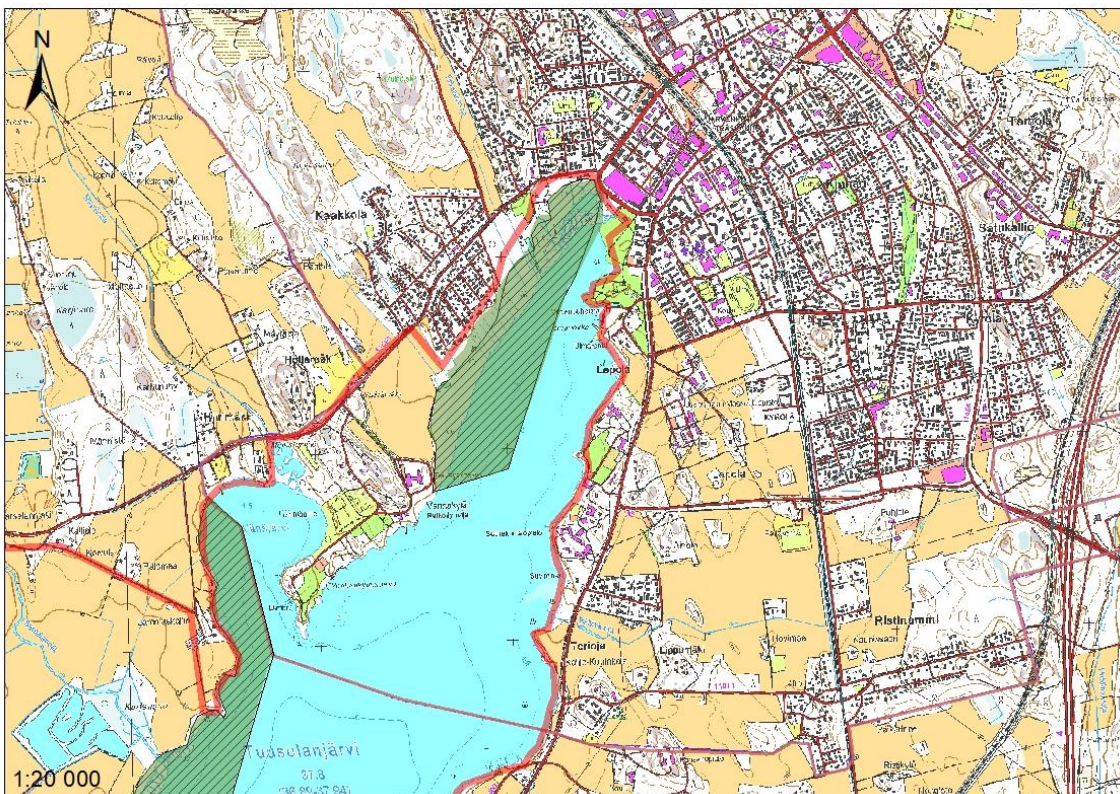
Järvenpää, Tuusula

L1 Tuusulanjärvi ja ympäröivät alueet

Järvenpään ja Tuusulan alueille sijoittuva kokonaisuudessaan 965 hehtaarin alue, johon sisältyy Tuusulanjärvi Natura-alueineen sekä järven ympäristö. Rajauksessa on mukana laajat luhtarannat ja ruovikot sekä järven itäpuolinen Rantamo-Seittelin kosteikkoalue.

Tuusulan puoleisen Tuusulanjärven arvokkaat lintualueet (Lähde: Tringa 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Järvenpään puoleisen Tuusulanjärven arvokkaat lintualueet (Lähde: Tringa 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusula

L2 Kolsan lammikot

Jokelaan sijoittuvaan noin 8 hehtaarin alueeseen sisältyy vanhoja savenottoalueita ja se on luokiteltu linnustollisesti potentiaaliseksi kohteeksi. Siellä tavataan mm. Uudenmaan kolmanneksi suurin uhanalaisen (VU) mustakurkku-uikun pesimäkanta (4-5 paria). Vuonna 2014 pohjoisimmalla lammella pesi myös uhanalainen (VU) liejukana.

Nurmijärvi

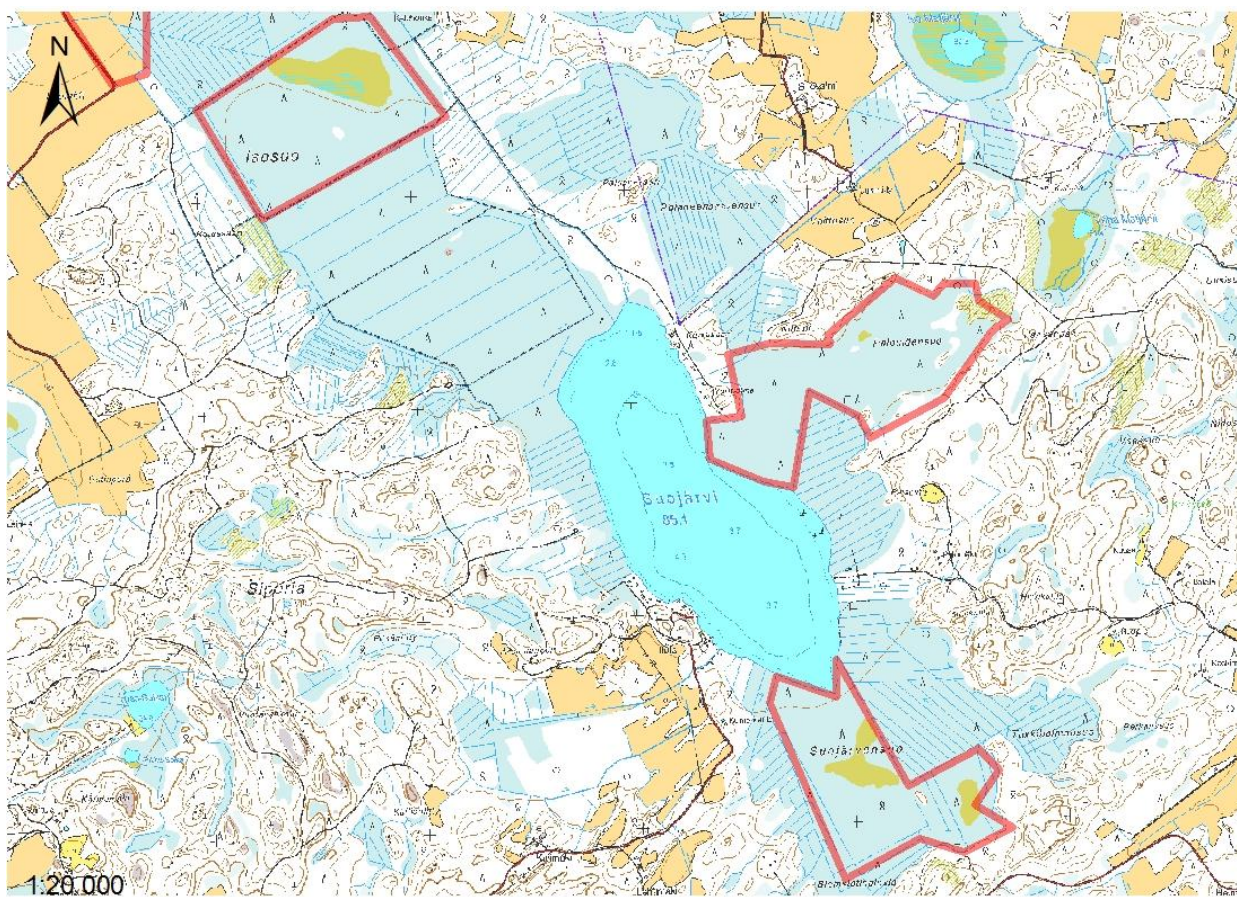
L1 Petkelsuo

Varsin suuri 287 hehtaarin luonnontilainen konsentri-nen kermikeidassuo Hyvinkäällä, josta pieni kaistale

sijoittuu Nurmijärvelle. Suon itäinen, ojittamaton puoli on linnustollisesti arvokas. Pääosin suo on eri rämetyyppisiä, etelä- ja itäosastaan kuitenkin melko avoin ja eteläreunalla on lähteitä. Pesimälinnustona on mm. liro ja kapustarinta. Kohde on Petkelsuon Natura-alueita.

L2 Sääksjärvi, Nurmijärvi, Hyvinkää

Potentiaalinen 269 hehtaarin kohde, joka sijoittuu Nurmijärvelle ja Hyvinkäälle. Alueella on vahva silmäläpidettävän (NT) tukkakoskelon kanta, joka muuten sisämaassa on harvalukuinen. Lajin menestymisen on arveltu johtuvan Sääksjärven kirkaasta vedestä ja järven rantojen pönttötyksestä.

Mäntsälän Suojärvellä on maakunnallisesti arvokas lintualue. Alue koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta. Kohteet eivät sisälly Naturaan eivätkä suojeluohjelmiin (Lähde: Tringa 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Uudenmaan perinnemaisemat

Mäntsälä

P1 Metsikön keto

Pihapiiriin sijoittuva 0,8 hehtaarin keto sijoittuu Mäntsälän Sääksjärven Metsäkulmaan lähelle Pukkilan rajaa. Kohde on edustavaa pihakettoa ja -niittyä. Vanhaa pihapiiriä on ainakin aiemmin niitetty ja se on kasvijaistoltaan merkittävä. Kohteella on havaittu mm. erittäin uhanalaista (EN) saunionoidanlukkkoa, silmälläpidettävää (NT) ketonoidanlukkkoa ja musta-apilaa.

P2 Sandbergin pelto

Pinta-alaltaan 4,1 hehtaarin kohde sijoittuu Mäntsälän eteläosaan Ohkolanjoen koillispuolelle. Alueella on tuoreita pienruohoniittyjä, tuoreita suuruohoniittyjä ja aivan eteläosassa kostaa suuruohoniittyä. Pääosa alueesta on ollut entistä peltoa. Alueen edustavin osa on puroon laskeva kaakkoisrinne. Alueelta on tavattu mm. erittäin uhanalaista (EN) saunionoidanlukkkoa, silmälläpidettävää (NT) ketonoidanlukkkoa ja ketoneilikkaa. Kohde on osa Ohkolanjokilaakson Natura-alueita. Aluetta niitetään säännöllisesti Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistyksen toimesta ja siellä on tehty erilaisia hoitotoimia. Kaskeamalla on mm. pyritty lisäämään vaarantuneen (VU) hirvenkellon elinympäristöä.

Nurmijärvi

P1 Haapalan pihaniitty

Pienialainen 0,2 hehtaarin maalaistalon pihapiirissä oleva kohde sijoittuu Nurmijärven kirkonkylän itäpuolelle Haapakorpeen. Kohde on koristepensaiden ja

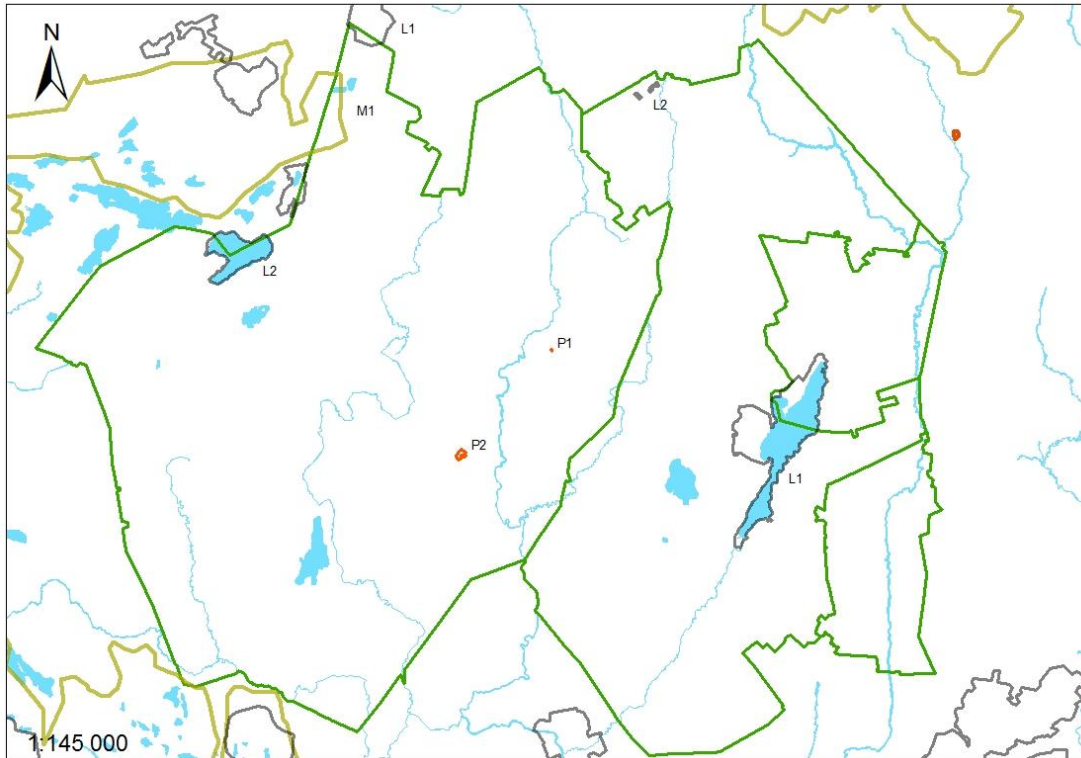
puiden välistä tuoretta niittyä. Kohdetta on niitetty pitkään ja se on Suomen lähes viimeisiä aitoja niittoniittyjä. Kohteella kasvaa mm. kesämaitiainen, kulle-ro, kartioakankaali ja nurmitatar.

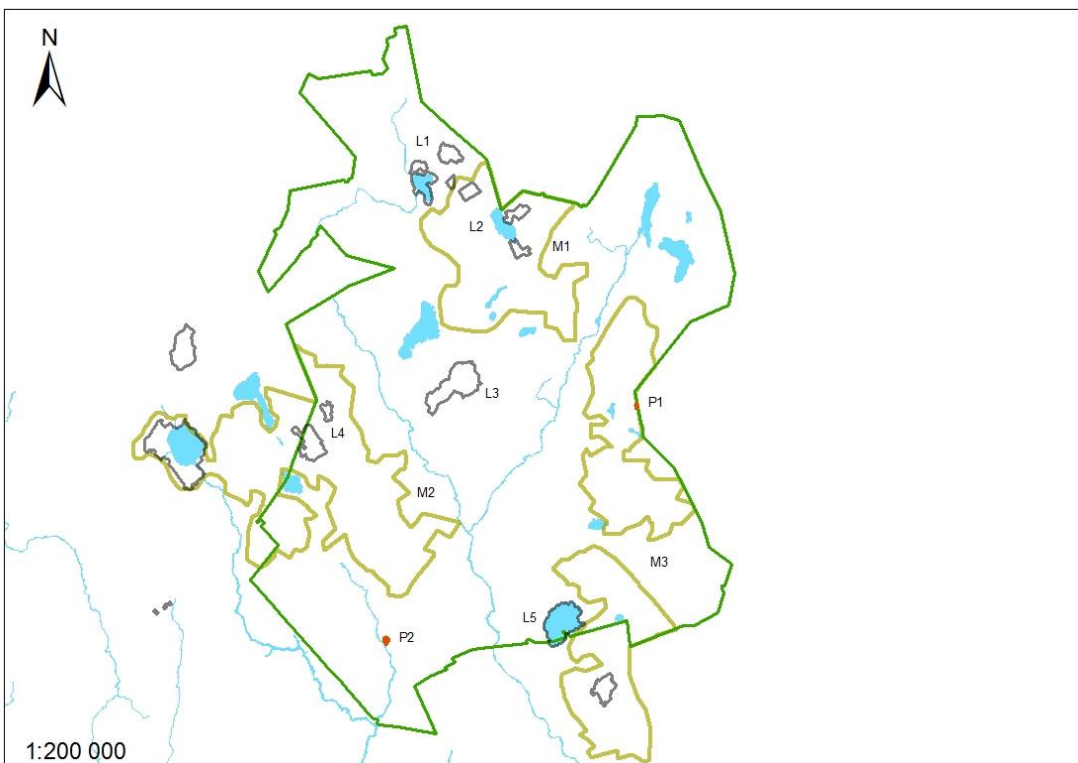
P2 Ojakkalan laitumet

7,6 hehtaarin kohde sijoittuu Nurmijärven kirkonkylän eteläpuolelle Ojakkalan tilalle, jonka rakennuskanta on kulttuurihistoriallisesti arvokas. Laidun sisältää avoimia, tuoreita rinnelaitumia ja tavanomaisempaa metsälaidunta. Lähinnä tilaa sijaitsevat laidunrinteet ovat tuoreita ja paikoin hakamaisia. Kohteella on karu kallioketo, havu- ja lehtipuuhaika ja tuoretta pienruohoniittyä, jossa kasvaa mm. päivänkakkara, kesämaitiainen, nurmitatar ja kartioakankaali.

Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan maakunnallisesti tärkeät laajat yhtenäiset metsäalueet (M), lintualueet (L) ja perinnemaisemakohteet (P). Lintualueista Nurmijärven Sääksjärvi ja Tuusulan Kolsan lammikot (L2) on luokiteltu potentiaalisiksi kohteiksi (Lähde: Uudenmaan liitto 2011, Tringa 2011, Suomen ympäristökeskus 2011, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Mäntsälän maakunnallisesti tärkeät yhtenäisen metsäalueet (M), lintualueet (L) ja perinnemaisemakohteet (P). Lintualueista Isojärvi (L5) on luokiteltu potentiaalisiksi kohteeksi (Lähde: Uudenmaan liitto 2011, Tringa 2011, Suomen ympäristökeskus 2011, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

Maakunnallisesti arvokkaat luontoalueet

Maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita on paikannettu lähinnä kaavoihin liittyvien luontoselvitysten yhteydessä. Nämä kohteet nousevat selvästi esiin paikallisesti arvokkaista luontokohteista, joita on maakunnallisia kohteita huomattavasti enemmän. Kattavia aineistoja ei ole saatavilla, sillä kaikkia alueita ei ole kartoitettu. Tehtyjen luontokartoitusten määrissä on lisäksi kuntakohtaisia eroja. Myös luontokartoittajien kriteerit kohteiden arvottamisessa saattavat poiketa toisistaan. Tiedot perustuvat uusimpiin luontoselvityksiin. Vanhoja tietoja ei ole hyödynnetty, sillä kohteet ovat jo saattaneet menettää arvonsa.

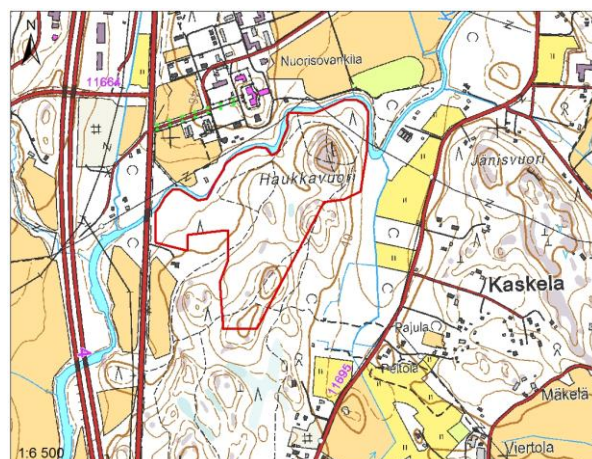
Kerava

Haukkavuori

Haukkavuoren metsä sijoittuu Keravan pohjoisosaan Keravanjoen varteen Keravan vankilan eteläpuolelle. Arvokkaan alueen pinta-ala on yhteensä 20,8 hehtaaria. Kohde koostuu vanhan metsän alueesta ja sitä ympäröivistä nuoremista lehdoista. Kohteeseen sisältyy myös itse Haukkavuori, joka sijoittuu jyrkkärinteisen, kitumännikköä kasvavan mäen laelle. Laki kohoaa 35 metriä Keravanjoen pintaa ylemmäksi. Rinnelehtojen puusto, joka koostuu pääosin kuusesta, haavasta ja koivusta, on paikoitellen kookasta ja iäkästä. Alueella esiintyy runsaasti lahoppua ja jonkin verran kolopuita. Vanhan metsän alueelta on viime vuosina kaatunut runsaasti kuusia, mikä on lisännyt kohteen lahoppuustoa.

Haukkavuoren alueella kasvaa useita Keravalle harvinaisia lehtokasveja, kuten pähkinäpensas, metsälehmus, imikkä, lehtopalsami, lehto-orvokki, mäkilehtoluste ja mustakonnanmarja. Harvinaisista käävistä ainakin pihkakääpä esiintyy pohjoisrinteen kuusikoissa. Kohteella on tavattu useita lintudirektiivin lajeja, kuten harmaapäätikka, pikkusieppo, pohjantikka ja pyy. Muita huomionarvoisia lajeja ovat varpushaukka, käenpiika (NT), pikkutikka ja sirittäjä (NT). Haukkavuoren ranta-alueet ja metsät ovat myös lepakoille tärkeitä. Vuoden 2012 luontokartoituksessa (Enviro) alueella havaittiin vesisiippoja, pohjanlepakoita ja viiksi/isoviiksisippoja. Etenkin vesisiipoille Keravanjoki toimii tärkeänä saalistusympäristönä. Haukkavuoren perhoslajisto on myös monipuolinen. Keravan kaupunki omistaa arvokkaasta alueesta noin 12 hehtaaria.

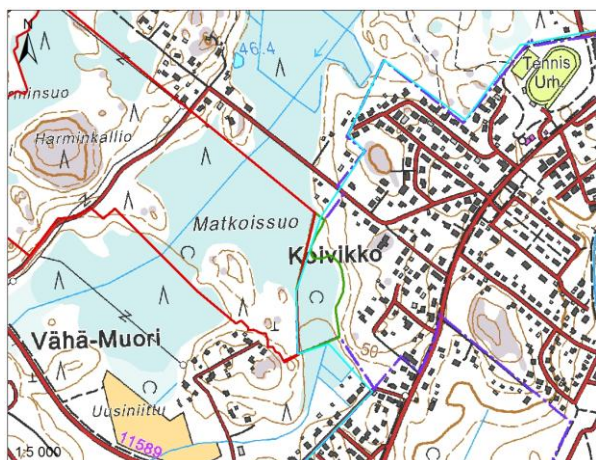

Keravan haukkavuoren metsä (Lähde: Keravan kaupunki 2012, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Matkoissuo

Keravan lounaisosaan sijoittuvasta arvokkaasta parin hehtaarin suuruisesta Matkoissuosta pääosa sijoittuu Tuusulan kunnan puolelle. Keravan puoleisen kohteen eteläosa on vuoden 2014 luontoselvityksen mukaan (Enviro) pajuvaltaista luhtaista korpea, joka on kuivahantanut Tuusulan puolella olevien ojien vaikutuksesta. Keravan puoleista osaa ei ole ojitettu. Kohteen itä-laidalle sijoittuu ohutturpeista korpea, jonka puustona kasvaa nuorta koivua ja vähän tervaleppää. Alikasvoksena esiintyy kuusta, pihlajaa, harmaaleppää ja raitaa. Aluskasvillisuus on niukkaa ja koostuu lähinnä metsäalvejuuresta, käenkaalista ja metsäkortteesta. Suon kasvillisuus monipuolistuu länteen päin mentäessä. Järvikortteen lisäksi esiintyy raatetta, suo-orvokkia, maariankämmeekkää, suokukkaa, isokarpaloo,

villapääluikkaa ja suoputkea. Kohteen pohjoisin ja läntisin osa on sarojen luonnehtivaa nevaa, jonka valtalajina kasvaa jouhisara, lisäksi mm. pullo- ja rahkasaraa.

Keravan Matkoissuo vihreällä rajauksella. Arvokas kohde jatkuu Tuusulan puolelle (punainen rajaus) (Lähde: Keravan kaupunki 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusula

Harminkallio-Harminsuu-Matkoissuo

Yhteensä 32 hehtaarin laajuinen Harmisuon-Harminkallion-Matkoissuon arvokas luontoalue sijoittuu Tuusulan kaakkoisosaan lähelle Keravan rajaa. Vuonna 2011 tehdyn METSO-kartoituksen mukaan (Innofor) kohteen luonteisosassa sijaitseva Harminsuu koostuu erilaisista puustoisista korvista ja rämeistä, joilla esiintyy uhanalaisia (VU) luontotyyppisiä: puolukkakorpea sekä vähäisessä määrin muurainkorpea ja sarakorpea. Rämeistä alueelta löytyy vaarantunutta (VU) korpikämmettä ja silmälläpidettävää (NT) isovarpu-rämettä. Harminsuon etelä- ja itäpuoleisella Harminkallion metsäalueella vallitsevia ovat iäkkäät lahopuustoiset tuoreen ja lehtomaisen kankaan kuusivaltaiset sekametsät. Näiden lisäksi alueen keskellä on laajahko kalliometsäalue sekä pienempiä kalliopaljastumia. Harminkallion metsän luoteisosassa on iäkkäiden koi-vujen vallitsemaa, osittain soistunutta metsää. Harminkallion metsän koillisosan läpi virtaa Harminsuolta Matkoissuolle laskeva noro. Noronvarsimetsä on luokiteltu metsälakikohteeksi, kuten myös Harminkallion laen kitumaan kalliometsä.

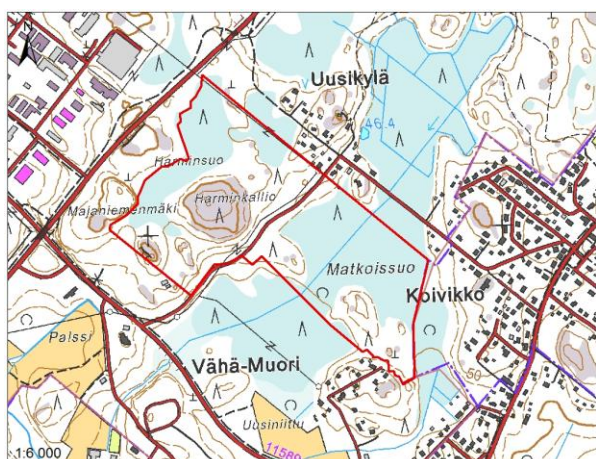
Kohteen kaakkoisosassa sijaitsevan Matkoissuon läpi kulkee valtaoja, jonka lähiympäristö on muuttunut puolukkaturvekankaaksi ja mustikkaturvekankaaksi.

Molemmiin puolin valtaojaa Matkoissuon keskiosaa on kuitenkin säilynyt hyvin luonnontilaisena. Ojan länsipuolisella suoalueella esiintyy uhanalaisista (VU) suotyypistä mustikkakangaskorpea, puolukkakorpea, muurainkorpea, tupasvillakorpea sekä hyvin vähäisessä määrin sarakorpea. Lisäksi tavataan isovarpurämettä ja tupasvillarämeen erilaisia variantteja. Ojan itäpuolella esiintyviä uhanalaisia suotyyppisiä (VU) ovat tupasvillakorvet, ruohoiset sarakorvet, puolukkakorvet, sarakorvet ja saranevat. Lisäksi tavataan kuljurämettä ja tupasvillarämeen eri variantteja. Huomionarvoisista lintulajeista kohteella on havaittu tilitilli ja kääpiökukko, lisäksi vanhan metsän lajeja, kuten kanahaukka, puukiipijä ja hömötiainen.

Kokonaistarkastelussa kohde kuuluu METSO I-luokkaan. Alue muodostaa sekä luonnonsuojellisesti että maisemallisesti merkittävän kokonaisuuden. Kohteella on polkuverkosto ja se on vilkkaassa virkistyskäytössä. Alue sopii hyvin myös koulujen opetuskohteeksi. Vuonna 2014 kohde sai Sulan osayleiskaavaan luonnonsuojeluvarauksen (SL). Kohde on Tuusulan kunnan omistuksessa.

Harminkallion-Harminsuon-Matkoissuon alue Tuusulassa (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Palojoen metsä

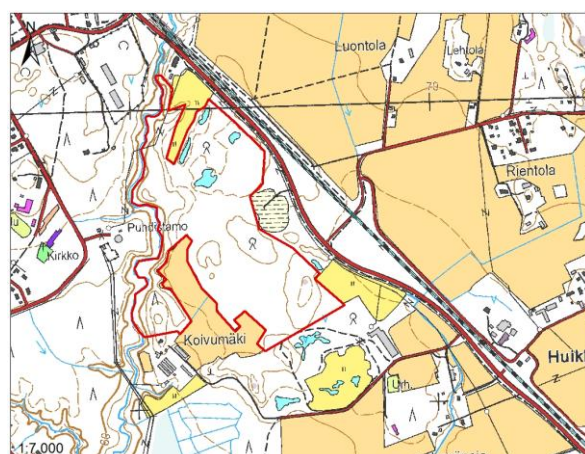
Tuusulan pohjoisosaan Jokelantien eteläpuolelle Palojoen varteen sijoittuva noin 31 hehtaarin kohde muodostuu laajasta ja yhtenäisestä hyvin monipuolisesta lehto- ja luhta-alueesta. Kohde on vanhaa saventotto- aluetta. Kohteelle vuonna 2011 tehdyn METSO-kartoituksen mukaan (Innofor) kohteella esiintyy useita METSO I-luokan elinympäristötyyppisiä, mm. pienialaisia tulvalehtoja, järeän haavan hallitsevia lehtoja, iäkäspuustoista, kuusivaltaista käenkaali-oravanmarjatyyppin ja sinivuokko-käenkaalityypin lehtoja, sekä vanhoihin saventoppaikkoihin muodostuneita reheviä korpia ja kosteita lehtoja. Osa kohteen lehdoista on runsaslahopuustoisia. Valtaosa II-luokan kohteista on hyvää vauhtia kehittymässä I-luokan kohteiksi. Huomionarvoisista lehtopensaista kohteella esiintyy näsiä, lehtokuusama ja taikinamarja.

Kohteella on havaittu ainakin lintudirektiivin lajit harmaapäätikka ja pyy. Kohteen jokivarren haavikosta on tehty havainto myös uhanalaisesta (VU) liito-oravasta. Kun otetaan huomioon metsän laajuus ja sen monipuolisuus, aluetta voidaan pitää vähintäänkin maakunnallisesti merkittävänä luontokohteena. Kohteella on myös virkistysellisiä arvoja ja se sopii hyvin opetuskohteeksi.

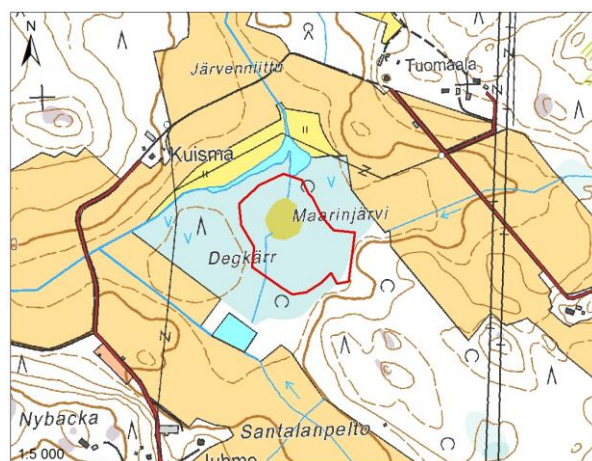
Maarinjärvi

Ruotsinkylän pohjoisosaan sijoittuva rantaluhta-alue, jonka eteläosa on pohjoisosaa umpeenkasvaneempaa. Ruovikossa kasvaa hieskoivuja, jotka ovat joko pystyyn kuolleita tai pian kuolemassa. Vetisyys lisääntyy koh-

teen keskustaa kohti. Järviuonon lisäksi kohteen kasvilajisto on niukkaa, kohteella esiintyy mm. leveäosman-käämi, kurjenjalka, mesiangervo ja korpikaisla. Ruovikon ja rantametsän välistä löydettiin vuonna 2013 (Faunatica) satoja alueellisesti uhanalaisia (RT) korpiorvokkeja. Suojaisassa ruovikossa on pesinyt direktiivilajeihin luokiteltu kurki. Kohteen pohjoisosan luhta-alue rantametsineen on Tuusulan kunnan omistuksessa.

Palojoen metsä Tuusulassa (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusulan Maarinjärven-Deggärin luhta (Lähde: Tuusulan kunta 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusulanjoen rantalehdot

Kaksiosainen kohde sijoittuu Etelä-Tuusulan Myllykylään Tuusulanjoen varteen. Myllykyläntien länsipuolisella osuudella on runsaasti lahopuuta. Pääpuuna alueella vallitsee kuusi, kohteella esiintyy myös koivua, haapaa, harmaaleppää, raitaa ja vaahteraa. Kuusista ja haavoista suuri osa on huomattavan järeitä, myös osa

vaahteroista. Joen läheisyydessä esiintyy kosteaa runsasravinteista suurruoholehtoa, joka muuttuu kauempana rannasta tuoreeksi keski- tai runsasravinteiseksi lehdoksi. Huomionarvoisista kasvilajeista kohteella esiintyy mm. lehtokuusama, lehtopalsami ja -tähtimö, kotkansiipi ja mustakonnanmarja. Tuusulanjoessa elää luontodirektiivilajiksi luokiteltu silmälläpidettävä (NT) saukko ja uhanalainen (VU) vuollejokisimpukka. Kohteella todettiin vuonna 2007 direktiivilajeihin kuuluvan ja uhanalaisen (VU) liito-oravan elinpiiri (Faunatica). Vuoden 2013 liito-oravakartoituksessa ei löydetty jätöksiä. Kohde on I-luokan METSO-kohde. Kosteaa runsasravinteinen ja tuore keskirasviteinen lehto ovat Etelä-Suomessa uhanalaisia (VU) luontotyyppisiä. Lisäksi tuore runsasravinteinen lehto on luokiteltu äärimmäisen (CR) uhanalaiseksi luontotyyppiksi. Kohteen länsipuolelle on tehty avohakkuu.

Kohteen itäosa on Myllykyläntien itäpuolelle sijoittuva rehevä lehto. Kohteen pääpuulajeina kasvaa kuusi ja koivu, lisäksi kohteella esiintyy mäntyä, haapaa ja harmaaleppää. Huomionarvoisista kasvilajeista tavataan mm. pähkinäpensas, mustakonnanmarja, haisukurjenpolvi ja koiranheisi. Osa puista on huomattavan järeitä. Kohteen eteläosassa on pieni, tihkupintainen lähteikkö, jossa kasvaa suokelttoa ja kevätlinnunsilmää. Tuore runsasravinteinen lehto on Etelä-Suomessa vaarantunut luontotyyppi (VU). Lähteiköt ovat erittäin (EN) uhanalaisia luontotyyppisiä.

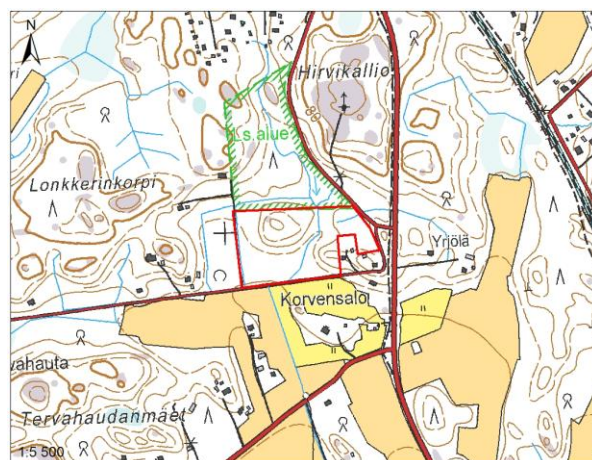

Tuusulanjoen rantalehto Myllykylässä (Lähde: Tuusulan kunta 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Lonkkerikorven metsä

Nuppulinnaan Lonkerontien pohjoispuolelle sijoittuva noin 5 hehtaarin kohde on pääosaltaan rehevöpohjainen, erittäin runsaslahopuustoista METSO I-luokan

kuusivaltaista sekametsää. Alueen eteläosassa on sini-vuokko-käenkaalityypin lehtoa, jossa kasvaa mm. tesmaa, lehtokuusamaa ja jänönsalaattia. Tuoreet, runsasravinteiset lehdot ovat Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalaisia (CR) luontotyyppisiä. Kohteeseen sisältyy myös kallioisia mäntyvaltaisia alueita ja kohteen luoteiskulmassa on lähde. Alueen eteläosassa esiintyy järeää haapaa ja kohde soveltuu hyvin liito-oravalle. Kohteen pohjoispuolelle sijoittuu Tuusulan kunnan omistama Lonkkerikorven luonnonsuojelualue, jota kohteen suojelu hyvin täydentäisi. Kohde on kunnan omistuksessa.

Lonkerikorven metsä Tuusulassa (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Mäntsälä

Sahajärven metsä

Sahajärven metsä on Mäntsälän kunnan virkistysalue, joka sijaitsee Mäntsälän koillisosassa Sahajärven eli Hautjärven länsipuolella. Alueen kokonaispinta-ala on noin 113 hehtaaria. Kohteella on useita METSO-ohjelman kriteerit täyttäviä elinympäristöjä (K. Savola 2010). Näitä ovat runsaslahopuustoiset kangasmetsät, vanha- ja lahoppuustoiset kalliometsät, korvet, rämeet ja lehdot. Alueelta löytyy useita uhanalaisia luontotyyppisiä, kuten vaarantunut (VU) kangaskorpi, luh-tanevakorpi ja tuore keskirasviteinen lehto, erittäin uhanalainen (EN) saniaiskorpi ja äärimmäisen uhanalainen (CR) runsasravinteinen lehto. Lisäksi alueella esiintyy useita silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppisiä.

Sahajärven rajautuvaa metsäaluetta täydentää sen länsipuolella sijaitseva Sammalsuon arvokas suoalue ja Tornikallion luonnontilaisen kaltainen kalliometsää kasvava kalliomäki. Kohteella on tavattu lintudirektiiv-

vin lajeja, kuten palokärki, kehrääjä, varpuspöllö, metso (NT), pyy ja teeri (NT). Lisäksi on tehty havaintoja lahoppuustoissa lehtimetsissä viihtyvistä pikkutikasta. Alueella elää myös uhanalainen (VU) liito-orava. Keväällä 2014 ympäristökeskuksen tekemässä kartoituksessa liito-oravan papanoita havaittiin parinkymmenen haavan/kuusen alta. Sahajärven aluetta voi pelkäästään arvokkaiden elinympäristöjen kokonaispinta-alan ja alueen yhtenäisyyden takia pitää maakunnallisesti arvokkaana. Kohde on Mäntsälän kunnan omistuksessa.

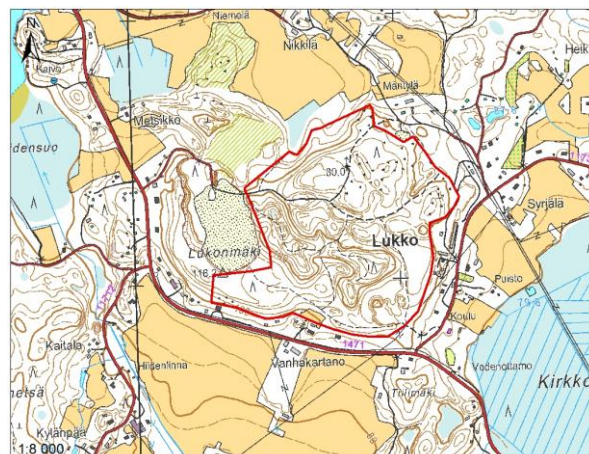

Mäntsälän Sahajärven metsä (Lähde: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Lukonmäki

Sälinkään kylään Sälinkääntien pohjoispuolelle sijoittuva arvokas harjualue ja geologinen muodostuma, jolla on myös maisemallisia arvoja. Kohteen korkeimmasta osasta löytyy lohkarharjanteita ja valleja. Kohteella esiintyy myös suppia. Kohteen etelälaidan niityllä on uhanalaisen (VU) palosirkan esiintymisalue. Palosirkka on myös luonnonsuojeluasetuksessa mainittu erityi-

sesti suojeltava laji. Vuoden 2013 luontoselvityksessä (Enviro) kohteella havaittiin 5-6 palosirkkayksilöä.

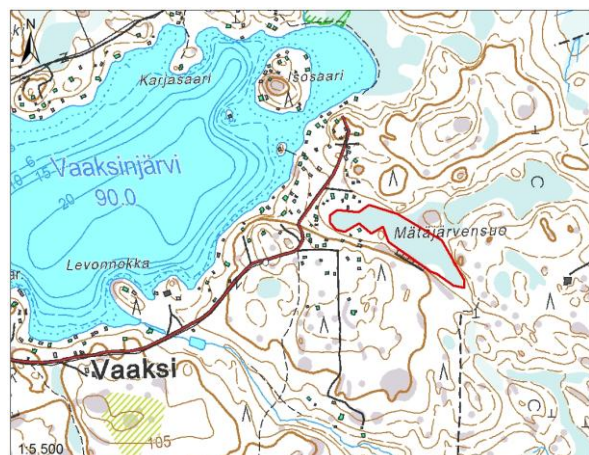

Mäntsälän Lukonmäen harjualue (Lähde: Mäntsälän kunta 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Nurmijärvi

Mätäjärvensuo

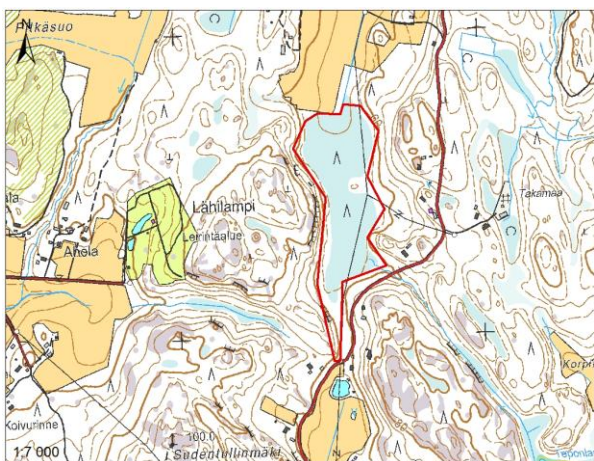
Pertulaan, Vaaksinjärven itäpuolelle sijoittuva suo, jonka eteläosa on avosuota, lyhytkortista nevaa. Kohteella esiintyy vuoden 2013 luontoselvityksen (Enviro) mukaan mm. suokukka, suomurain, tupasvilla, karpalo, pikkukarpalo, pyöreä- ja pitkälehtikihokki ja liejusara. Avosuon lisäksi kohteelta löytyy isovarpurämettä ja korpialue, jossa kasvaa kuusen lisäksi tervaleppää ja hieskoivua. Korpialueella on runsaasti kaatuneita ja kuolleita puita. Suon ympärillä on tehty laajoja hakkuita. Lyhytkorsineva ja luonnontilaiset korvet ovat Etelä-Suomessa uhanalaisia luontotyyppejä.

Nurmijärven Mätäjärvensuo (Lähde: Nurmijärven kunta 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Koivusuo

Valkjärvestä koilliseen Kirkkotien länsipuolelle sijoittuva noin 12 hehtaarin luonnontilainen suoalue. Suon pohjoisosa on luontoselvityksen mukaan (Enviro 2013) valtaosaltaan saranevaa tai saranevakorpea. Kohteen kasvilajistoon kuuluu valtalajina pallosara, lisäksi siellä kasvaa mm. luhtavilla, leväkkö, isokarpalo, raate, tupasvilla ja pyöreälehtikihokki, suohorsma, terttualpi ja järvikorte. Suon itälaidalla esiintyy myös järviruokoa. Suon puusto on pääosaltaan matalaa koivua, jonka seassa on männyn taimia. Suon laskupuron varren painanteessa esiintyy harvinaista kaislasaraa. Suon länsipuolisella rinteellä on tehty hakkuita. Saranevat ja sarakorvet ovat Etelä-Suomessa uhanalaisia (VU) luontotyyppiä.

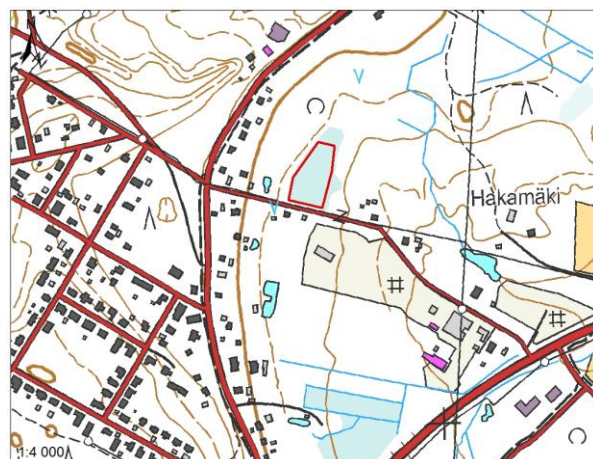

Koivusuoalue Nurmijärvellä (Lähde: Nurmijärven kunta 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Hakamäen suo

Rajamäelle Herusten kylään Periaistentien pohjoispuolelle sijoittuva pieni, noin 0,7 hehtaarin suokohde, jolla on maakunnallisesti arvokasta kasvilajistoa. Kohteella kasvaa runsaasti alueellisesti uhanalaista (RT) lettovillaa ja muita huomionarvoisia kasvilajeja, kuten herneja keltasaraa, vilukkoa, villapääluikkaa sekä kirjorahka- ja lettolierosammalta. Suon eteläosa on mustikkakorpea ja osin ruoho- ja heinäkorppea, jonka puustona kasvaa kuusta, hieskoivua sekä harmaa- ja tervaleppää. Keskiossa on harvapuustoista lettoraimeä, jossa kasvaa lähinnä mäntyä, hieskoivua, harmaaleppää ja kiiltopajua. Suon pohjoisosassa esiintyy korpiraimeä. Korpiraimeella kasvaa männyn lisäksi hieskoivua, vähän katajaa, kuusta, kiiltopajua ja korpipaatsamaa. Kohteen pohjois- ja itäreunalle on tehty hakkuita, joiden vuoksi rajausta on kavennettu hieman. Lettoraime on Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi.

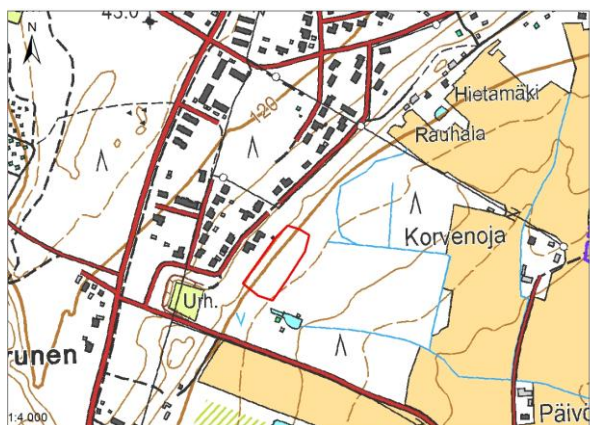

Hakamäen suo Nurmijärvellä (Lähde: Nurmijärven kunta 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Herusten lähteet

Herusten lähteet sijoittuvat Rajamäelle Nurmijärven pohjoisosaan. Noin hehtaarin suuruisen kohteen eteläosa on korkea, jossa on muutamia pieniä avolähteitä ja tihkupintoja. Lähteikköalueen puusto on kuusivaltainen ja siellä esiintyy uhanalainen (VU) harsosammal. Alueen keskivaiheen länsireunalta on tavattu vuonna 2004 alueellisesti uhanalaista (RT) lettovillaa, mutta enää vuonna 2014. Kohteen länsireunan rinne on hakattu, mikä muuttanut lähteiden ympäristön varjoisaa ja kosteaa pienilmastoa.

Herusten lähteet Nurmijärvellä (Lähde: Nurmijärven kunta 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyyppikohteet

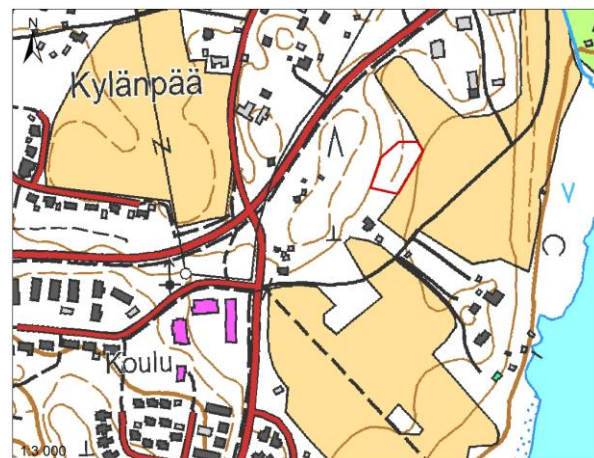
Tuusulassa tehdyissä uusimmissa luontoselvityksissä on löydetty luonnonsuojelulaissa mainittuja pähkinäpensaslehtoja. Kohteita ei ole vielä suojeltu luonnonsuojelulla. Kohteet vaativat Uudenmaan ELY-keskuksen päätökset suojelualueiden rajaamisesta.

Tuusula

Anttilan pähkinäpensaslehto

Tuusulanjärven läheisyyteen Paijalantien itäpuolelle pellon reunaan sijoittuva pähkinäpensaslehto. Vuoden 2013 luontoselvityksen mukaan (Enviro) kivikkoisessa rinteessä kasvaa noin 35 isoa pähkinäpensasta, joiden ylispuustona esiintyy suuria kuusia, koivuja ja muutama vaahtera. Lehdon puustoa on aikoinaan harvennettu, mutta muuten se on luonnontilainen. Pähkinäpensaita kasvaa myös kohteen luoteispuolella, mutta kohde ei puuston hakkuun jäljiltä täytä luonnonsuojelulain mukaisen suojeltavan luontotyypin tunnusmerkkejä.

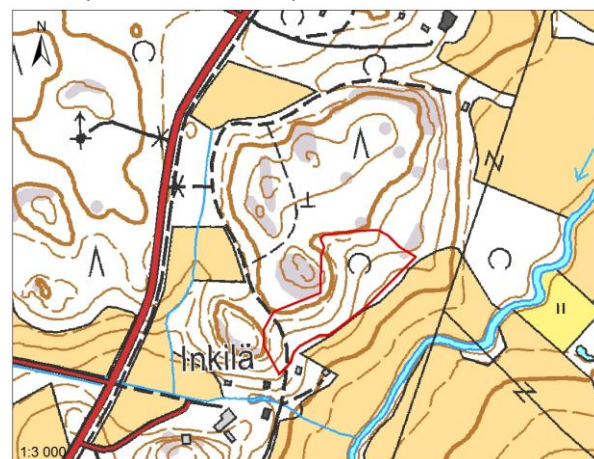
Anttilan pähkinäpensaslehto on Tuusulan kunnan omistuksessa.

Pähkinäpensaslehto Tuusulan Anttilassa (Lähde: Tuusulan kunta 2013, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Inkilän pähkinäpensaslehto

Etelä-Tuusulaan Lahelantien ja Tuusulanjoen väliin sijoittuva lehtokohde, jossa kasvaa kookkaita pähkinäpensaita. Kohde paikannettiin vuoden 2011 luontoselvityksessä (Keiron). Kohteen puusto on kookasta kuusta, jonka seassa kasvaa nuorempaa koivua ja haapaa. Rehevät lehtolaikut kuuluvat erittäin (EN) uhanalaiseihin luontotyyppisiin. Kohde on myös metsälakikohde (rehevä lehtolaikku).

Tuusulan Inkilän pähkinäpensaslehto (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Nedre-Gummin pähkinäpensaslehto

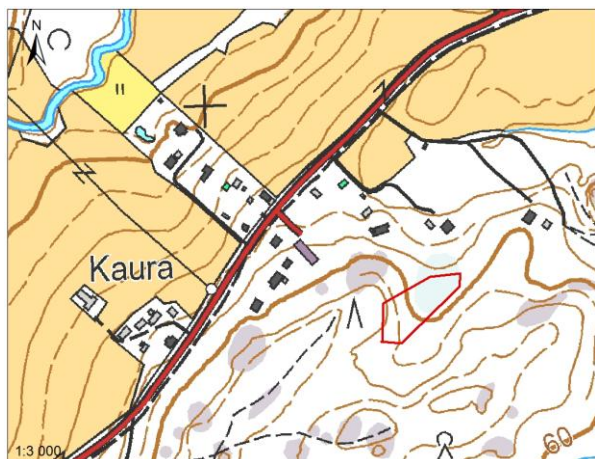
Etelä-Tuusulaan Ruotsinkyläntien itäpuolelle kallioalueen rinteeseen sijoittuva pienialainen pähkinäpensaslehto on vuoden 2011 luontoselvityksen mukaan (Keiron) metsätyyppiltään tuoretta, keskiravinteista käenkaali-oravamarjatyyppin lehtoa, jonka lajistossa esiintyy mm. sinivuokko, sormisara ja lillukka. Kohteen poh-

joisosa on kosteampaa keskiravinteista lehtoa tai lehtokorpea. Tuoreet lehdot lukeutuvat Etelä-Suomen erittäin uhanalaisiin (EN) luontotyyppihin. Kohde on myös metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

Töysselinmäen pähkinäpensaslehto

Ruotsinkylään Töysselinmäen länsipuolelle kallion alarinteeseen sijoittuva pähkinäpensaslehto paikannettiin vuoden 2011 luontoselvityksessä (Keiron). Lehdon puusto on vaihtelevaa, sisältäen haapaa, koivua, kuusta ja mäntyä. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. hiirenporras, jänönsalaatti, tesma ja nuokkuhelmikkä. Tuoreet, runsasravinteiset lehdot ovat erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä.

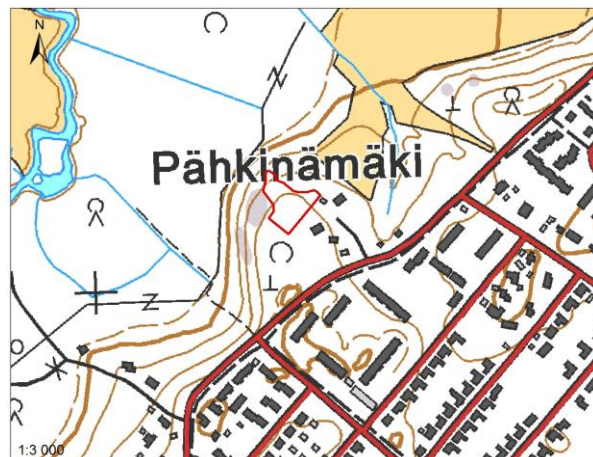

Pähkinämäen pähkinäpensaslehto

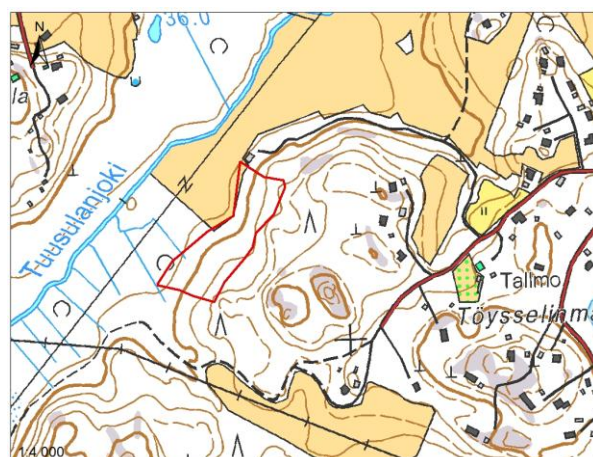
Etelä-Hyrylään Pähkinämäen asutusalueen luoteispuolinen luontotyyppikohde, jolla kasvaa useita kymmeniä suuria pähkinäpensaita. Kohde paikannettiin vuoden 2011 METSO-kartoituksessa. Yksittäisiä pähkinäpensaita kasvaa myös rajauksen ulkopuolella. Pähkinälehdon

Nedre-Gummin pähkinäpensaslehto Tuusulassa (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

pohjoispuolinen tiheän lehtimetsän alue täydentäisi hyvin pähkinälehtoa, mikäli sitä hoidettaisiin raivamalla. Lehtokohde on Tuusulan kunnan omistuksessa.

Tuusulan Pähkinämäen pähkinäpensaslehto (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Tuusulan Töysselinmäen länsipuoleinen pähkinälehto (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

LUONNONSUOJELULAIN MUKAAN SUOJELTUIHIN LUONTOTYYPPEIHIN KUULUVAT LUONTAISESTI SYNTYNEET, MERKITÄVILTÄ OSILTA JALOISTA LEHTIPUISTA KOOSTUVAT METSIKÖT, PÄHKINÄPENSASLEHDOT, TERVALEPPÄKORVET, LUONNONTILAISET HIEKKARANNAT, MERENRANTANIITYT, PUUTOMAT TAI LUONTAISESTI VÄHÄPUUSTOISET HIEKKADYNYIT, KATAJAKEDOT, LEHDESNIITYT SEKÄ AVOINTA MAISEMAA HALLITSEVAT SUURET YKSITÄISET PUUT JA PUURYHMÄT.

Kuntien omistamat arvokkaat luontokohteet

Keski-Uudellamaalla on joitakin kuntien omistuksessa olevia luonnonsuojellisesti arvokkaita kohteita, joita ei ole rauhoitettu luonnonsuojelulla. Kohteet sopisivat hyvin luonnonsuojelualueiksi.

KERAVA

Haukkavuori

Haukkavuoren metsä sijoittuu Keravan pohjoisosaan Keravanjoen varteen Keravan vankilan eteläpuolelle. Kaupungin omistaman osuus arvokkaasta 34 hehtaarin alueesta on noin 12 hehtaaria. Kaupungin omistama alue on vuodesta 2006 lähtien ollut vapaaseen suojeleluun perustuva WWF:n perintömetsäkohde. Kohteen kuvaus on esitetty sivulla 45.

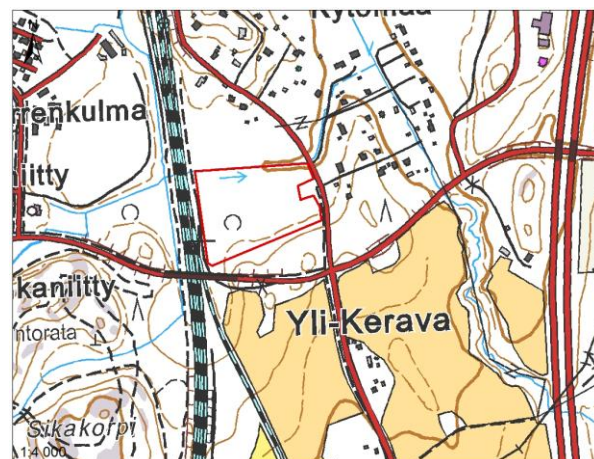

Keravan kaupungin omistama Haukkavuoren metsäalue
(Lähde: Keravan kaupunki 2010, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Kytömaan haavikko

Pohjois-Keravalle Kytömaantien ja junaradan väliin sijoittuvan metsäalueen valtapuuna kasvaa haapaa, jonka seassa esiintyy vähäisemmässä määrin koivua, kuusta ja tuomea. Kohteella, etenkin sen eteläosassa

on huomattavan paljon maalahopuuta, myös pökkeliötä. Kohteella todettiin kasvavan vuonna 2001 yli kaksikymmentä kääpälajia (P. Ahlroth). Kohteella on tehty havaintoja myös liito-oravasta, ensimmäisen kerran vuonna 2009. Liito-orava jätöksinä havaittiin myös vuonna 2014 tehdyn luontoselvityksen yhteydessä (Enviro). Kohteen pohjoisosassa on entistä peltoa, joka on metsittyä. Puusto on eteläosan tavoin haapavaltaista, mutta nuorempaa.

Keravan Kytömaan haavikko (Lähde: Keravan kaupunki 2014, MML:n maastotietokanta 01/2014).

MÄNTSÄLÄ

Sahajärven metsä

Mäntsälän koillisosaan Sahajärven länsipuolelle sijoittuva monimuotoinen 113 hehtaarin metsä- ja suoalue. Kohteen kuvaus ja sijainti on esitetty sivulla 48.

TUUSULA

Tuusulan kunnan omistamiin metsiin tehtiin METSO-kartoitus vuonna 2011 (Innofor). Kartoituksen tavoitteena oli paikantaa valtion METSO-ohjelmaan soveltuvat arvokkaat elinympäristökohteet. Kohteita löytyi yhteensä 21 kappaletta, yhteispinta-alaltaan noin 189 hehtaaria. Valtaosa kohteista on runsaslahopuustoisia kangasmetsiä ja lehtoja. Mukana on myös puustoisia soita. Kohteiden pinta-alat vaihtelevat alle hehtaarista yli kolmeenkymmeneen hehtaariin.

METSO-kohteista on nostettu esiin kymmenisen alleviivattua kohdetta, jotka soveltuisivat hyvin suojeltavaksi valtion METSO-ohjelmaan. Kohteet on valittu niiden pinta-alan, elinympäristötyypin ja edustavuuden mukaan. Pirstaleisista kohteista on muodostettu selväpiirteisempiä rajauksia. Myös muut METSO-

kohteet tulisi säilyttää ja jättää metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Kohteiden sijainnit on esitetty sivun 60 kartalla.

1. Palojoen metsä (31 ha)

Tuusulan pohjoisosan Jokelantien eteläpuolelle Palojoen varteen sijoittuva metsäkohde, joka koostuu monipuolisesta lehto- ja metsäluhta-alueesta. Kohteen kuvaus ja sijainti on esitetty sivuilla 46 ja 47.

2. Kartanon metsä (5,5 ha)

Pohjois-Tuusulan Jokelaan Opintien varteen sijoittuva kuusi-haapavaltainen vanha- ja runsaslahopuustoinen lehtometsä, josta löytyy myös järeää raitaa. Kohteen edustavimmat osat sijoittuvat kohteen kaakkoisosaan. Luoteisnurkassa on arvokas erittäin runsaslahopuustoinen lehto- ja metsäluhta-alue, joka jatkuu naapuritalan puolelle. Kohteella on kokonaisuudessaan runsaasti kolopuita ja siellä elää uhanalainen (VU) liito-orava. Ympäristökeskuksen vuonna 2009 tekemässä katselmuksessa kolopuita havaittiin 18 ja papanapuita 32 kappaletta.

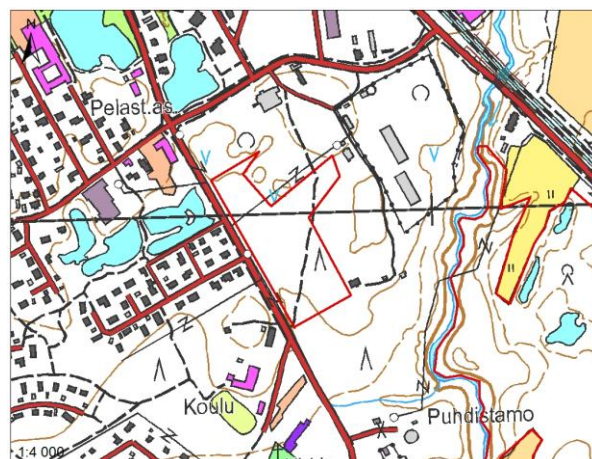
3. Temmonmäen suot (1,6 ha)

Jokelan eteläosaan Lepokallion alueelle sijoittuva pienialainen suoalue, johon sisältyy saranevaa, sarakorpea ja runsaspuustoista korpea. Kohteen eteläosan reunametsässä esiintyy iäkkäitä, järeitä mäntyjä. Koh-

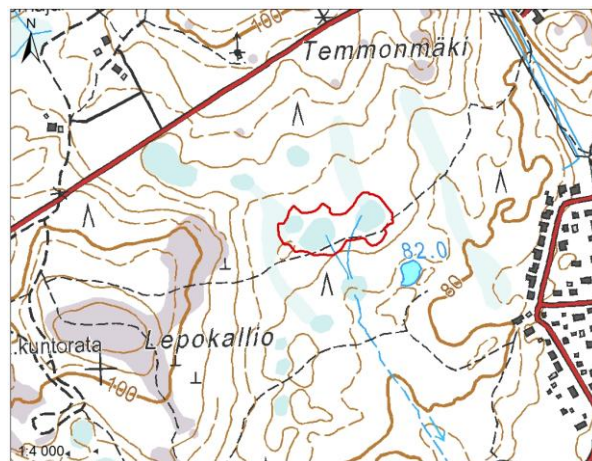
teen eteläosan läpi kulkee virkistyskäytössä oleva polku. Kokonaisuudessaan kohde kuuluu METSO I-luokkaan. Kohteella on myös maisemallisia arvoja.

4. Lonkkerikorpi (5 ha)

Nuppulinnaan Lonkerontien pohjoispuolelle vanhan suojelualueen viereen sijoittuva runsaslahopuustoinen kuusivaltainen sekametsä. Kohteen kuvaus ja sijainti on esitetty sivulla 47 ja 48.

Jokelan kartanon METSO-kohde. Joen itäpuolella näkyy Palojoen metsä (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

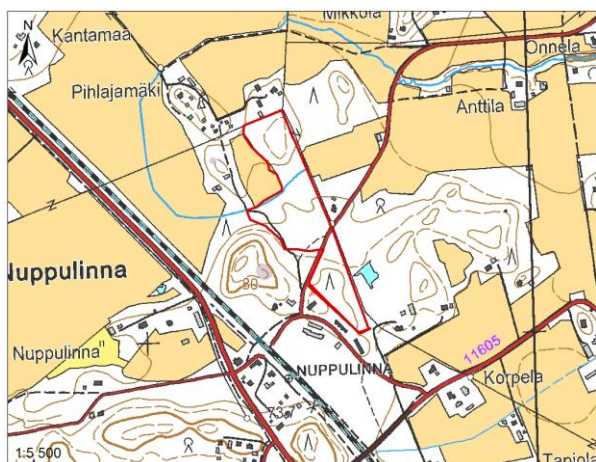

Temmonmäen suon METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

5. Nuppulinna metsä (5,9 ha)

Nuppulinnaan junaradan pohjoispuolelle sijoittuva metsäalue, joka koostuu valtaosaltaan METSO II ja III-luokan alueista. Arvokkaimmat alueet ovat Linjamäentien pohjoispuolelle sijoittuva lehto/lehtomainen kangas, tien eteläpuoleinen lahopuustoinen tuoreen kangas metsä ja kohteen pohjoisosan pieni METSO I luokkaan kuuluva runsaslahopuustoinen rinne. Koh-

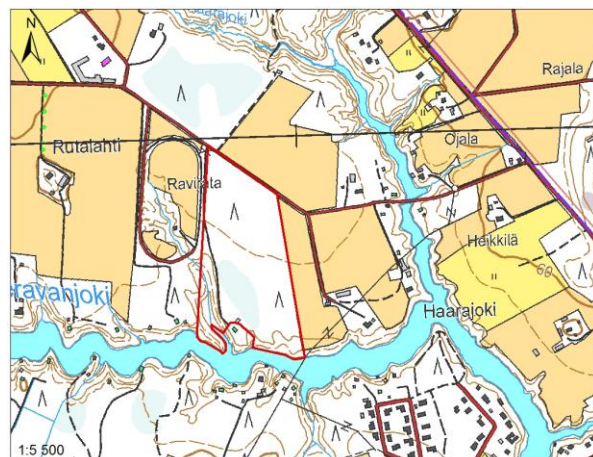
teen läpi kulkee etelä-pohjoissuuntainen virkistyskäytössä oleva polku.

Nuppulinna METSO-kohte (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

6. Haaraajoen eteläinen metsä (10 ha)

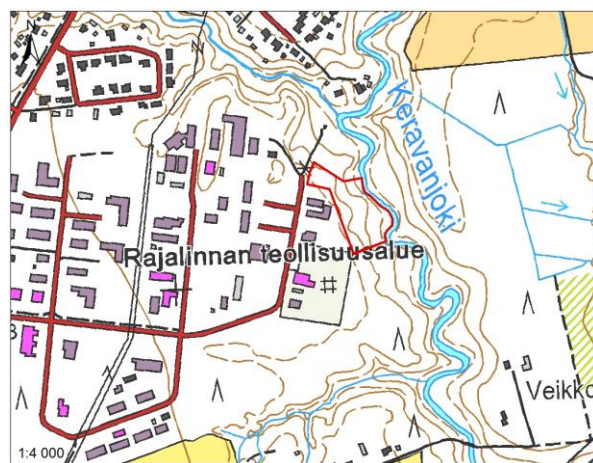
Tuusulan Kellokoskelle Keravaajoen pohjoispuolelle sijoittuva kohde muodostuu Keravaajoen sivupuroa ympäröivästä tuoreesta ja kosteasta METSO I-luokan lehdosta sekä II-luokkaan kuuluvasta jokiterassin metsästä, joka on valtaosaltaan iäkstä lehtomaisen kankaan talvikkityypin kuusivaltaista sekametsää. Metsän seassa kasvaa runsaasti järeää haapaa, jonka seassa on koivua ja mäntyä sekä paikoin suuria raitoja. Osa metsästä on soistunut. Alueen eteläosassa on jokeen laskeutuvia notkoja. Kohteella esiintyvät Uudellamaalla esiintyneet aiemmin yleiset luontotyypit talvikkityypin lehtomaiset kankaat ja soistuneet jokiterassin metsät ovat valtaosaltaan kadonneet pellonraivauksen, metsänhakkuiden ja ojituksen seurauksena. Näitä luontotyyppisiä on koko Suomen mittakaavassa suojeltu erittäin vähän. Kohteen METSO II-luokan metsät ovat myös nopeassa tahdissa kehittymässä erittäin edustaviksi I-luokan metsiksi. Kohteelta on ympäristökeskuksen tekemiä havaintoja uhanalaisesta (VU) liito-oravasta.

Haaraajoen eteläisen metsän METSO-kohte (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

7. Rajalinnan itäinen metsä (1,2 ha)

Kohde sijoittuu Kellokosken Rajalinnan teollisuusalueen läheisyyteen Keravaajoen varteen. Kohde on pienialainen puustoltaan ja kasvistoltaan hyvin monipuolinen lehto sisältäen tuoretta ja kosteaa lehtoa sekä jokirannan pienialaisia tulva-alueita. Kohde sijoittuu jyrkkään rinteeseen ja sen eteläosassa on noro. Kohde kuuluu METSO I-luokkaan.

Tuusulan kunnan omistama Rajalinnan lehdon METSO-kohte (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

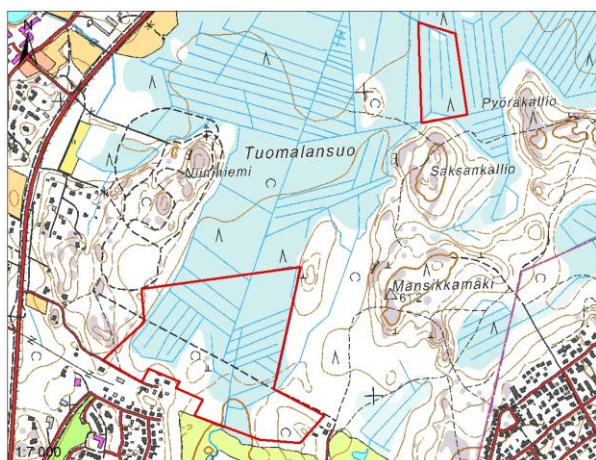
8. Tuomalansuo, eteläinen (noin 23 ha)

Tuomalan eteläosaan Järvenpääntien itäpuolelle sijoittuva kunnan omistama suoalue on osa laajempaa Tuomalansuon keidassuositysteemiä. Suon keskiosassa on ojituksesta huolimatta säilynyt luonnontilan kaltaisia osia. Kohteen eteläosa muodostuu METSO I- ja III-luokkien rämemuuttumista ja turvekankaista sekä METSO II-luokkien korpimuuttumista ja turvekankaista. Kohde sopisi hyvin ennallistettavaksi. Kohteen etelä- ja länsiosaan sisältyy myös METSO I-luokan kuusi-

valtaista runsalahopuustoista kangasmetsää ja lehtoa. Kohteella on tehty havaintoja lintudirektiiviin kuuluvasta pyystä. Kohde on suosittua retkeilymaastoa.

9. Tuomalansuo, pohjoinen (3,8 ha)

Saksankallion pohjoispuolelle sijoittuva suoalue, jonka keskiosat ovat hyvin säilynyttä METSO II-luokkaan kuuluvaa keidasrämettä. Arvokkaimmat osat sijoittuvat kohteen eteläosaan, jossa on METSO I-luokkaan kuuluvaa runsalahopuustoista turvekangasta ja runsalahopuustoista tuoreen kankaan metsää.

Tuomalansuon METSO-kohteet (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

10. Krapin rantametsä (1,2 ha)

Tuusulanjärven rantaan Aleksis Kiven Kuolinmäen eteläpuolelle sijoittuva kohde, joka tunnetaan myös nimeltä Fjällbo. Kohteen pohjoisosa on vanhaa runsalahopuustoista kuivaa lehtoa. Kohteen keskiosaan sijoittuu kilpikaarnainen männikkö ja sen läheinen kalliometsä. Kalliolla on huvimaja. Kohteen eteläosassa on kuusivaltaista runsalahopuustoista lehtoa, jona

ka seassa kasvaa suuria koivuja. Kohteella on myös pieni kallioketo. Kohde kuuluu METSO-luokkaan I.

Krapin rantametsän METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

11. Vanhainkodin rantametsä (0,8 ha)

Tuusulanjärven rantaan vanhainkoti Tuuskodon läheisyyteen sijoittuva kohde, joka muodostuu kahdesta osasta. Pohjoisempi kuvio on rantapuiston ympäröimää kosteaa tervaleppälehtoa (METSO II), jonka aluskasvustoa on joskus raivattu, mutta joka on hyvää vauhtia kasvamassa takaisin. Kuvion eteläosa on METSO I-luokan tiheäpuustoista kosteaa tervaleppälehtoa, joka rajautuu venevalkamalle johtavaan polkuun. Kuvion eteläpuolella jatkuu edustava tervaleppävaltainen metsäluhta.

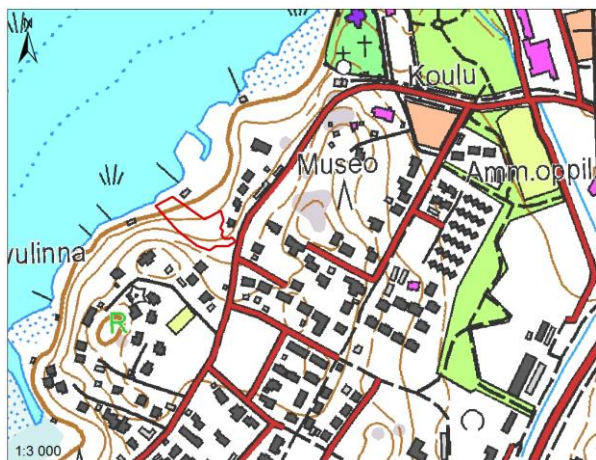

Vanhainkodin metsän METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

12. Kirkonkylän lehtonotko (0,4 ha)

Kirkkotien länsipuolelle sijoittuva METSO I-luokan tuoreesta ja kosteasta lehdosta koostuva pienialainen lehtonotkelma. Kohde reunustaa Tuusulanjärven

laskevaa noroa, jonka varressa on kotkansiipiesiintymä. Lehdon eteläosassa on muutama suuri vaahtera.

Kirkonkylän lehtonotkon METSO-kohteet (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

13. Sarvikallion metsä (noin 12 ha)

Tuusulanjärven länsirannalle sijoittuva kohde, joka sisältää melko runsaasti METSO-I luokan tuoreita ja lehtomaisen kankaan kuusivaltaisia, lahoppuustoisia metsiä. Kohteella esiintyy myös kuivahkon kankaan kallioisia vanhoja metsiä. Kohteen itäosassa on jyrkkäreunaisia avokallioita, joista avautuu hieno maisema Tuusulanjärvelle. Sarvikallion metsiä on käsitelty voimakkaasti, mistä johtuen arvokkaimmat kuviot ovat pirstoutuneet toisistaan. Kohteelle voisi perustaa 2-3 erillistä suojelualuetta, joista osa sijoittuisi kohteen eteläosaan Haaparannantien etelä- ja pohjoispuolelle ja osa kohteen itäosan kangas- ja kalliometsäalueelle. Kohde on suosittu virkistyskohde ja se on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hoidossa.

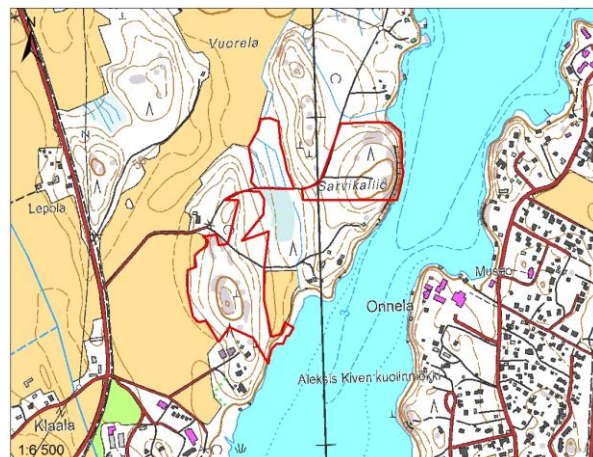
14. Kavaankallion lehto (3,6 ha)

Paijataan sijoittuvat metsäkuviot, joista itäisempi 1,8 hehtaarin kuvio on METSO II-luokan kuusivaltaista, sinivuokko-käenkaalityypin lehtoa. Kuusen lisäksi kohteella kasvaa mm. haapaa, harmaaleppää ja tuomea. Kuvio on kehittymässä nopeasti luokan I-kohteeksi. Kohteen länsipuolisella mäntyvaltaisilla kalliometsäalueilla on myös todettu METSO-arvoja.

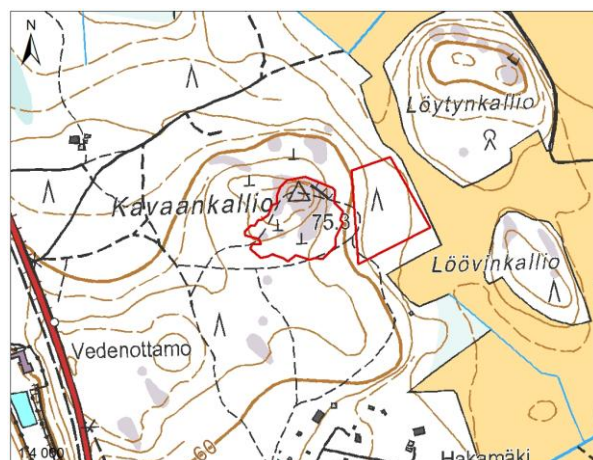
15. Heinisuon metsä (noin 15 ha)

Rusutjärvelle Hämeentien eteläpuolelle sijoittuva kohde, jonka arvokkaimmat I-luokan METSO-kuviot sijaitsevat kohteen koillis- ja eteläosassa. Koillisosassa esiintyy lehtomaisen kankaan kuusivaltaista sekametsää, jossa on runsaasti lahoppuuta. Eteläosassa on osit-

tain soistunutta, lahoppuustoisista, kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasta. Noin puolet alueesta koostuu suon ojituksen seurauksena syntyneistä melko runsaslahoppuustoisista ja iäkstä puuta sisältävistä monipuulajisista turvekankaista. Nämä II-luokan kohteet ovat nopeasti muuttumassa I-luokan kohteiksi.

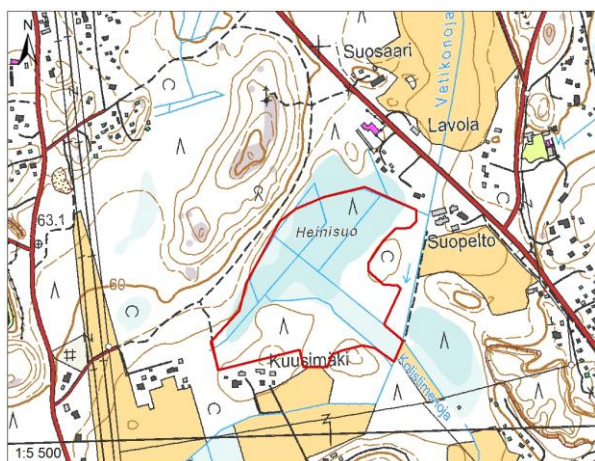
Sarvikallion arvokkaimmat METSO-kuviot (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

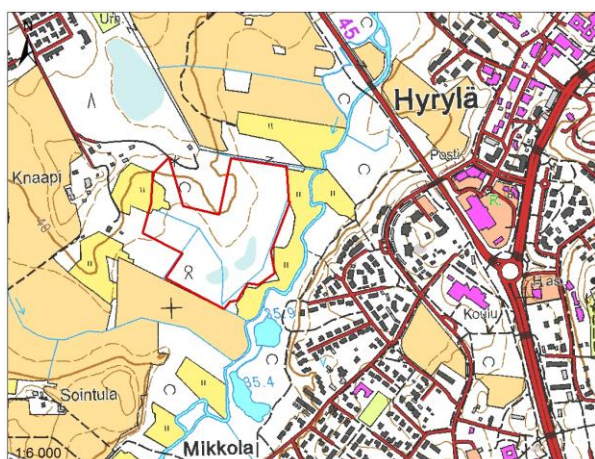
Kavaankallion METSO-kohteet (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

16. Knaapin metsä (n. 9 ha)

Lahelan eteläosaan Tuusulanjoen varteen sijoittuva kohde, jonka arvokkaimmat kuviot ovat kohteen keskiosan rehevät korvet ja pohjoisosan runsaslahopuustoiset harmaaleppä- ja tuomivaltaiset lehdot. Kohteen itäosan muodostaa laaja METSO II-luokkaan kuuluva iäkäspuustoinen ja kuusivaltainen mustikka- ja ruohoturvekankaan mosaiikki, jossa esiintyy myös kausikosteita painanteita. Nämä II-luokan kohteet ovat nopeasti kehittymässä ykkösluokan kohteiksi. Kohteen lounaisosa muodostuu koivu-kuusivaltaisista tuoreista ja kosteista lehdoista (METSO I ja I), jonka pohjoispuolella on metsittynyttä kosteaa niittyä (METSO III). Kuvion luoteisosassa on pieni, vanhapuustoinen ja lahopuinen kuusi-haapavaltainen lehto (METSO I). Alue on tulvariskialuetta.

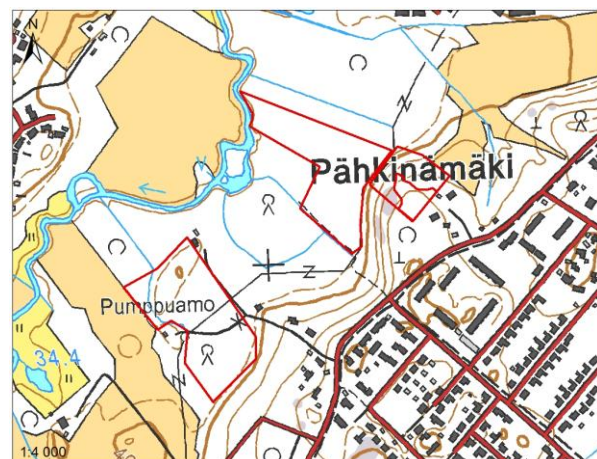
Heinisuo METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Knaapin metsän METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

17. Pähkinämäen metsät (9 ha)

Pähkinämäen metsät sijoittuvat Mikkolan eteläosaan ja ne koostuvat kolmesta erillisestä osa-alueesta. Tuusulanjokivarteen rajautuva osuus sisältää kuusi- ja koivuvaltaista lehtoa, jossa on runsaasti lahoppuuta. Joen lähetyvillä esiintyy koivuvaltaisia kosteita lehtoja, kausikosteita painanteita ja runsaasti koivulahoppuuta. Tuusulanjokilaakson lehdot edustavat katoavaa luontotyyppiä, joista valtaosa on Suomessa raivattu pelloiksi. Alueen itäosan hehtaarin suuruinen pähkinälehto on luonnonsuojelulain mukainen suojeltava luontotyyppi. Alueen lounaisosassa pumppaamon alue on puustoltaan hyvin monipuolinen ja runsaslahopuinen. Kohde koostuu kuusi-lehtipuuvaltaisesta kostean ja tuoreen lehdon kuvioista. Pähkinämäen ja sen lähialueiden runsaslahopuustoiset lehdot muodostavat kokonaisuudessaan METSO I-luokan kohteen.

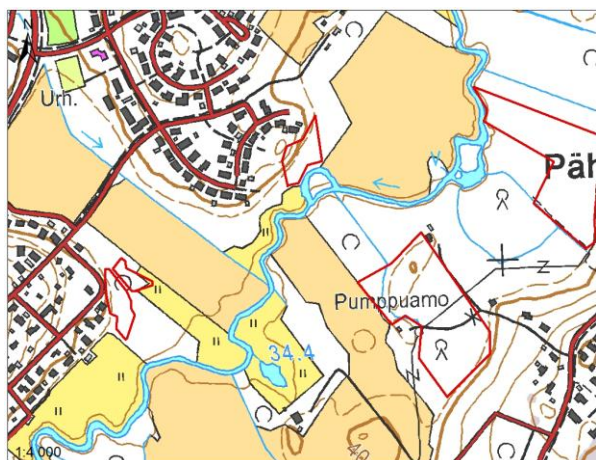

Pähkinämäen alueen METSO-kohteet (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

18. Lahelan lehdot (1,1 ha)

Kolmesta erillisestä Tuusulanjoen pohjoispuolisesta kuviosta koostuva kohde, jonka pohjoisin ja eteläisin osa koostuu hyvin monipuolisesta runsaslahopuustoi-

sista lehtipuuvaltaisesta lehdosta (METSO I). Kuviolla esiintyy myös kausikosteita painanteita. Keskimäinen kuvioista on nuorempaa METSO III-luokan lehtimetsää, joka täydentää ykkösluokan kuviota.

Lahelan lehtojen METSO-kuviot Tuusulajoen pohjoispuolella. Joen eteläpuolella Pähkinämäen METSO-kohteet (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

19 Maarinjärvi-Degkärr (4,8 ha)

Tuusulan lounaisosaan sijoittuva kohde, joka koostuu Maarinjärven lehto- ja luhta-alueesta sekä Degkärrin keidassuoalueesta. Arvokkaimmat kuviot ovat kohteen itäosaan sijoittuva hieskoivuvaltainen kostea metsäluhtalaikkujen ja kausikosteiden allikoiden muodostama lehtoalue sekä pohjoisosan kuusi- ja mäntyvaltaiset runsaslahpuustoiset ruohoturve- ja puolukkaturvekankaat. Koivuvaltaisessa metsäluhdassa on kohtalaisen runsaasti maa- ja pystylahopuuta. Koivuluhta on Etelä-Suomessa uhanalainen (VU) luontotyyppi. Maarinjärven länsilaidassa on kapea kaistale uhanalaista (VU) muurainkorpea. Arvokas alue jatkuu kunnan maan eteläpuolelle ja kohde olisi hyvä saada suojelun piiriin kokonaisuudessaan. Kunnan maan eteläpuolelta on tavattu alueellisesti uhanalaista korpiorvokkia. Huomionarvoisista lintulajeista Maarinjärvin-Degkärrin alueella on havaittu sirittäjä (NT) rantasipi (NT), kurki (dir.), metsäviklo, telkkä ja ruokokerttunen.

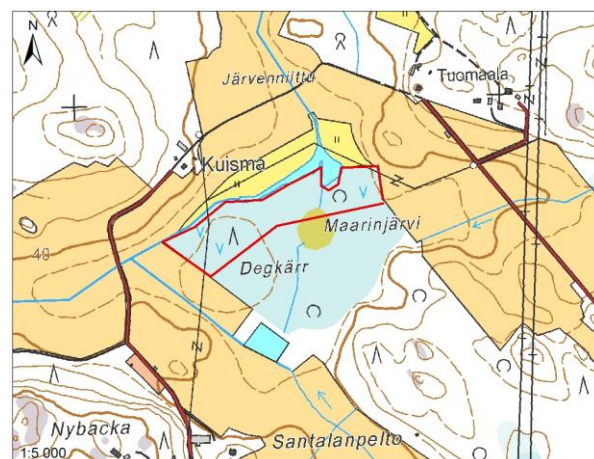
20. Harminsuo-Harminkallio-Matkoissuo (32,6 ha)

Kohde sijoittuu eteläiseen Tuusulaan Tuusulan itäväylän kaakkoispuolelle. Kohteen kuvaus ja sijainti on esitetty sivulla 45 ja 46.

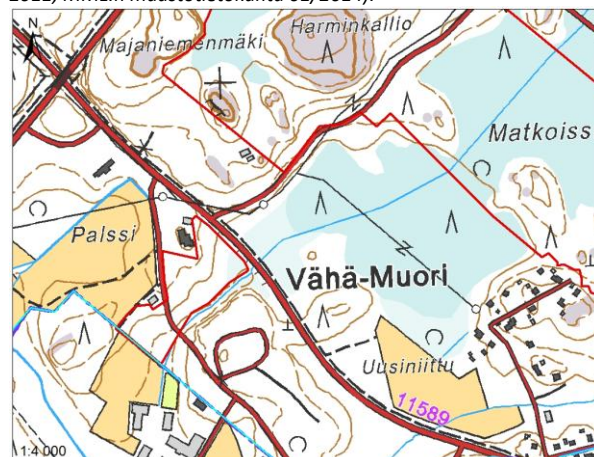
21. Palssin metsä (2,5 ha)

Fallbackantien eteläpuolelle sijoittuva kohde, jonka pohjoisin kuvio muodostuu entiselle niitylle syntynees-

tä tuoreesta lehdosta (METSO II), jossa myös pieni ennallistamista kaipaava lähteensilmä. Eteläpuolinen kuvio muodostuu iäkkästä METSO II-luokan koivu-kuusivaltaisesta rinnemetsästä, jonka eteläpäässä esiintyy kortevaltaista lehtoa ja ylempänä lehtomaista kangasta. Kohde muodostaa sijaintinsa vuoksi tärkeän ekologisen yhteyden Vantaan Vierumäen arvokkaiden metsäalueiden ja Tuusulan Harminkallion välille.

Maarinjärvi-Degkärrin METSO-kohde (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

Palssin metsän METSO-kohde Fallbackantien eteläpuolella (Lähde: Tuusulan kunta 2011, MML:n maastotietokanta 01/2014).

METSO-OHJELMA ON ETELÄ-SUOMEN METSIEN MONIMUOTOISUUSOHJELMA, JONKA TAVOITTEENA ON TURVATA METSÄLUONNON MONIMUOTOISUUDEN SÄILYMINEN.

METSO-ELINYMPÄRISTÖJEN JAOTTELU KOLMEEN LUOKKAAN

LUOKKA I

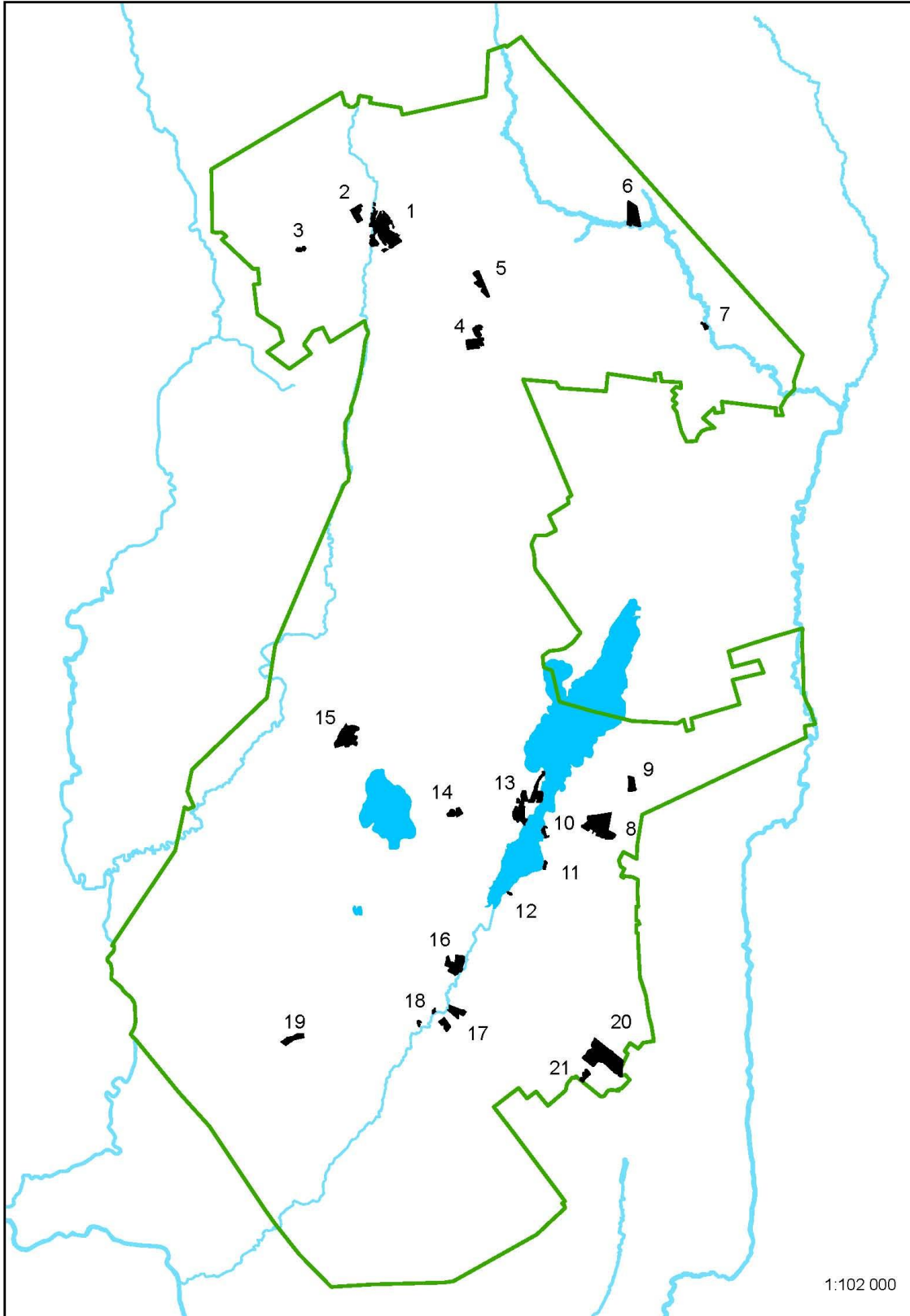
Kohde on puuston rakennepiirteiltään tai lajistoltaan jo tällä hetkellä monimuotoisuudella merkittävä. Esimerkiksi kohteella on suuri lahopuuston määrä ja vanha puusto.

LUOKKA II

Kohteella on monimuotoisuuden kannalta tärkeitä puuston rakennepiirteitä tai monipuolista lajistoa. Kohteet ovat usein puustoltaan I luokkaa nuorempia ja niukalahopuustoisempia. Kohteen painoarvoa voi nostaa sen sijainti suojelualueen tai muun tärkeän lajiston lähdealueen tuntumassa.

LUOKKA III

Kohteessa on verrattain nopeasti monimuotoisuuden kannalta suotuisaan suuntaan kehittyviä, luonnonhoitotoimenpitein kehitettäviä tai ennallistamalla kunnostettavia kohteita. Luokkiin I ja II kuuluvien kohteiden välittömässä läheisyydessä olevia monimuotoisuusarvoiltaan kehittyviä kohteita voidaan ottaa myös huomioon.

METSO-kohteiden sijoittuminen Tuusulan kunnan omistamille metsäalueille (Lähde: Tuusulan kunta 2011, Helsingin seudun kuntien mittausosastot 2014).

LÄHTEET

- Arvokkaat harjumaisemat. Helsingin seutukaavaliiton julkaisu A 15. 10.6.2010.
- Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: Luonnon ja maisemasuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla. Suomen ympäristökeskuksen alueelliset ympäristöjulkaisut 350, Helsinki.
- Keravan Kaskelan osayleiskaava-alueen luontoselvitys. Enviro 22.10.2012.
- Keravan Kytömaan haavikon käävät. Petri Ahlroth 2001.
- Keravan yleiskaavan luontoselvitys 2014. Enviro 2014.
- Ketosukkulakoin ja sen elinpaikan hoitojen seuranta Järvenpäässä vuonna 2013. Muistio 13.11.2013. Faunatica Oy.
- Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla. Uudenmaan liiton julkaisu E 87–2007.
- Liito-oravaselvitykset Tuusulassa keväällä 2007. Faunatica Oy.
- Luonnonsuojelualueiden perustamispäätökset. Uudenmaan ympäristökeskus/Uudenmaan Ely-keskus.
- Luontoselvitys Valtatien 25 ympäristöstä Rajamäen pohjoispuolella. Luonnos. Enviro 16.12.2013.
- Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. Tringa 4/2010–1/2011.
- METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Suomen ympäristö 26/2008.
- Muistio Mäntsälän Sahajärven alueen luontoarvoista. Keijo Savola 17.8.2010.
- Mäkinen K., Palmu, J-P & ym. 2007: Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14/2007.
- Mäntsälän Sälinkään ja Soukkion osayleiskaavan luontoselvitys 2013. Enviro 12.12.2013.
- Natura-kohteiden kohdekuvaukset. Uudenmaan ympäristökeskus.
- Nurmijärven Perttulan osayleiskaavan luontoselvitys. Enviro 2013.
- Nurmijärven Rajamäen luontoselvitys 2014. Enviro 18.12.2014.
- Palojoenpuiston asemakaavan muutos. Luontoselvityksen erillisselvitykset. FCG 2012.
- Pykälä, J. & Bonn, T. 2000: Uudenmaan perinnemaisemat. Suomen ympäristökeskuksen ja Uudenmaan ympäristökeskuksen alueelliset ympäristöjulkaisut 178, Helsinki. 352 s.
- Rassi, P., Hyvärinen E., Juslen A. & Mannerkoski, 1. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Tringa 4/2010-1/2011, Maakunnallisesti tärkeät lintupaikat.
- Tuusulan Anttilanrannan luontoselvitys. Enviro 20.3.2014.
- Tuusulan METSO-inventoinnin loppuraportti. Innofor Finland Oy 2011.
- Tuusulan osayleiskaavan luontoselvitykset 2013. Faunatica Oy 2014.
- Tuusulan yleiskaava. Luontoselvitys 2011. Luontotieto Keiron Oy 13.12.2011.
- Valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet Itä-Uudenmaan seutukaavaliiton alueelta. Ympäristöministeriö 9.7.1984.

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

